ULB Halle
3/1
001 737 864

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

D: Fai 29460 (12,2)

Nur für ... Lesesaal

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

87 Nr. 12,2

سلمان ممتاز

آذربایجان ادبیّاتی

ائل شاعرلری

ایکنجی جلد

14

آذرنشر
باکو-1928

Fac 29468

آذرنشر

مطبعه‌سینده باسیلدی

Bibliothek der
Deutschen
Morgenländischen
Gesellschaft

Fai 29460 (12,2)

Bibliothek der
Deutschen
Morgenländischen
Gesellschaft

باکو، بالشوی مارسقوی و قراسنوپره‌سنینسکی کوچه‌لرك کنجینده نمره ۱۶/۴۶

باش مطبوعات مدیرلکی ۱۹۷۹ سفارش ۴۷۲ سایی ۴۰۰۰

بر نیچه سوز

آذربایجان ادبیاتی یاواش — یاواش یپرانمش و داغنیق بر حالدان قورتاروب دیندارلارك سویله‌دیکی کبی «بعث‌بعدالموت»حالنی یاشاییر، دینلسه چوق یاراشیر. ایندیلك سیسته‌مسز اولساده‌ماتیریالیست‌باقش ایله اولمایوب‌ته‌ماتیك‌ده‌اولسادا ینه آذر بایجان شاعرلرینك، ادیبلرینك یازدیقلاری تۆز — توپراقلار آراسیندا چورومه‌یپر؛ آیری — آیری شخصلرك یا حافظه‌سنده و یاخود تاخچاسنده کفله‌نیب قالمایپر، بلکه کنیش طبقه‌لرك کوزی قاباغینا چیقاریلیر، قوتلی و قوتسز،سلیس و سلیقه‌سز یازیجیلار تانیلیر و نهایت بو کونه قدر دیللر ازبری و هامونك عزیزی اولموشلارك کیملردن ئو کود و ئورنه‌ك آلدیغی‌دا آردی سیراسیله آیدینلاشیر.

لاکن بونلارك هامیسی آذربایجان تاریخ ادبیاتنك ئوزولی، بنوره داشی دکلدر. آیری آیری آزمان و سانلی شاعرلر اوزه‌رینده سانسز قدر آدسز، بلیرسز ئیلچی شاعر لرك ئوکسوز، بیه‌سز«قوللەقتیف»پارچالارك یعنی خلق‌آغز ادبیاتنك تاثیری اولدوغی هرکسه معلومدر. اولجه عائله‌سنك،تایا و له‌له‌لرك، آرقاداش و قوناغاکللرك‌آغزیندان ایشیدیلن مانیلار، بایاتیلار، قوشمالار، داستانلار، ناغیللار عصرلر بویی ایله آذر بایجان کنجلرینی بسله‌مش و کرك کنیش عوام طبقه‌لری ایچنده مشهور و کرکسه یازیلی ادبیات عالمنده تاننمش سیمالار یاراتمشدر. اونا کوره‌درکه آذربایجان ادبیات تاریخی یازیلارکن اك اول آذربایجان اسکی ادبیاتیله آغز ادبیاتنك باغلارینی بولماق و سوکرا ئیلچی شاعرلر ایله اسکی ادبیاتنك بر برینه کوستردیکی تاثیری تثبیت ایتمك و نهایت ئیل ادبیاتیله خواص ادبیاتنك آیریجنی تانیماق کرکدر. کوستردیکمز بو اوچ نقطه‌یه عائداولان ماتیریاللار اولجه کوچه‌رلی‌نك توپلادیغی ایله باشلادیسه ایندی آردی کسیلمه‌دن آیری شخصلرك یارادیجیلیغی حرمتلره، عنایتلره مظهر اولماقلا برابر آدسز، سانسز شاعرلرده عرض وجود ایتمکه باشلامشلاردر. بو جهتدن هر محلدن توپلانان و طبع ایچون کونده‌رلن ادبی و بعضاً اولدوقجا بدیعی و دلبر شعرلرك هانکی محیطده، هانکی عصرده، هانکی تاثیرلر آلتندا یازیلدیغی اوقویوجو ایچون مبهم قالماسی تاسف ایدیله‌جك بر حال اولسادا دکز دیبندن اینجی دانه‌لری توپلار جاسنه بونلاری آراماق و بولماق لازمدر.

دوغرودر،بونلارك بعضیسی دیدیکجه قدملی و عصرلرکورموش‌اولدوقلارینی ایچریلرینده اسکی سوزلرله کوسترمش اولسالاردا، ینه هارالاردان سوزولوب کلدیکلرینی آکلاماق سوك درجه کوچ اولور. بونلارك زماننی بیلمك ایله کیمك کیمه داها چوق تاثیر ایتمش اولدوغی‌دا حقیقت اولاجاق و ادبیات تاریخجی‌لری ایچون‌ده نتیجه چیقارماق بر آز قولایلاشمش اولاجاقدر.

بو کون کوبه‌له‌ك کبی بیتمك و یتیشمکده اولان آغز ادبیاتنك دوتدیغی یول کیتدیکجه کنیشله‌دیکی و بو ماتیریالك توپلانماسی داها سیسته‌ملی و قوللەقتیف بر

شکل آلدیغی حالدا سلمان ممتازك ۱۷ نجی سایینه قدم باسان ماتیریاللاری تمامیله باشقا بر آچیقلیغی دولدوروماقلا بویوك بر خدمت سایيلمالیدر. لاکن توپلادیغی ماتیر یاللاردا معین بر سلسله بللی بر قاعده کوزله‌مه‌دیکی، و علمك طلب ایتدیکی، زمان و مکان ایله ترجمه حاللاری ویرمش اولمادیغی جهتدن بو خدمتی اولدوقجا نقصانلی براقیر. بوراسینی قید ایتمکله برابر اونی‌دا اونوتمایاق که بو کون توپلانمایان بو پارچالار بر ایل سوکرا خاطرلاردان سلینه‌جك، ایزسز، نشانسز بر صورتده یوق اولوب کئیده‌جکدی. دیمك سلمان ممتازك توپلادیغی بو پارچالار دولت نشریاتی طرفندن طبع ایدیلوب عمومیك قارشوسنه کلمکله هر بر اوقویوجودان وظیفه طلب ایدیر.

او وظیفه نه‌در؟ اوقونولان هر بر پارچا حقنده کیم نه یازیرسه مطبوعات واسطه سیله اعلان ایتمه‌لی. بو پارچالارك کیمه نظیره اولدوغی و کیمك بو پارچالارا نظیره یازمش اولدوغی و یاخود بونلاردان خبری بیله اولمادان داها سایقلی داها دکرلی منظوم و یاخود منثور شعرلرك بر یرده اونودولدوغنی‌دا غزته و ژورناللاریمز ستونلاریلا کله‌جك ایچون بر ایز براقمالی.

ذاتاً نظیره‌چیلك ئوزی شرق‌ادبیاتلاریندا ئوزون و یولوقما برآزاردر. بو نظیره چیلکك مثبت‌طرفلری اولوبسادا بعضاً نظیره ایله شعریته قدم قویمش‌بریسی مریسندن‌ده یوکسك بر فصاحت و بلاغت کوسترمش اولوبسادا چوق آز... اکثریتله بو نظیره‌چیلر ئولنه قدر ئوزکه‌نك کولکه‌سی مثالنده اولوب قالمشلار جانلیلق اثری بیله کوستر مکدن عاجز اولمشلاردر.

تقدیم ایدیلن کتابك ایچریسنده بویله نظیره‌لره تصادف ایدیله‌جکدر. مختلف قافیه‌ده عین ردیفده شکی‌لی ملا قاسم ذاکر صالح شیروانلی و مجرم کریم واردانلی طرفندن یازیلمش پارچالار کوره‌جکسکز:

شیروانلی صالح مخمس شکلنده:

مین شاهین و شهباز اولا کوکلم سنی ایسته‌ر.
مین دایره مین ساز اولا « « «
مین مطرب دمساز اولا « « «
مین شخص خوش آواز اولا « « «
مین همدم و هم‌راز اولا « « «

شکی‌لی ملا قاسم ذاکر مثنوی شکلنده:

یوزکز مکا جانان اولا « « «
یوز آفت دوران اولا « « «
یوز کردنی شمشاد اولا یوز قامتی عرعر
یوز سرو خرامان اولا کوکلم سنی ایسته‌ر والخ.

واردانلی مجرم کریم:

۱) مخمس:

یوز شوخ دل آرام اولا کوکلوم سنی ایسته‌ر
یوز سیم زراندام اولا « « «
یوز بزم می و جام اولا
یوز کر بت خودکام اولا « « «
یوز مجلس بایرام اولا « « «

۲) مخمس:

یوز ماه منور اولا کوکلم سنی ایسته‌ر
یوز شمس مدور اولا « « «
یوز سرو صنوبر اولا « « «
یوز ساقی کوثر اولا « « «
یوز قامتی عرعر اولا کوکلم سنی ایسته‌ر والخ

نه قدر تاریخلاری بللی اولماسادا بونلار بر عصرك ویاخود بری برینه چوق یاقین بر زمانك آداملاری اولدوغی آکلاشیلیر. و قرینه ایله واردانلی مجرمك باشقا شاعرلره نظیره دیدیکی آیدین اولماقلا بعضاً قیمتلی صنعت کوستردیکی‌ده بللی‌در. بونلاردان علاوه معین موضوعده بر شعر یازانك قارشوسینه اوندان داها قوتلی بر نمونه چیقارماق تشبثلری‌ده واریمش. آیری — آیری شعرلرده حمد و سوره‌نی کتورمك، الفبانی دوز و یا ترسینه اولاراق نظمه چکمك دخی بو مثلدندر. حتا خلق ایچریسنده کزمکده اولان لاکن اك چوقی اسکی اصولده اوقویان مکتبلیلر آراسیندا مشهور اولان اوزون دریا وزننده کی بو: «الف، به‌ی، ته‌ی — ته‌ره‌ك؛ ثه‌ی — سوغان؛ جیم — جکر؛ حه‌ی — حاماما کیدنده، خه‌ی — خه‌له‌تیك کیئیه‌نده، دال ذال — برسینی بال، من یه‌یم: سن یالوار» پارچاسی‌ده یاکیلمازساق همین بونلارك داهاصنعتسز، داها ابتدائی بر شکلی اولسا کرك. ئیل شاعرلری ماتیریاللاری آراسیندا کوزه چارپان شعرلرده بویله الفبا سادیلاماق ایشی بعضاً آز بعضاًده چوق صنعتله کورولمشدر. بعض شاعرلرك اسلوب و دیللرینده کی یاقنلق اونلارك هم عصر اولدوغنی کوستریر دیمشدیك. پادارلی عبداللاهیك هجوملیحنه دقت ایدیلسه ملك باللی قربانك ۱) هجو صاحبنك و بر چوق تانیمادقمزلارك بر عصرك شاعرلری اولدوغی آپ آچیق بیله‌نه‌جکدر. شاعر بونلاری هجو ایتسه‌ده هر برینك آدینی و یرینی کوسترمکله بیله جلدلی اثرلردن داها فصیح بر صورتده چاشا قالمش اوقویوجو ایچون بر فنار یاقمش کبی اولمشدر.

بویله هجولر بزده داها دکرلی سایبلمالیدر. چونکه غرامی و غزل روحینده یازیلان منظومه‌لر اکثریتله قائلینك سویه‌قتیف حالیندن و یاخود تصویر ایدیلمکده اولان بر صونانك مرجان دوداغندان، آلما یاناغندان بحث ایدر. لاکن هیچ بر اجتماعی و اویه‌قتیف بر شئی میدانه قویماز، هجو وهزل روحلی اشعاره کلدیکده یا شاعرلر بری — برینی هجو ایتدیکنه و یا زمانه‌سینك مهم و تانیلان بر سیماسینی تصویر ایدر

---

۱) ئیل شاعرلری برنجی جلد ٤٤ — ۲۳۲ ده باق.

دیلر. بو تصویرده ایسه بو محیطك بوتون چامورلاری و پیسلیکلری اورتایا سورولموش اولاجاقدی. مثلا میرزا آدیکوزل بك ایچون یازیلان هجوده:

صدق لافین نه روادر سکا وورماق ظالم
سن تك آدمده کورن وارمی صداقت میرزا
خیر ایله شرده بو شرطیله دوتمن آدیکی
قویاسن کر اوتورام ایوده فراقت میرزا
تاپاجاق حج ثوابینی یقین شول کسلر
کنه ۱) اولماز ایده‌لر سیزه اهانت میرزا الخ.

ویاخود حاجی‌نك هجوینده:

قایتدك کعبه‌دن حاجی اونوتدوك دین ایمانی...
ویروب رشوت آلورساك هر زمان بر تازه فرمانی
همیشه کاربارك شیطنتدر خلق آراسیندا...
دنی‌لکده نظیرك یوق طمعده اشعث ثانی...

باراما حقنده یازیلان هزل دخی بونلاردان قات قات یوکسك و درینلر. بورادا شاعر بازار اهلینك عیبنی تمامیله آچوب سوکنده دییور:

باغشلایك منی ای اهل بازار
هر چند ویردیم قلبکزه آزار
یالقوز من دکلم بو ایشه وادار
شاعرلر جمله‌سی عیب آچان اولدی

ویاخود سوك درجه ماثر بر موللا قلمیله یازیلمش و زمانك بوتون موللالارینك فسق و فجور ایله یاشادیقلاری اك یاوا و رذیلانه بر حیات سوردیکلرینی قاباریق بر صورتده کوز قاباغنه قویان شعرلر (سوختالار) هپ بو قبیلدندر. یالکز بویله یازیلارك بوکونه قدر عجایب بر حالدا یاشادیقنا مات قالمالیدر.

اجتماعی اهمیتی اولان شعرلر «ئیل شاعرلری»نیك بو جلدینده اولکیندن داها چوقدر. بو جهتدن بورادا اوچ غروپ موضوعلار کوروله‌جکدر. اونلاردان بری مملکتده کی هرج و مرجلیکی، دیوان اهلینك رشوتخورلغنی ئیل ایچنده پیس‌آداملار اولدوغنی، بك ایله سیدك علاقه‌سینی اوستالارك یالانچیلغنی، مشترینی آلداتماسینی، قارا پولك، اهمیتی:

نه قدر چای ایله قند ایله دولیدی ایویمز
هر ایکی کونده دولوردی ایوه مهمان قارا پول

سلطانلار، وخانلارك حقسیزلیغی، اسرافی‌موللالارك یالانچی و حیله کرلیکی

غرض لوطی صاحب عمامه‌در
محاسن سفید سیه نامه‌در
حقی باطل ایتمکده علامه‌در

---

۱) کناه.

نه شور و نه غوغا نه هنکامه‌در
سالوب ملك ایرانه.....

تصویر ایدیر.

ایکینجی غروپ: اجتماعی حیاتده کورولن ده کیشیکلیکی بونکلادا خلق کتله سنده وجوده کلن طبقه‌لشمه‌لری ارائه ایدیر. بونلاردان برنجی نمونه اولماق ایچون اك دکرلی پارچانی آلماق کرکدر.

فقیر کاسب اولدی عیالدان خجل
هر نمنه دیندیریرسن په‌ت قپك
کاسب کوروب دییر آماندر آمان
ایشلر اولوب بوندان بتر چوخ کمان
دکانلاردا تارچیخ آلوب بادیمجان
دیندیریرسن برین دییر په‌ت قپك...

بورادا بهالقدان حذر ایله بوتون باققال، قاصصاب، چوره کجی کبی خردا بورژوآ طبقه‌لرینده کی طمعدن، یوقسول قاتك سویوران اورومجکلردن شکایت ایدیر. شاعر بکلرك رعیت اوزه‌رینده کی آغالغنی آچیقدان آچیغا کورور.

رعیته مینوبدی بك زاده‌لر
لعنت کلسین وارلیلارك جمعنه

باشقا نمونه‌ده بیر چوق شاعرلرك قلمنده جانلانمش سماواریك و چای دسکاهیله قندك مدحی‌در. بورادادا بیر طرفدن خلقك ایچرسنده کورولمه‌مش سماوارك ایلك دفعه نمایان اولماسی نه قدر غریب بیر حادثه اولدوغی کورولور. قندك اولجه مردار سایبلماسی، کشمش و نباتلا چای ایچیلمه‌سی و نهایت مو للالاریك‌ده قندی پاك بیلمه‌سی:

ایمدی که پاك بیلوب، قندی جناب قاضی
قویما هر کز سیماورك کسیله سوز و کذاری
مال املاکی ساتوب ویردی هامو قند ایله چایه
چایا تریاکی اولوب قالمادی هیچ صبر و قراری.

بورادان معلوم اولور. سیماواردان اول قارا (چوغون) آفتابادا چایلیق صو حاضرلایان یوقسول و چایداندان ایچن اورتاباب دسته — دسته سیماورتماشاسیناقونوم — قونشودان کلدیکلری و هر کلنك اوکنه بیر استکان چای قویماق تعارف اولماسی یکه مدحیه‌لره باعث اولمشدر. سیماوار چیقدیقدان سوکرا بیر چوقلارینك نه «قارا آفتابا» یا نه‌ده چایدانا رغبتلری اولمادیغی آچیقدان آچیغا کورونور. حتی بریسی چایك ایچمکك یولونی کوسترمکله برابر سیماوار حقنده:

«سنه چایدان برابر دکل ای عالی جناب»

دییور. ایکنجی‌سی ایسه بحر طویل وزنده چایی وصف ایتمکله برابر آشاغیداکی سوزلر ایله:

«ولی ناچارم ئوزوم پول یوخ آلام برجه سماور، اوره‌کیم چوق عجب ایسته‌ر اولا ایومزه زیور، ایندی قارا آفتابادا قاینادیرام سو ایچرم چایمی بد بو...»

یوقسول اولدیغنی آکلاتیر.

اوچنجی نمونه لامپانك نمایان اولماسیله خلق ایچنده‌کی حالت روحیه‌لرده بروزه کلن تبدلات‌در. وقتله صو ایله دولو طشت ویا لکن ایچرسنده پی یاندیران و بونادا «پی سوز» (یاخود ساده‌جه «پی سو») آدینی ویره‌ن و بوندان سوکرا چراغ یاندیرماقلا ایس و دودا ایچرسنده بوغولان جماعت ایلك دفعه‌ده لامپانی کور دیکی ایچین بونا قارشی بهت و حیرت کوسترمشدی.

اونا کوره‌درکه، بو شعرلر آراسندا «چاینامه»، «سیماور کرك»، قهوه‌نك تعریفی، چای ایله قهوه‌نك مقایسه‌سی کبی پارچالارا تصادف ایدیله‌جکدر. بونلارك هر برنده‌کی محسناتی آیریجا قید ایتمك کرك‌در.

عمومیتله خلق ایچنده‌کی شاعرلر اکثریتله ئوز محیطندن وضعیتندن، حالت روحیه‌سندن، طبقه‌لر آراسندا کی علاقه‌لردن بحث ایتمکله بو قسم ادبیاتی قلاسیق ادبیاتدان بوسبوتون آیری بیر جیغیرا کوتورمش اولور.

«هر کسی مامور ایدیر بیر خدمتین انجامینه،
طالب رشوت اولوب هم رشوتی ایلر شعار
آت آلور، جاموش آلور، هم مال آلور هم پول آلور
آرپادا ویرسن آلور، قایتارمایوب، دیر: بری ویر!»

یاخود:

واری اولان شخص ایچون
قیش کونی چون یای اولور،
یوقسول اولان آدمه
ایله‌یر آزار قیش...
آت ایشی مشکلدی چوق
یوقسول اولان نیله‌سین؟
حالت و اطوار قیش

یاخود:

یوقسوللق یامان قایدادر
دنیا لذتی بایدادر.
دیدیلر: حوررا فایدادر
دریا کبی بولان قارئم.

یاخود:

تترتمه و قیزدیرما، ایسیتمه اوچو همراه
بونلار یوزك هیچ کافره کوسترمه‌سین آللاه
بیر کره کوره‌ن کیمسنه ساغ جانا چکر آه
عاجز قالی جاندان بیل اولور آخری اکراه والخ.

بونلارك هيچ بری قلاسيق ادبياتده كورولمز. نه يوقسولك آه و زاری، نه جماعته مسلط اولموش، چينووونيكلرك آلچاق طبيعتی، نه ده آذربايجان خلقنك قيريلماسينا، محوينه سبب اولان ايسيتمه كبی خسته لكلر حقنده... قلاسيق ادبيات بير كلمه ده اولسا بيله صميمی بير ديل ايله يازماغا جسارت ايده بيلمز. بو جهتدن ئيل شاعرلرنك اثرلری ادبياتمزه يكی جان ويرمش اولاجاقدر.

ح. زينالللی

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

بوز آلاشا

آتا — اوغول سکا دیدیم آتا کیت آتا
نه سن تك اوغول اولا نه من تك آتا
قاپاسان قازمانی ووراسن یاتا
آلاسن قانینی بوز آلاشانك

—

اوغول — دالیسنا چاتمشدیم بر باتمان دوزی
آخوبن کوزلری تیتره‌دی دیزی
(آجی کورپی) سنده یخیلوب اوزی
قانلی‌سی من اولدیم بوز آلاشانك

—

آنا — بازاردان آلدیم بر باتمان ایپك
قاباغینا توکدیم سامانلا کپك
آی آخماخ قیریشمال آغ ساققال کوپك
قانلی‌سی سن اولدك بوز آلاشانك

بو لیلی لیلی

آلا کوزلی *)

ای آغالار من بو درده دوشمزدیم
منی درده سالدی بو لیلی لیلی
هر صباح هر آخشام هر اوباشداندان
چاغیرارام قاپوده هو لیلی لیلی

—

یولیمده سن منم اولمیسن انکل
عزرائیل چالوبدر جانمه چنکل
خسته کام ئولیرم اوستیمه تیز کل
سوسیزام لبکدن سو لیلی لیلی

—

سن سالمیسن منی ائلیك دیلینه
حیرانم من یکاغکك کلینه
مولا عشقینه تاکری یولینه
منمله دوتکلن خو لیلی لیلی

---

*) آلا کوزلی: احتمال که قاراکوزلی کبی ائل آدیدر.

عریضه

جوانشیرلی: ملاشکر «آتشی»

ای (جوانشیر) ملکنه سلطان باعز وقار
جانشین حاجی‌بك سلطان (جناب شاهمار)

—

نیچه دفعه ایستدیم کیم وارد خدمت اولام
ویرمدی فرصت مکا بو کردش کردون مدار

—

عاقبت دوتدیم سوراغك هر طرفدن هر یانا
(میرزا جعفر)*) نك مکا ویردی سوراغك آشکار

—

بو کیجه بر نیچه آتلی ایستدی غارت ایده
(کند)ك اهلین ایلیه محزون زار دل فکار

—

(حضرت عباس)ه ویردیلر قسم مرد ایله زن
باخمادی اول آنده اول دزد شقی و نابکار

—

کتدی جولانه سمندك اول سك مردود دون
ناکهان بر کلله ایتدی اشقیانی تارومار

—

بو خبر چون یتدی (سلطان پریستاو) آتلانوب
صبح وقتی ایتدیلر بیر نیچه آتلونی دچار

—

کهلانك سه کدیردی اولدم شاهمار و شاهباز
نجه که شهباز ایدر کنجشك ایله کپکی شکار

—

*) تك: نسخه‌ده (نك) شکلنده یازیلمش ایدی. (بك) اولماسی‌ده کمان ایدیلیر.

اشهب کردون خرام تیز رفتارك چاپوب
(آینالو) الده آتاردی بی‌حد و حصر و شمار

—

از قضا اسکندری ایتدی سمندك موکبی
آت یخیلدی آتلی‌لار فرصت تاپوب ایتدی فرار

—

دوشدیلر (رده) کلوب (جنلو) ده مسکن ایتدیلر
بر خبر کتدی او دمده (سدنیك)*) چاپك سوار

—

دورمیك اوتورمیك بو دمده سیز تیز آتلانك
باغبانده (حصن) ایتمش بیر نچه مرکه دوچار

—

اولدیلار جمله سواره هر نه پیر و نوجوان
سدنیك سلطان پریستاو و هر نه وار خورد کبار

—

اول کیجه وقتی کونه (؟) کندینی منزل ایلیوب
یازدیلار نامه یغیلسون بیر سپاه بی‌شمار

—

اول الکسان‌بك پاموشنیك صبحدن حاضر اوله
ثانیاً علی‌آغا صمدآغا نائب نه وار

—

دقت ایده جمع اوله بیر لشکر کینه‌شیم (؟)
چالدیروب طبل بشارت چکدیلر هم داخی جار

—

هاموکس کلسون بوکون (آغالاروف)ك ایوینه
اوردا هم شورا ایدك کورك ندر مطلب نه وار

—

الغرض اوردان (خوروزلو) کندینه جمع اولدیلار
ایتدیلر (علی قربان اوغلی) نك ایوینی تار ومار

—

بیلمیرم هانسی قورومساغ سویلمشدر کیم سیزه
(ملا شکر) ساخلیور ایوینده شخص زخمدار

—

بیلمیرم کیمدر سیزی سردن سالوب هریان چکن
بیلمیرم کیمدر آلور سیزدن عنان و اختیار

—

جتسجو ایتسن اکر ملانی وار قرآن کتاب
آختاران ملا ایوین درویش تاپار کشیش تاپار

—

اول (الکسان بك پاموشنیك) بیر نجیب الاصلدر
آفرین اولسون آکا هم عدلی وار انصافی وار

—

(علی آغای جوانشیر) عارف دوراندر*)
طبعی وار شعر غزل بحثینی هم یاخشی یازار

—

بیر قولاخ آس عرضیمه ای حاکم نظم و نسق
ساخلا یادیکده بونی سن ای عزیزیم شاهمار

—

سن حکومت اهلی سن تدبیر ایلن ایش دوتکلن
فکر قیل تدبیر قیل هر لحظه سن اول هوشیار

—

(اسماعیل بك) بیر جوان و نورس و نوخطدر
ایتمیوبدر تجربه عالمده چوخ تدبیر وار

—

ای عزیزیم آختاریرسن یاخشی آختار ایولری
بیله ایشلر ایلین دورماز (جوانشیر) دن قاچار

—

کور (صلاحلو) آتلوسی کیمده یاتوب نه آپاروب
دسته دسته آت و ماله جاموشه یوخدر شمار

—

*) بن بو شاعردن بیخبرم. ممتاز.

بیر طرفدن (شفیع بکلو) بیر طرفدن (کولانی)
بیر طرف (قیزل‌حاجیلو) اهل (کوران) کرکنار

—

اهل حالی اهل تدبیری نظردن سالمیسن
جمع ایدوبسن باشکا بیر نچه اولا مور و مار

—

قان ایدن ایولر یخان اولوبدر حرمت صاحبی
هر یانه کیتدیکجه یاننجه کزر هم آت چاپار

—

آلله آلله کیمدی اوغری کیمدی اوغری ساخلیان
بو پریستاو ایچکیچی یرینه جلفانی دوتار

—

بیر کوریدیم بیر بیلیدیم کیمدر اول شیطان صفت
بیر بیلیدیم کیمدر اول دیوث مرد بد قمار

—

بیر بیلیدیم کیمدر اول اوغراش قورومساغ بد عمل
ایلییدیم (هجو) له رسوای اهل روزکار

—

مردم آزار ایستیور هرکونده کیم بیر ایو یخا
یخسون آنك اوز ایوین تیز باشینه پرورد کار

—

(آتشی) دوت دامن اولاد پاك حیدری
خصم اولوب بوینین‌وورار بی‌شك اوصاحب‌ذوالفقار

———

ایده‌سن

احمد پاشا

باشینا دوندیکیم عدالتلی شاه
کلمیشم دردیمه درمان ایده‌سن
عفو ایده‌سن بوکون عاشقك قانین
حقك درکاهنده احسان ایده‌سن

—

آه و زار کسوبدر صبر و قراریم
ایریشور فلکه نالهٔ زاریم
آغلیا آغلیا قالوب دیداریم
آه منی وصلنه مهمان ایده‌سن

—

(احمد پاشا) سوزك قیل آشکاره
ایئلدن اوبادان اولدك آواره
جواهر یولنده جاندر نثاره
کسدیروبن باشیم قربان ایده‌سن

عاشق احمد پاشانك دئیشمه‌سی

I

احمد پاشا — آنا حلال ایله سودك اممیشم
یاد ابلیوب بیر طرلانه کیدرم
کیجه کوندوز کسوب صبر و قراریم
حاکم دیوب او لقمانه کیدرم

—

آناسی — دردك مکا دی کل ای جانم اوغول
منده بیلوم هانسی کانه کیدرسن
نه اطرافدان آلدی جسمك یاره‌لر
طبیب دیوم نه درمانه کیدرسن

—

احمد پاشا — بیر اویناغان قاشلی بر آی قباقلی
بیر پسته دهانلی نسرین بوخاقلی
بیر میرواری دیشلی قایماق دوداقلی
حور و پری او غلمانه کیدرم

—

آناسی — والله اوغول سنسیز قاله بیلمنم
آغلاماخدان غیری ناله بیلمنم
ندندر اوغرادك حاله بیلمنم
سویله کوریم سن نه یانه کیدرسن

—

احمد پاشا — من شاهم شاه اوغلی آدیمدر (احمد)
نازلی یار یولنده چکرم زحمت

اسمی جواهردر اوزی سلطنت
شهرین بیلوب آل عثمانه کیدرم

—

آناسی — مللك محمد که کلور سفردن
باشین آلوب ایتر والله بو یردن
حق ساخلاسون سنی خوف و خطردن
قصد ایدوبسن شیرین جانه کیدرسن

II

احمد پاشا — باشینا دوندیکم ای ملك زاده
تکلیف ایتمه نازلی یاریم وار منم
هجران خسته‌سیم یوزین کورمکه
ایللر ایلن آه و زاریم وار منم

—

قیز — چوخ دانشمه اوغلان حدیکی تانی
بو مکانده بیر دیوانم وار منم
کتوردیم آخوندی آلکلن منی
شکردن‌ده شیرین جانم وار منم

—

احمد پاشا — دردیم چوخدر کیمه کیدیم درمانه
بو کونیمده اولمه ستمکار منه
اوزی بیردر آدی مین بیر کیمسنه
ایریشه‌سن انتظاریم وار منم

—

قیز — نه هرزه سویلرسن ای عجم اوغلی
ایللر ایله حبس ایلرم بوخوولی
کسدیره‌رم باشکی ال قولی باغلی
کورمیرسن‌می سردن کانم وار منم

—

احمد پاشا — احمد پاشا نه‌در سوزك بو حالده
کوریرسن اوزیکی غوغاده قالده

جواهرتك جانان اولدی آراده
انسان دكل كوهر ياريم وار منم

قیز — كيوبسن اكنكا آل ايله قوماش
چونكه اولميرسان من ايله سرداش
ملك خانم اولسون قوی سكا قارداش
خدمتكده جسم و جانم وار منم

III

احمد پاشا — باشنه دوندیكيم آی قاری نه‌نه
اكر بيلسن او كوهردن خبر وير
نه مدتدر من ديوانه اولمشم
چيخدی خانم او سروردن خبر وير

قاری — خوش كلوبسن اوغلان صفا كلوبسن
سويله كوريم اوغلان كوهرك كيمدر
آدی نه‌در اوزی كيمك قيزيدر
سويله كوريم اوغلان سرورك كيمدر

احمد پاشا — بير تاوار طرلانه عاشق اولميشم
ارغوان تك سارالوبن سولميشم
غريب غريب من بو يرده قالميشم
انتظارم او دلبردن خبر وير

قاری — آی بالا درد كا درمان قيلارام
اكر دوغری دانشسان من بيلارام
شاه بالاسی اولساده بيل آلارام
سويله كوريم اوغلان دلبرك كيمدر

احمد پاشا — اسمم خبر آلسان احمد پاشادر
اينانمارام سوزلريكا باشادر (؟)

شاهك قیزی قارا خالی قوشادر
آدی بللی جواهردن خبر ویر

قاری — جواهر دیدیکنك بیزیم ایللی‌در
شکر دهانلی‌در ایشجه بیللی‌در
اوزی شاه قیزی‌در (قارا دونلی) در
ایمدی بیلدیم اوغلان کوهرك کیمدر

IV

قاری — نه یاتیرسان تیللی خانم
مژده اولسون یارك کلدی
نه ویررسن آی سلطانم
مژده اولسون یارك کلدی

—

قیز — نه در سوزك قاری نه‌نه
یار دیدیکك جوان کیمدر
آل عثمانی ویررم سکا
یار دیدیکك جوان کیمدر

—

قاری — احمد پاشا کلوب بیزه
او قربانلر خمار کوزه
من ایلچی کلمشم سیزه
مژده اولسون یارك کلدی

—

قیز — تیز اول ننه قان ایلرم
دیده‌می کریان ایلرم
جان سنه قربان ایلرم
یار دیدیکك جوان کیمدر

—

قاری — جانان دیر باغه کیررم
تمام کللرین دررم

یوزیلی نشانه ویررم
مژده اولسون یارك کلدی

—

قیز — ننه، قربان، نه خبردر
آغزینده کی در کوهردر
یاره قربان جواهردر
یار دیدیکك جوان کیمدر

یول ایسترم

اسماعیل

آرادیم بولمادیم قاپوسین
سرای سندن بول ایسترم
لعل و کهردن یاپو*)سین
سرای سندن یول ایسترم

—

یوزی به‌ری باخان داغدی
دورت طرفی کللی باغدی
یارب کلعذاریم ساغدی
سرای سندن یول ایسترم

—

اول کوندن دیدیم بلی
دردیکدن اولمشم ده‌لی
آغلاتما سن (اسماعیلی)
سرای سندن یول ایسترم

---

*) یاپو: اوطاق، قصر دیمکدر.

دئیشمه

اسماعیل — باشینه دوندیکم قربان اولدیغم
کوزل نه دردك وار سویله دی کوروم
یانوب عشقی اودینا بریان اولدیغم
کوزل نه دردك وار سویله دی کوروم

—

پری خانم — ایکیت نه دییرسن جانه عزازیل
ایکیت دردیم چوخدر نجه سویلیم
یوز مین طبیب کلسه ساغالماز یارام
منیم دردیم چوخدر نجه سویلیم

—

اسماعیل — علاجم یوخ دردك بیلسم کرکدی
قوللاریمی بوینکا سالسم کرکدی
الیم اوینار قلینج وورسم کرکدی
کوزل نه دردك وار سویله دی کوروم

—

پری خانم — کیجه کوندوز غمدن آغریدی باشم
آخیتدوم دیده‌مدن آل قانلی یاشم
جنکه کوندرمشم یدی قارداشم
ایکیت دردیم چوخدر نجه سویلیم

—

اسماعیل — من اسماعیلام موندا قالایم
خنجر آلوب قارا باغریم دیلایم *)

---

*) دیلیمله‌مك، دیلیم — دیلیم ایتمك دیمکدر.

نوله حسرتیمی سندن آلایم
کوزل نه دردك وار سویله دی کوروم

—

پری خانم — ایکیت اوغلان ایکیتلرك سرداری
مخنثك اولماز ناموسی عاری
سنه قربان اولسون بو دردلی (پری)
ایکیت دردیم چوخدر نجه سویلیم

اولسون

اصلان

بتون ظالملرك يوردی الهی تارومار اولسون
فقیره ظلم ایدن شخصی یامان درده دوچار اولسون

—

عوام ایچره تکبرله کوجندن دم اوران ظالم
بیلوب عیبین بو دنیاده همیشه شرمسار اولسون

—

قویو قازسا اکر برکس اوزیندن کوجسیز اشخاصه
اوزی دوشسون همان چاهه نسیب مورومار اولسون

—

وار امیدیم اکر بیرکس بو دنیاده بخیل اولسه
نه جور روشن اولا عمری کرك آخرده تار اولسون

—

عمل آزسه خطا ایلر مثلدر بو بیز اسلامدا
هاموطغیانچی لاریارب کوریم آخرده خوار اولسون

—

حرام‌خور رشوه‌خور خاین فقیر قانین سوران جلاد
روادرمی بیله آدم جهانده بختیار اولسون

—

کلر عادل اولان حاکم کلوب سندن حساب ایستر
بویور دوز ویرحسابی مخفی ظلمك آشکار اولسون

—

نه قدر فتنه‌لر یاپدك دوروب بیر بیر حسابین ویر
سنکچون بو کنیش دنیا قارانلیق بیر مزار اولسون

—

کوریم یارب او خاین کیم اوزیندن باشقاسین سیومز
کیچوب عمری ذلالتده ایشی هم آه و زار اولسون

—

اونوتدك بش سوزك (اصلان) چهار اطرافه ال چالدك
یارار آرتیق طمع باشك اوداش قلبك غبار اولسون*)

---

*) بو شعرك قائلی اولان (اصلان) برنجی جلدده شعری یازیلان اصلان اولمایوب باشقا بر شاعردر.
ممتاز.

قایت ایندی

اوغلان

سرسری یریشلوم قیقاج باخیشلوم
من سکا نه دیدیم قیز قایت ایندی
هجران پیلته‌سین اونازك ال ایلن
بو اودلی سینه‌مه دوز قایت ایندی

—

کوزللرده یوز بورومك یاماندر
آچ یوزیکی کوریم اولدیم اماندر
بو کون آیریلقدر آخر زماندر
منم جور و جفامه دوز قایت ایندی

—

کوزل قیزده اولماز حاشا سیودیکم
نیه دونمش باغرك داشا سیودیکم
اوخشاتمشام یاشیل باشا سیودیکم
لاچین شیغامامش تیز قایت ایندی *)

---

*) بو کوزل شعرك سوك بندی اوقونمادی.

کورنده

عاشقلی اصلان

کوکلم دوتولور حال مسلمانی کورنده
بو نوعله اوضاع پریشان کورنده
بو ملت آراسنده کی نقصانی کورنده
بوکین غرض غیبت بهتانی کورنده

—

محو اولمش آرادن اثر مهر صداقت
باشلامش هامی بیر بیر ایله بغض عداوت
هیچ کیمسه‌ده یوخ ذره قدر صدق دیانت
انساندا مکر بغض ایدر انسانی کورنده

—

آثار کرم یوخ نیجه افراد بشرده
دولتلولرك همتی یوخ مد نظرده
فقر اهلینی کورجك یان اوتر راهکذرده
آچماز کوزینی یوخسولی نالانی کورنده

—

یوخ بیزلر ایچون معرفت علم صنایع
متروك اولوبن علمدن اولدیق نجه ضایع
بدناملغمز عالم آرا اولدیمی شایع
خجلت چکیرم ملت ترسانی کورنده

—

آثار قدیمی هله بیز قویمادیق الدن
تاحشره کیمی چکمیریك ال لغو عملدن

اولمش بیزه قسمت بو یقین روز ازلدن
عبرت بیزه یوخ حالت دنیانی کورنده

—

ایجاد قیلوب خارجی ملت (غرامافون)
حاضردی دانشماقدان اوتور هر یره (تیلفون)
اون کون یولینی بیر کونه‌طی ایلدی واغون
قان آغلارام ایششکله بو کروانی کورنده

—

انسانلار اولوب بیر بیرینه کور نجه یاغی
کیچمش بولارك غیرت همتلی چراغی
باخدیقجا غزیت‌لرده‌چکیر سینه‌مه داغی
ایراندا بو ناحق توکولن قانی کورنده

—

بیر فکر قیلك سیزده ایا ملت اسلام
ملتلر آراسندا بیز اولدیق نجه بدنام
بیکانه‌لر ایتمز بیزه بیر ذره‌جه اکرام
بیزدن هامی ملت چکیلیر یانی کورنده

—

هردم چکیلیر فکر ایدیرم سینه‌مه مین داغ
کیم یوخ کفنم خارجی‌لر ویرمسه کر آغ
اولمك بیزه یکدر بیله قالماقدان ایسه ساغ
اونلار توخویان اطلس و دیبانی کورنده

—

اطفال مسلمان دولانور کوچه‌ده بیکار
یوخ مکتبمز علم ادب کسب ایده اونلار
بی علم‌لك ایتمش بیزی بو عالم آرا خوار
افسوس ایدیرم طفل نصارانی کورنده

—

پامبوغی آلور خارجی‌لر اوچجه مناته
پارچا قایروب هر پوطنی یوزلکه ساته
هم شهره ویریر پارچانی هم اهل دهاته
فکر ایله سن اول دولت عضمانی کورنده

—

اوچ پوط یون ایله بیز ایدیریك بیر (کبه) حاضر
هم رنکی کوزل هم اریش آرغاجی جواهر
سوداکر آلور مایه‌سنه کر اولا ناظر (؟)
چوخ فخر ایدیریك بر بیله سودانی کورنده

—

هر یرده که برپا اولونور مجلس عشرت
باشدان آیاغا خرج هدر چوخلیجا بدعت
اظهار تنفر ایلیر اهل بصیرت
(بیرداقا) ایله خنجر برانی کورنده

—

اوچ دوردی کوریرسن کلیننك کسدی قباغین
ویر خلعتیمی ذره‌جه تپرتمه آیاغك
اوچ عباسی ایله اودا چاغ ایتدی دماغین
هر ایش دوزه‌لیر جیفه دنیانی کورنده

—

طوی ایچره چورك حاضر ایدر بیر نچه عورت
باشلارلار اولار ایتمکه بیر نوع حکومت
هر کیم کله مجلسده ویره اونلاره خلعت
اوخلئی‌ده دولانمش قوری یوخانی کورنده

—

طوی صاحبنی ائل یغیلور ایتمکه مضطر
(کرده‌ك) کتورن ایو سوپورن جائزه ایستر
تاپداندی آیاق آلتدا قالان بالش بستر
منده کولیرم یرده کی یورغانی کورنده

—

(آشیق)ده چیخیر زورناسی آغزینده قباغه
القصه ویریر خیل اذیت او قوناقه
اول پول آلوب داخل ایدیر صونکره اوطاقه
مجلسده سویار بیرده او مهمانی کورنده

سازی او کا بیر بش آچیلاندر ایوی ویران
بیر سویقوسی (آللهلاما)در هم بیری (دوران)
باشدان آیاغا لت سویولیر هر کیجه مهمان
چوخ‌شکر ایدیر (عاشقلی)شیر اصلانی کورنده*)

---

*) احتمال که شاعرك آدی اصلان ایمش سوك سطردن بونی چیقارماق ممکندر.

کوردیم

ایلدار

(نمیرلی) زنکه‌زور اهلین فنا ایشلر ایدن کوردیم
نه انسان کلمه‌سین قانمش نه بیر دوز یول کیدن کوردیم

—

کیجه‌ایوده اولوب‌اصلان‌اورارلار دم غوبرناطدان
صباح اولدیقده سالداتی کوروب زاغ زاغ اسن کوردیم

—

اوزون بویلی موتال بورکلی توپا ساققال مسلمانلار
بیر آج کسبر حضورینده دورون بوینین اکن کوردیم

—

مقابل بونلارا هر کز دوران اولماز اوغورلیقده
یالانی ایلیوب صنعت سوکوش هدیان دین کوردیم

—

اوتورمش قوللوق امرینده غزر وارتان مغرتیچ‌لر
کیدوب باخدیقده زندانه قولی محمد حسن کوردیم

—

نیچون دوشمش بو زندانه مسلمانلار دیوب سوردیم
باخوب قولدور قاچاق اوغرو فاغیر باشین کسن کوردیم

—

قویوب باشه کوك‌عمامه هره بیر شوققور آت مینمش
بوتون پیغمبر اولادین پایز خرمن کزن کوردیم

—

اوزی چوخ وارلی بیر سید النده یاخشی سرمایه
دییر لاکن اوشاغینه کوتور توربا دیلن کوردیم

—

کوزل آدامدیلار کوردلر کونین سویساندا دینمزلر
نه قدری وارسه قوللوقچی هامو رشوت یین کوردیم

—

بیری بورج ایلیوب چوخلی کوریرسن تاپدی بیر قوللوق
بیر ایلده جمع ایدوب دولت اونی ایو تیکدیرن کوردیم
اولوب قوللوقچی‌دان بدتر نه قدری آدلی بك وارسه
بیری لوطی بیری زانی بیرینی قان ایچن کوردیم

جیغالی مخمس

شکی‌لی: ده‌لی بیر

دلبر سنك اول گلشن و گلزارکا قربان
اون دورت کیجه‌لك آی تکی رخسارکا قربان
اکری قاشکا طرهٔ زرتارکا قربان
سوزکون کوزکا نرگس خمارکا قربان

ای سیو گلی یاریم
ای طرفه نگاریم
سنسن گل عذاریم
یوخ صبر و قراریم
خلاقکا پیغمبرکا تاریکا قربان

—

کرعرش فلکدن ینه یوز حوری جهانه
کورمز سکا بکزر کوزلی چشم زمانه
مرغان چمن کوردی رخك چکدی زبانه
باشلاندی کوزل نغمه خوش آهنك ترانه

یاندیم من آمان یار
قاشلاری کمان یار
ای روح و روان یار
ظلمکدن اوسان یار
اون دورت کیجه‌لك آی تکی رخسارکا قربان

—

خال سیهك قاره قیلوب رنك بلالی
گفتار لبك شیرین ایدوب شهد زلالی

ابروی‌لرك یای تك اكوب كوكده هلالی
ینكی آیكك یوخدی بو دنیاده زوالی
ای جاه و جلالم
ای ماه جمالم
ای بدرو هلالم
كل قادا كی آلیم
اكری قاشكا طرهٔ زرتار كا قربان

كل عاشقكا سرو خرامان سن اول كل
مجذوبكامفتونكا جانان سن اول كل
قاره كونینه مهردرخشان سن اول كل
ای سرو روان زلفی پریشان سن اول كل
ویرزیب جماله
یاخ وسمه هلاله
ای بیرچكی هاله
ای كوزلری آله
سوزكون كوزكا نركس خمار كا قربان

—

چون دردیم اولوب روز ازلدن سكا معلوم
موزون (بیاتی) له غزلدن سكا معلوم
یوخدر یوزیمك فرقی خزلدن سكا معلوم
چكمز الین عشاق كوزلدن سكا معلوم
ای دلبر طناز
ای صولتی شهباز
ایتمه (ببیر)ه ناز
كل اول مكا همراز
خلاقكا پیغمبر كا تاریكا قربان

اولورام

پری خانم

اوزاق یولدان کلن یاریم
یولکا قربان اولورام
بیرجه دانش طوطی کیمی
دیلکا قربان اولورام

—

یوخدر سن تك بیر مردانه
منی کتورمه سن جانه
کل ساریل بیاض کردنه
قولکا قربان اولورام

—

کوچوب بو داغلاردان آشاق
موج اوروب دریا تك جوشاق
(پری)دیر کل قوجاقلاشاق
بیلکا قربان اولورام

ایروانلاً و شرورا

خویلی کور تقی

بیر قولاخ ویر مکا ای صاحب عقلا و شعورا
کوزك آچ سیر ایله بو عالمی دهرا و دهورا
ایتمسون چوخ سنی دنیا بیله مستاً و غرورا
ذکردن غافل اولوب قلبکا چوخ ویرمه سرورا
ایچکلن بادهٔ وحدت و شراباً و طهورا

—

ایمدی که پاك بیلوب قندی جناب قاضی
قویمه هر کز سیماوارك کسیله سوزو کدازی
اوله ارباب طلب بیر ایکی ایل مهلته راضی
آلما سن ویجکا اوغلان ندی مستقبل و ماضی
قورخمه آخرده قویارلار سکا قسطاً و شهورا

—

ایمدی که‌ایش بیله‌دوشدی‌دو*) سوخول‌قند ایله‌چایه
چون‌مونك اصلی خطادر سال اوزك سنده خطایه
سیماوارا دور اودون سال بو عمل قالدی خدایه
آخری ایش قالاجاق من بلورم آه ایله وایه
نا امید اولماکه آلله غفورا و رحیماً

—

سالماسون راه خطایه سنی اول چای خطایی
سیماوار دالکا آخر ویره‌جکدر کنه تایی

---

۱) دو: دور دیمکدر.

کر تهمتن اوله بیلمز چکه هرکز بیله یایی
کورورم پای پیاده ایده‌سن مسکن او تایی
ساتاسن قیر ایله ساقفز ایروانا و شرورا

—

بو خطا دیده‌نی کور سالدی تمام خلقی خطایه
کیم کتوردی بو حرامزاده‌نی تا دوشدی آرایه
مال و املاکی ساتوب ویردی قمو قند ایله چایه
بورج الندن قاچا اسلامبولا یا کرب و بلایه
مختصر یکسر اولوب معدن شرا و شرورا

—

طپش قلبکا باعث چای اولوبدر ایله باور
استکانی اله آلماق یتشور پایکا دفتر
سحر قالمسه قندی اولی بدخواب مکدر
ابدا اولمیه‌جق هیچ آنك قلبی منور
کیدر آندان دخی عیشاً و نشاطاً و سرورا

—

چایه تریاکی اولوب قالمادی هیچ صبر و قراری
ساتدی ایو فرشنی هم جبه و فانوس فناری
دولانور کوچه‌لری بلکه کوره دود *) بخاری
که اکر توستینی کورسه باساجاق توستیه ساری
ایو به ایو خانه بخانه و بیوتاً و دورا

---

*) بخاری اسکی ایولرده پیچ عوضنه تیکیله‌ن بر نوع اوجاق‌در که، ایمدیده قضالریمزك بر چوق ایولرینده واردر. شکی‌لی (غراء) تخلص آغا علی اصغرك بو فارسی بیتی بخاری ایچون سویله‌نیلمشدر.
(دهن کشاده بخاری بسان بی ادبان رساتده کار بجای که چوب میخواهد).

پئت قپیك

خلفه محمدتقی

فقیر کاسب اولدی عیالدان خجل
هر نمنه دیندیریرسن پئت قپیك

—

بو خرابك یوخدی بیر آغ ساققالی
آپاروبن دانشدیره باققالی
دیندیریرسن نیچه‌یه قارغو دالی
دییر کوتور بیریسنی پئت قپیك

—

قصابلارك ایشی اولوبدر جفا
نه عهد وار بونلاردا نه بیر وفا
چورکچی‌لر هیچ کلمیور انصافا
دیندیریرسن بیری دییر پئت قپیك

—

خراب اولوب بو شهرك سوداسی
داده یتسون فقیرلرك مولاسی
یوخ بر شاهی هیچ یوز آلتون عباسی
پئت غروش دیسیئت غروش پئت قپیك

—

کاسب کوسب چوخ ایلیور آه و زار
نه ایلسون الده یوخدر اختیار
دیندیریرسن نیچه‌یه بو بیر خیار
نرخ اولوبدر هر اوچینه پئت قپیك

—

عیال ایلن اوتورانده یوز یوزه
خجالتدن باخمیریق کوز کوزه
دیندیریرسن نیچه‌یه بو خربزه *)
نرخ اولوبدر اونینه دیسئت قپیك

—

دییر کیشی چوخ دانشمه وار ساغی
ایکی غروشدی (تنك)ك یاپراغی
آلسان خبر سوغانی ساریمساغی
پئت قپیکدر پئت قپیکدر پئت قپیك

—

یهرلیوب بیرده مینئیدیم آتی
کورسدیدیم منده سیزه اثباتی
دیندیریرسن زنجفیلی ایستوتی
عطار دییر مثقالی‌در پئت قپیك

—

بیرده کلسه بو قلعه‌یه غوبرنات
عرض ایلیك اکولوبن قات به قات
نه مروت پولیس میسر قامندات
تورش آلچانك سبتی‌ده پئت قپیك

—

کاسب کوسوب دییر آماندر آمان
ایشلر اولور بوندان بتر چوخ کمان
دکانلاردا تار چیخ آلوب بادیمجان
دیندیریرسن بیرین دییر پئت قپیك

—

دریا اولان یرده اولوب آده **)لر
مکا کلسون دوسته کلن قاده‌لر

---

*) خربزه: قاوون.
**)آده: جزیره آطه.

رعیته مینوبدی بك زاده‌لر
شرم و عارك باتمانی دی پئت قپیك

—

لعنت کلسون وارلی‌لارك جمنه
کیم قالمیرلار یوخسوللارك غمنه
امهانی شهره بانی سکینه
نرخی اولوب هر کیجه‌سی پئت قپیك*)

---

*) بو شعر چار اوردوسی قافقاسیایی استیلا ایتدیکدن بر قدر سوکره دییلمشدر.

کبیرلی: ملا حیدر

ای ویرن ملالاره نسبت یالان میشدی
غنیم اولسون جانکا آیهٔ قرآن میشدی

—

من دیوردیم که دیوم بیرده کلام عرفا
دخی ذکر ایلمیوم هرزه وهدیان میشدی

—

من دیوردیم که شکار ایلیوم آهوی ختن
یعنی صید ایلمیوم روبه و دوشان میشدی

—

نیلیوم یوخدر علاجم کنه قوی هجو ایلیوم
چونکه اوقاتمزه دوغرادی سوغان میشدی

—

ترکه مثلدی دیرلر یتوشنده اجلی
دولاشور چوب چوبانه بز نادان میشدی

—

صبح تیزدن کوتورنده الینه جاروبی
سناسن شمر یغوبدر اله پیکان میشدی

—

قولتوغندا داغاری اونلوقه ایله یونه‌لور
ایله بیل غارته یوز دوندروب عدوان میشدی

—

ضربنه تاب ایده بیلمز کوره‌رستم که کلور
الده کرزی (چووه‌جه) تهنه‌سی قالخان میشدی

—

یالیوب آرد دکرمانی عجب سمری میسن
بیله قالماز سکا داکردش دوران میشدی

—

هر یتن کربلایی مشهدی اولسئیدی اکر
هامیدان اول ایدی شمر بد ارکان میشدی

—

پیس یوزك کیتدی خراسانیده بد نام ایلدی
تو کوروبدر یوزکا شاه خراسان میشدی

—

لقبی شمر آدی (عبدالله *) ایکی دفعه کلوب
بیریسی کرب و بلایه بیری الان میشدی

—

او امامك اوزنیك قاتلی بو شیعه‌سنك
بو کا شاهددی قمو دینچی نالان میشدی

—

سکا بیر سکه ووریم هجو ایله تاحشره کیمی
سکه‌سین محو ایلیه بیلمیه سوهاز میشدی

—

بوندان آرتوخدا سنی هجوقیلاردیم اما
اولاسن چاکر (احمدبك)ه قربان میشدی

---

*) هجوم اولونان آدامك آدی (عبدالله) اوزی دکرمانچی ایمش.

اس ایندی

حیدر

قورخورام که قالا بو حسرت جانده
اس ای جانم باد مراد اس ایندی
رحم ایله قالمشم دارلامانده
اس ای جانم باد مراد اس ایندی

اول سنی اول سبحانه آند ویررم
پادشاه انس وجانه آند ویررم
عظمت سلیمانه آند ویررم
اس ای جانم باد مراد اس ایندی

طفل ایکن وطندن اولدیم آواره
تاپیلماز من کیمی بیر بختی قاره
سن اسمه‌سن اولماز بو درده چاره
اس ای جانم باد مراد اس ایندی

کیم کوردی یتوشمش شمعه پروانه
عبث عبث دوشوب اودلاره یانه
تیزلیك ایلن منی یتور جانانه
اس ای جانم باد مراد اس ایندی

صدق ایله خالقه ایلرم نیاز
قورتاران عمریمی ایلسون دراز
بیچاره (حیدر)ی ایله سرافراز
اس ای جانم باد مراد اس ایندی

سارا

خان چوبانی

آرپا چایی آشدی داشدی
سیئل سارانی کوتوردی قاچدی
سارا کوزل قلم قاشدی
آپاردی سئللر سارانی
بیر آلا کوزلی بالانی

—

یوز آتلییدیق چیخدیق دوزه
پیچاق باتسون یامان کوزه
ساغری باشماق سوده یوزه
آپاردی سئللر سارانی
بیر آلا کوزلی بالانی

—

آرپا چایی درین اولماز
آخان سولار سرین اولماز
سارا کیمی کلین اولماز
آپاردی سئللر سارانی
بیرآلا کوزلی بالانی

—

آرپا چایی منی آلدی
آپاردی دریایه سالدی
جلوداریم دالده قالدی
آپاردی سئللر سارانی
بیرآلا کوزلی بالانی

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

من بو باغا کیرمه‌میشم *)
غنچه گلین درمه‌میشم
من سارانی کورمه‌میشم
آپاردی سئللر سارانی
بیر آلا کوزلی بالانی

—

اولدیق عجب کونی قاره
دردیمزه یوخدی چاره
سارا حسرت قالدی یاره
آپاردی سئللر سارانی
بیر آلا کوزلی بالانی

—

قالدی بو سینه‌مده داغڭ
اولدیردی منی فراقڭ
اولدی قارا طوی اوتاغڭ
آپاردی سئللر سارانی
بیر آلا کوزلی بالانی

—

آداخلڭ کوزلر یولکی
بوینو کا سالسون قولینی
سو آلدی ساق و سولکی
آپاردی سئللر سارانی
بیر آلا کوزلی بالانی

—

دوکی‌نی توکدیم قازانا
قاینادی قالدی اذانا
علاج یوخ آلله یازانا
آپاردی سئللر سارانی
بیر آلا کوزلی بالانی

---

*) بونڭ آیری جوره‌سی‌ده وار.

آرپا چایی آده کلیر
کور (ینکه) لر داده کلیر
ساغری باشماق سوده کلیر
آپاردی سئللر سارانی
بیر آلا کوزلی بالانی

—

کیدك دییك (خان چوبان)ه *)
کلمسون بو ایل موغانه
موغان باتوب ناحق قانه
آپاردی سیئللر سارانی
بیر آلا کوزلی بالانی

---

*) بو شعرك آرغاجی اره‌شی عمومیتله بوتون توقونوشی آهنکی (خان چوبانی) سوزلرینه اوقشیور. (خان‌چوبانی) آدینك‌سوك بنده‌چیکیلمه‌سی‌ده سوزیمزی بیر قدر تصدیق ایدیر. هر حالده ینه سنده ووثیقه‌یه احتیاجمز واردر. هله‌لك (احتمال) که خان چوبانی شعریدر دیمکی لازم بیلیورز. ممتاز.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

بیلمه‌ز

بیر ایکیت که درده دوشه — درد النلدن یاته بیلمه‌ز
قباغنده مین آو کزه — هیچ بیریسین آته بیلمه‌ز

—

حق درکاهی آیاز ایمش — جمالی کون یا یاز ایمش
فلك چوخ حیله باز ایمش — هیچ کس اونی دوته بیلمه‌ز

—

(خان چوبانام) (ارس‌بار)دان — باخچالاریم دولی باردان
ایکیت قالساکر قطاردان — تای توشینا چاته بیلمه‌ز

بالا دییه من

خانلار خانی

سنه قربان اولوم سوداکر باشی — عجب قالدیم بیر جوت بالا دییه من
قورویوب کوزیمك قالمیوب یاشی — عجب قالدیم بیر جوت بالا دییه من

—

(تبریز)دن بیر جوت بالا کتوردیم — کتوروبن بویا باشا یتوردیم
برباد اولمش بو تفلیسده ایتوردیم — عجب قالدیم بیر جوت بالا دییه من

—

آدیم خبر آلسان (خانلار خانی)یام — کوزیم یوخدر آچام سنی تانیام
بیر جوت اوغلی اولمش سوکسیز آتایام — عجب قالدیم بیر جوت بالا دییه من

دیئشمه

خورشید — امان چوبان من یاریمی آرادم
جانیمی باشیمی فدا قیلارم
من بونده کیمه آشکار ایدرم
چوبان نه دیاره کیتدی سیودیکم

—

چوبان — بیر آی‌در که من بو یرده دورارم
کیتدیکی یوللاری من نه بیلارم
من سنی بو کیجه فوناق ایدرم
مکا چوخ امانت ایتدیده کیتدی

—

خورشید — چوبان قارداش سن یاریمی کوردینمی
کیزلی سریمزه سنده ایردینمی
دردیمی حالیمی آندان سوردینمی
چوبان نه دیاره کیتدی سیودیکم

—

چوبان — بیر آی اولدی یارك بوندان کیچه‌لی
عشق جامك شرابینی ایچه‌لی
کیزلی سرلرین مکا آچه‌لی
چوخلی امانتلر ایتدیده کیتدی

—

خورشید — خورشید دیردیله کك سنك باغ اولسون
یالانچی دنیاده باشك ساغ اولسون

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

حق دیوانینده یوزك آغ اولسون
چوبان نه دیاره کیتدی سیودیکم

—

چوبان — تاکری قاوشدیرسون نازلی یارینه
اوغورلار توش اولسون کارو یارینه
عرض اولسون کوزللر شهر یارینه
بو یرده اوچ کیجه یاتدیده کیتدی

عاشق دونی

نازلی دلبر نه یاراشور قدکا
ترمه مندن کمر مندن بیل سندن
بایرام اولسون خینا یاخیم دستکا
الوان مندن کلکز مندن ال سندن

—

قوشا خال یاراشمش آل یکاغکده
اولدیردك عاشقی سرخوش چاغکده
بلبل کیمی قوی دولانم باغکده
جفا مندن محنت مندن کل سندن

—

دلبر عشقك منی سالدی بریانه
هجر کده من کل اولدیم یانه یانه
وصلك له سن غمدن منی چك یانه
یازی مندن دفتر مندن دیل سندن

—

رحم ایله بو (عاشق دونی) قولکا
شیرین جانم قربان اولسون یولکا
شانه کیمی قوی ساریلیم تیلکا
مشك مندن عنبر مندن تئل سندن

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

کرامت

شکی‌لی: رسول (دولکر)

آیا ای مردم عالم باخك بو بیر روایتدر
بو عصرك خلقینه آنجاق مناسب بیر حکایتدر

ازل عالملری کوردیم اوز علمینه عمل ایتمز
چاغیرسن مجلسه چای و پیلوسی اولماسه کیتمز
اوخورسه بیر عشر قرآن بهاسین آلمامش اوتمز
سوزی صحبتلری بیر بیرینه دائم شماتتدر

کیمی‌سی عالم و کامل اولوب بو عصرده قاضی
باشینده بیر پوت عمامه ساتیر عالملره نازی
اکر بیر تقسیمه کیتسه دکلدر نصفینه راضی
سانه‌سن مرده‌شیر ایله بو اورتاقدر شراکتدر

کیمی یاستی پاپاخ اورتر مرید صورت ولی آیی
اوزی اوز حالینی بیلمز ده‌لی دیوانه سودایی
اکر بیر مجلسه دوشسه ایچر اون استکان‌چایی
بولارك شیخینه چایی چوخ ایچمکلك کرامتدر

که‌کیرورلر نماز اوسته‌کیم بو کورور دانا
ییه بر جاموش الچکمز سوخا بیلورسه کولخانا
اکر بیر اتفاق دوشسه ساریمساخدان قاچار یانا
سوآل ایتدیکده رم ایلر ایبی پیسدر کراهتدر

ساقین‌حقه ایا (دولکر)قاچوب بو غافل انساندان
نچه‌سین تجربه ایتدیم اوزیم اهل مسلماندان
نه‌دم بیرمشکلی اولسا آلور فتوا(الکسان)دان
ندنسه مفتی‌سی آنك یانده بی دیانتدر

باغشلا

ارمنی داوود

قول خطاسیز اولمز آغا کرمسیز
آغا منی او مولایه باغشلا
حق دیوب شاننده لولاك لولاك
محمدالمصطفی‌یه باغشلا

تقی و نقی و مهدی‌در غائب
چهارده معصومی حق اوزی سایوب
محشر کونی اولار اولورلار نائب
یتمش ایکی شهدایه باغشلا

(داود)م سیغیننام شاهم‌دانه
هر چاغیراندا یتمش یردن سسلانه
نماز اوسته خطاب ایتدی احسانه
علی ایدن او سودایه باغشلا*)

---

*) قافقاز خانلارینك بیری همین ارمنی شاعره تنبیه ایتمك ایستیورمش که بوسطرلر جانینی قورتارمشدر.
ممتاز.

قهوه

شاه بالوتلی ملا یوسف (راجی)

I

قویمادی آینهٔ دلده غباری قهوه
نه عجب اولسه اکر مست خماری قهوه

مبتلاسی اولالی جاندان اونوتدیردی مکا
دلبر سیمبرو لاله عذاری قهوه

حالت افزای صفا اولماق ایچون عشاقه
بیر کوزلدن دله نوش اولسه‌ده باری قهوه

بیزه امدیرمز ایکن لعل حلاوت بخشین
کور نه بی‌منت ایدیر بوس و کناری قهوه

نشهٔ جام جمی نیجه تمنا ایلر
بیر کسك که اوله دستنده عقار۱) قهوه

(راجیا) سن کل و مل بزمنه میل ایلمه کیم
عاشقك آنجاق اولور باغ بهاری قهوه

کلمدی

II

کیجه کوندوز انتظارین چکرم
آمان آلله یار اکلندی کلمدی

حسرتکدن الف قدم بوکرم
آمان آلله یار اکلندی کلمدی

—

کللم دیدی وعده ایلدی کیتدی
سوزی خلاف اولدی وعده‌ده اوتدی

سبب نولدی بیزی مونجه اونوتدی
آمان آلله یار اکلندی کلمدی

—

باد صبا دوست کویندن کلنده
ویرکلن بیر خبر من دردمنده

بیزیمله اقرار ایتدی کیدنده
آمان آلله یار اکلندی کلمدی

—

کلن وارمی کوریم یاری کوردیمی
واروب عرض ایلیوم آکا دردیمی

بیلمن آنده غیره کوکل ویردیمی
آمان آلله یار اکلندی کلمدی

—

آشکار اولدی درد پنهانم
اوج ایتدی فلکه آه و افغانم

(راجی)م هجرینده اوزیلدی جانم
آمان آلله یار اکلندی کلمدی

---

۱) عقار: شراب دیمکدر.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

باشنه دوندیکیم

رضا

اوزون ایللر آرزوسین چکدیکم
کیتمه بری کل باشنه دوندیکم
من اولمیشم درد هجران تاپداغی
یتور منه ال باشنه دوندیکم

—

رسوا قیلدی منی سودای عشقك
عشقك دریاسی داشقیندر داشقین
کله‌غایی کلکز تیکمه آراشقین
اینجه بیلده شال باشنه دوندیکم

—

بیر سفارش یوللامشدی یار منه
سالدی جکریمی اودلاره کنه
نارنج هاشیه‌لی زرباف نیمتنه
آرخالیغی آل باشنه دوندیکم

—

کیتدی مطرب کلشن قالدی بلبله
بیر درد مند یوخدی دردیمی بیله
قدی سرو آغاجی کردنی مینه
آل یکاغدا خال باشنه دوندیکم

—

آلا کوزلر منی درده سالوبدر
مژکانلارك باغریم باشین آلوبدر
(رضا)نك بیرجه جانی قالوبدر
کل اونیده آل باشنه دوندیکم

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

نه بیلسون

داغستانلی «رجب»

بیر کیمسه که شهادتی بیلمیه
قل اعوذ رب الناسی نه بیلسون
اوروج دوتوب اطاعتی قیلمیه
حق آللهی حق الناسی نه بیلسون

—

ادب ارکان معرفتدن بیلمین
انل ایچینده آدلی سانلی اولمین
طوی کونده شاد اولوبن کولمین
وای کونده دوتان یاسی نه بیلسون

—

دوغرو یولدا سونی ساغی بیلمین
کتان ایله بیزی آغی بیلمین
رقیبی اوزینه یاغی بیلمین
ماهوت ایله آل اطلاسی نه بیلسون

—

(رجب) دیر عشقك جامین ایچمین
ایچوبنی عقل و باشدان کیچمین
تجنیس ایلن قافیه‌نی سه‌چمین
تخمیس ایلن مخمسی نه بیلسون

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

سلطان عبدالمجیده خطاباً

تبریزلی: بابا ۱) (رمزی)

بدیهه

ای پادشهم بیر دور
درویشی فرحناك ایت
مرآت صمیریندن
زنك کدری پاك ایت
بیر هفته سنك حرجك
اون ایل بکا کافی‌در
اون ایل بنی راحت قیل
بیر هفته سن امساك ایت

---

۱) آناطول تورکلرینجه (بابا) درویش دیمکدر.

دربنده کل

دربندلی (زرنکار)

سلام اولسون سکا ای عاشق (واله)
هنرك وار ایسه بو (دربند)ه کل
یا عاشقلق آدین کوتور اوستوندن
یا طبعك وار ایسه بو دربنده کل

—

قرق دوققوز عاشقی سالمیشام بنده
آیاغنده زنجیر بوینینده کونده (کنده)
قیرخینا بیر چوره‌ك جیره‌در کونده
اشتهاك وار ایسه بو دربنده کل

—

بیر نیچه سوزیم وار یازمشام خلوت
عادتدر قوناغه ایدرلر حرمت
آدیم (زرنکار)در وطنم دربت[1])
منه سوزك وار ایسه بو دربنده کل

---

1) دربت: دربندك تورکلشمشی‌در.

دی کلسون

زهره بانو

سنه قربان اولیم سعادتلی خوجا
(غریب خان) داداشما دی کلسون
یوککی دوتمیسان هامودان اوجا
(غریب خان)داداشما دی کلسون

—

اوتاغکا چکیله‌می ایله شوشه(؟)
ایراغ منزللرك یاووغا دوشه
من اولنده جنازه‌مه یاپوشه
(غریب خان)داداشما دی کلسون

—

(زهره بانو) دیر یازدان اولمشام
دوکه دوکه ایکی دیزدن اولمشام
آغلاماخدان بیر جوت کوزدن اولمشام
(غریب خان)داداشما دی کلسون

شاهویردی آدنلو بیر کیمسه دام تیکمش ندنسه دام اوچ آی کیچمه‌دن یقلمشدر. او مناسبتله شاهویردی هم اوزینك همده دامك دیلندن شعرلر سویله‌مشدر.

دیئشمه

شاهویردی — قیش فصلیچون تیکدیرمشم بیل سنی
بیر آیلقه دوز آللهی سیورسن
وعده تمام اولوب بیر زاد قالمیوب
یاخونلاشوب یاز آللهی سیورسن

—

دام — قالمیوبدی منده تاب و توانا
اورمه مکا یوز آللهی سیورسن
یخیللام اوستکا دیزلرم سنی
چیخ آلتیمدان تیز آللهی سیورسن

—

شاهویردی — الکدن چکرم آلله آمانی
کل مکا کولدیرمه دوستی دشمانی
هردم شاقلدیوب قورقوتمه منی
کیفك اولسون ساز آللهی سیورسن

—

دام — من بیلورم باغلامازسن آردیمی
دیره کیم یوخ نازك قویدك پردیمی
هامی بیلمزسن بیلورسن دردیمی
چوخ دانشمه سوز آللهی سیورسن

—

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

شاهویردی — چوخ یاریکی من نوکر دن قیرمشم
اوچ آی قیشدر قوللوقکده دورمشم
پردی قویوب یاخشی دیرك اورمشم
اکیلمه دور دوز آللهی سیورسن

—

دام — یاری پردیم آلچا یاریم اریکدی
منی قازان هانسی بئیلدی کولوکدی
پردیم سیره‌ك هم دیواریم چورو کدی
نجه ایلیه‌ك بیز آللهی سیورسن

—

شاهویردی — یاخشی ایتدك منی چوللر ساکنی
آجیغم دوتدورمه اودلارام سنی
آدام بیلوب سایه سالمیرسن منی
کوسته‌ره‌رم کوز آللهی سیورسن

—

دام — پردیم که بیله‌در دیواریم بیله
کوتور میتیل شیتلکی آت چوله
خطا کی ساو داخی دوشکلن یوله
کیچ باشمدان واز آللهی سیورسن

—

جواب — ای شاهویردی دامك یاخشی دام ایمش
قوی دانیشسون سوز آللهی سیورسن
کورمه‌مشدیم دامی دیسون قافیه
دیمه کورور یوز آللهی سیورسن

—

کور نیجه دامدر که واردی کمالی
درد دیلین سکا ایلیور حالی
داخی ایسته‌مه سن بو قالماقالی
چیخ کنارده کز آللهی سیورسن

—

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

داما شعر غزل سویلمه بسدی
پردیسی دیواری تمام شکستدی
باخورسن یخیلور نه ضرب شصتدی
چوخده قیرمه قوز آللهی سیورسن

—

کوریرسن که کیشی باخماز سوزیکا
تا دایانما نه سالمیسان یوزیکا
رحم ایله عیاله اوغلان قیزیکا
آغلاماسون کوزآللهی سیورسن

—

(خزانی)ده ایتدی سکا نصیحت
باخمادك هیچ کسه یوخدی مذمت
بی حیاسن سیمتن‌سن حقیقت
کل آغارتما بئز آللهی سیورسن

باخ

تبریزلی: حاجی مهدی (شکوهی)

بو بی وفا بو بی وفا　　دنیایه باخ دنیایه باخ
سالدی منی مجنون کیمی　　صحرایه باخ صحرایه باخ

—

دوش (مهدی) نك سراقنه　　کل نیکجه قسباقنه
طویله‌لر بوجاقنه　　غوغایه باخ غوغایه باخ

—

کل بیر نیچه همرازی کور　　دنبکچی ایدن نازی کور
عاشق النده سازی کور　　سورنایه باخ سورنایه باخ

—

عورتلری صدرنشین　　کیشی‌لر ترك ایدوب ایشین
کورینجه آغاردیر دیشین　　ملایه باخ ملایه باخ

—

مجلسه دوزیلوب ییین *)　　هامی دییر ییین ییین
یاری سامان یاری پئیین　　شوربایه باخ شوربایه باخ

—

بو شوربایه ایتمه نظر　　الحذر قارداش الحذر
ایچنده بیر اورده‌ك اوزر　　دریایه باخ دریایه باخ

—

بو مجلسه عزم ایلدیم　　شوربا یئدیم هضم ایلدیم
اوتدیم **) بونی نظم ایلدیم　　سودایه باخ سودایه باخ ***)

---

*) ییین: خوراك، ماکولات، یئینتی.
**) اوتدیم: اوتوردیم دیمکدر.
***) بو شعر تخمیناً سکسان ایل اول بیر دفعه ایرانده طبع اولونمشدر. ممتاز.

آمان آنه

شوریده

فراق اولدی بو جوانه　　حلال ایله آمان آنه
رحیم اول اولمه بیکانه　　حلال ایله آمان آنه

—

سفر ایتدیم بو مسکندن　　جدا دوشدیم بو کون سندن
یازیغام اینجیمه مندن　　حلال ایله آمان آنه

—

فراق اولدیم دیاریمدن　　جدا دوشدیم نکاریمدن
حذر ایت آه زاریمدن　　حلال ایله آمان آنه

—

آمان آنه آمان باجی　　آمان آته باشیم تاجی
بودردك سیز سوز علاجی　　حلال ایله آمان آنه

—

دیله‌دیم سیر ایدیم چندان　　اوله تا کو کلمز خندان
نه حاصل غافل انساندان　　حلال ایله آمان آنه

—

رسولك قبرینه یوزی　　قویوب کریان ایدم کوزی
حلال امت ایدك بیزی　　حلال ایله آمان آنه

—

سوریم توپراغه یوزیمی　　یاش ایدیم ایکی کوزیمی
ایشیت رحم ایله سوزیمی　　حلال ایله آمان آنه

—

منم (شوریده) ناچاره　　کناهکار بنده غفاره
که لاحق ایتمه فی‌النار ه　　حلال ایله آمان آنه

---

۱ — ویر بیر خبر

شیروانلی: عاشق (صالح)

ای کوکل دریای عشق اول دوتما دنیادن خبر
عارف اولدر بیلمیه مجموع اشیادن خبر
دوتمیا خورشیددن نجم و ثریادن خبر
جیفهٔ دنیا کرکمز آکلا عقبادن خبر
ذوق ایله تجرید ایدن بیلمزمی عیسادن خبر

یاردن ویر بیر خبر
دلداردن ویر بیر خبر

—

یاندیریر آهم منم ایتمز قوریله یاشه فرق
اولا بیلمز هیچ بر آهم کمی کوکلرده برق
زاهد شیاد دندر عاشقه بو رنك زرق(۱)
دوشسه کر کرداب اشکمده اولور یوز نوح غرق
صاحب کشتی بیلهر پیوسته دریادن خبر

یاردن ویر بیر خبر
دلداردن ویر بیر خبر

—

کاروان عمر ایچون کوکلمده‌در فریاد زنك
باشیمی ایتمش ایکی یوزدن غمم چون خیل دنك
غم کوروب قد تنم سیزلار مثال تار چنك
ایلرم دیوانه نسبت عشق میداننده جنك
هیچ وجه ایله کیرو کلمز بو غوغادن خبر

یاردن ویر بیر خبر
دلداردن ویر بیر خبر

—

(۱) زرق: ریا دیمکدر.

پرتو نور تجلانی کورن شیدا اولور
یاندیرار پروانه جسمین کرد خاکپا اولور
عاشق دیوانه‌لر تك عالمه رسوا اولور
کیمه کیم محرم فسبحان‌الذی اسرا اولور
تا ابد بیر کیمسه‌یه ویرمز تماشادن خبر

یاردن ویر بیر خبر
دلداردن ویر بیر خبر

—

شوق رخساریکده زلفك عاشقه ظلمت دکل
لبلرك یانده در و لعل پر قیمت دکل
ذوق وصلین بیلمیه‌ن کس واصل جنت دکل
روضهٔ فردوس کویك کعبه‌یه نسبت دکل
آلمشم یوز کره ابراهیم بنادن خبر

یاردن ویر بیر خبر
دلداردن ویر بیر خبر

—

روز شب کوکلم ایوینده فکر دلجولر منم
عقلیمی محو ایتمدی زلف سمن بولر منم
ذره‌جه کیتمز خیالمدن چو مهرولر منم
دشت غم مجنونیم یولداشم آهولر منم
قالمشم تنها کتورمز کیمسه لیلادن خبر

یاردن ویر بیر خبر
دلداردن ویر بیر خبر

—

تا که اول کوندن هوای عشقه پیوست اولمشم
فورخمازام من رستم غمده زبردست اولمشم
بیر پری کیسوی مشکینینه پابست اولمشم
بادهٔ جام خیال یاردن مست اولمشم
حق بیلور که بیلمزم امروز فردادن خبر

یاردن ویر بیر خبر
دلداردن ویربیر خبر

دونمنم عشقك یولندن تا که عمریم واردر
کافرم انکار قیلسم ایتدیکم اقراردر
چونکه عشقك باده‌سی عاشقلره غمخواردر
سیودیکم ترسا قیزی باغلادیغم زناردر
بت پرستم سویلرم آنجاق کلیسادن خبر

یاردن ویر بیر خبر
دلداردن ویر بیر خبر

—

عالمی کامل قیلار آداب بحثی له جدل
اوله مستثنا عجب اولمز بو ذکر بی بدل
من فقیر درس مکتب خانه‌ام چون فی‌المثل
(صالحا) دنیاده قیلکل قول قرآنه عمل
عاقبت سندن سورارلار اول مجلادن خبر

یاردان ویر بیر خبر
دلداردن ویر بیر خبر

—

۲ — تجنیس

کلبك (۱) اولوب یاسلانمشام درده (۲) یار
بیر کز (۳) بیزی چاغیرمازسن (٤) آیاه
باغا کیردك کشت ایله کل درده (٥) یار
سوسن سنبل کل و ریحان آیله (٦)

—

من ها اولدیم هانی قبریم قازان کل
تاپار لاچین قیناغیندا قازان (۷) کل
یری نامرد دنیا مالین قازان (۸) کل
حساب اولدر شادلق ایله (۹) آیله

—

(۱) کلب: ایت. (۲) درده: قاپوده. (۳) کز: یول، دفعه. (٤) سس ایله. (٥) درده: ده‌رمك.
(٦) آیله: آی‌ایله، قوقولا. (۷) قاز انکل. (۸) قازانوب کل. (۹) های هوی ایله.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

منصور کیمی منی سالدك میدادر (۱۰)
یوزك کورن زنده اولور میدادر (۱۱)
کیم که لبك جرعه‌سندن میدادر (۱۲)
اینانمازام محشره‌جن آیله (۱۳)

—

پریزاده کشته چیخمش‌در دزه (۱٤)
کل یوزینه اینجی دوزه در دزه (۱۵)
اومود واردر رقیب جانین در دزه (۱٦)
فنا رویه (؟) یتوشمیه آیله (؟)

—

(صالح) چشمك کوللرینده قوآشه (۱۷)
هاموسنی چاغیر محروم قوآشه (۱۸)
رنك و رویك طعنه قیلور قوآشه (۱۹)
هلال قاشك برابردر آیله

—

۳ — مستزاد

ای دل کیجه‌لر صبحه دکین یار ایشیکنده — افغانه یتوشدك
رحمی‌یوخ اولان کافر بیمار ایشیکنده — سن جانه یتوشدك

—

یعقوب کیمی سالدی منی‌درد و بلایه — بیر حسن ذلیخا
یوسف کیمی اول ناشی خریدار ایشیکنده — زندانه یتوشدك

—

سویدورما دیدیم بونجه اوزك عشق یولنده — مانند (نسیمی) (۲۰)
منصور کیمی قامتی بیر دار ایشیکنده — عرفانه یتوشدك

—

(۱۰) بنی منصور کیمی میت سالدك. (۱۱)؟. (۱۲) می دادیر. (۱۳) آیله: هشیار اولا.
(۱٤) هموار دوزه، صحرایه. (۱۵) در دوزه، آلماس دوزه. (۱٦) درد اوزه، درد جانین آلا.
(۱۷) قوقوشی قوغو قوشی کوللرده اوزه، آشه. (۱۸) هاموسنی آشا خوره که محروم قوی.
(۱۹) قویاش، کونش، کون.
(۲۰) صالح: هم شهرلیسی اولان بویوك شاعریمزك فاجعه‌سنی اونوتمامشدر. ممتاز.

یای قاشنه قربان قیله کور جانکی هردم — پیوسته بو یوزدن
بیر آنجالین شوخ کماندار ایشیکنده — پیکانه یتوشدك

—

(صالح) دوته کور امرخدا شرع پیمبر — غفران طلب ایله
ایمانه کلوب احمد مختار ایشیکنده — قرآنه یتوشدك

—

٤ — اوخقای

کل کل ای سیو کللی یاریم — کوتور اوزدن نقاب اوخقای
منور اولسون عالملر — کورونسون ماهتاب اوخقای

—

ملوندر یدو بیضا — کسیلدی صبریم عزیزا
بیاض کردنده کوك مینا — ساناسن تیر شهاب اوخقای

—

منی آیرمه دینمدن — اوتاندیرمه جبینمدن
او زلف مشك چینمدن — کلور بوی کلاب اوخقای

—

دیر (صالح) که نامردم — زر خالص کیمی زردم
دولانیم باشکا هردم — چکوب نازو عتاب اوخقای

—

٥ — دردیمی

قادر آلله بیر لککی سیورسن — یتور کلن بیر دوایه دردیمی
درد دلیم دفترلره ضبط ایتدیم — آخر سالالام مجلایه دردیمی

—

یری یولداش کیتدی قالدیم پیاده — پیریم شاهمردان یتوشکل داده
ورق ورق اولدی حددن زیاده — او کیمدر که بیر بیر سایه دردیمی

—

قوچ ایکدلر حق سعیك ایتورمز — نامرده یالوارما ایشك بیتورمز
دریالارا سیغماز داغلار کوتورمز — چکمز قطار ایلن مایه (١) دردیمی

(١) مایه: دیشی دوه دیمکدر.

رقیب بیزیملن خوش ساواش ایدر — یوره کیم دولودر دیده‌م یاش ایدر
بیلسه ایدیم سریم خلقه فاش ایدر — سویلمزدیم هر لوغایه دردیمی

—

بو دنیا فانیدر هیچ کیمه قالمز — کوکلمز آچیلماز یوزیمز کولمز
(صالح) دیر حیف قدریمی بیلمز — من نه دییم هر ادنایه دردیمی

٦ — زلفك

هر زمان که دوشر باشدان آیاغه — اولور قدك ایله برابر زلفك
اسیوب باد صبا داغیدار یوزدن — ایدر بو عالمی معطر زلفك

—

خالك هند اهلینك ١) شهر یاریدر — قاشك دست قدرت ذوالفقاریدر
جمالك آیلن کوندن ٢) آریدر — سنبل و بنفشه‌دن تازه تر زلفك

—

چین ایلیندن کلن عطاره بکزر — مشك عنبر یوکلی تجاره بکزر
کنج اوسته یاتان شهماره بکزر — که دیشلر یکاغك که اوپر زلفك

—

اونکچون قورخیرام سریندہ تئلدن — بیردم خالی اولماز فتنه‌دن فئلدن
که دوشر کردنه که قوجار بئلدن — ووراز عشق اهلینی بی خبر زلفك

—

(صالح) دیر من سندن ایتمن اچتناب — اونی سیونلره دخل اولور ثواب
جمالك بیت‌الله قاشلارك محراب — کعبه اورتو کیدر مختصر زلفك

٧ — مربع

بلبله کلشنده رنك و رخسارك — کوستر کلن مونجا اولماسون حریص
سعادت برجینك آفتابی سن — حسنك آی و کوندن افزوندر تشخیص

—

---

١) شهریار: فارسجه پادشاه، خاقان دیمکدر.
٢) آری: تورکجه تمیز، پاك دیمکدر. چیغتایجه آریغ دییرلر. آیدان آرییام کوندن دورو.

آتش هجریکدن یانوبدر جانم　　اول دواسیز درده وصل درمانم
خون جکریمدن چشم کریانم　　پژمرده جسمیمه کیدیرر قمیص *)

—

نه اولور هجریکدن قیلسم شکایت　　بولمادیم طریق راه هدایت
رقیب کجروه لطف و عنایت　　بیزه یتکج جور ایلدك تخصیص

—

کوزیم قاراسی‌در مدور خالك　　فلکلر زینتی ایکی هلالك
کردش دوراندر کونش جمالك　　دوشمسون زواله بولماسون نقیص

—

شکسته (صالح)م درد مندم من　　جمالك کورمکه مستمندم من
حلقهٔ زلفکا پای بندم من　　اونکچون سودادن اولمازام تخلیص

—

۸ — تجنیس

آو بره‌سین کوزلمیه‌ن آوچی‌نك
آوینی کورجکین نه طور (۱) سینه
آی جمالك کوردیم عقلم ایتردیم
بو نه قدو قامت نه طور (۲) سینه

—

بایقونك میلینی یاردان (٤) ایلسن
مدام چشمیمی یاردان (۳) ایلسن

---

*) قمیص: عربجه پیراهن، کوینك دیمکدر.

(۱) نه طورسینه: آو بەره‌سینی کوزله‌میه‌ن آوچی بیردن بیره آو کورنده نه طور سینوب پەرت اولارسه، بنده سنك آی جمالکی کورجك اویله پەرت اولوب سیندیم.

(۲) نه طورسینه: سینه کی، قد و قامتکی کورجك عقلیمی ایتردیم بو نه طور سینه‌در؟

(۳) یاردان ایلسن: یار! بنم چشممی سن مدام‌دان — صبح ایله. تورکجه صبحه دان دییورلر دان، دانلا، دان یلدیزی، دان یری، دان آتدی.

(٤) یارادان ایلسن: یار! سن بایقونك میلینی دان ایله عیبلی معیوب ایت. تورکجه عیبك مقابلی داندر. داندر: یعنی عیبدر. اوشاغی دانلاما: یعنی عیبلندیرمه.

یاری مندن منی یاردان (٥) ایلسن
بلا یتوب کوکلك نه طور (٦) سینه

—

شکسته (صالحم) مدام اوخرام (٧)
آی جمالك کوردیم اولدیم اوخرام (٨)
ایکی الف ایکی عینی (٩) اوخرام (١٠)
ایکی لام (١١) یازیلمش نه طورسینه (١٢)

٩ — ترس الفبا

یی ینه بند اولدی کونکلم بیربت سیمین بره
لام الف لا لعل نابنك بنکزر آب کوثره
وا ولی دهر ایچره اوغراشمش آننك تك دلبره
هی همای خلعتین کرکیسه قد عر عره
نون نه نسبت اوخشادام من آنی ماه انوره

—

میم منور پرتو مهر رخنکدن آفتاب
لام لؤلؤلرمیدر دندانی یوخسه در ناب
کاف کفر زلفنی‌سیودیم کتوردیم‌مونجه تاب
قاف قدرتدن یارانمش بیر بیله عالی جناب

---

(٥) یاردان ایلسن: سن بنی یاردان ایله‌سن.
(٦) نه طورسینه: سکا بلا یتوشوب کوکلك نه طور سینار.
(٧) اوخرام: بن شکسته‌یم مدام اما او خراماندر.
(٨) اوخرام: آی جمالکی کوردیم اوخ... رام اولدیم.
(٩) ایکی الف ایکی عینی: یعنی ایکی (١١) ایکی (ع) حرفلرینی.
(١٠) اوخرام: اوقویورام.
(١١) ایکی لام: یازیلمش: یعنی او دورت حرفدن باشقا ایکی‌ده (لا) حرفلری یازیلمشدر.
(١٢) نه طور سینه: بو نه طور سینه‌در. بو نه غریبه دوشدر، کوکسدر. سانکه طور سینادر.
نتیجه‌ده بو حرفلردن (اعلا اعلا) کلمه‌لری وجوده کلیور

ایکی الف: ا ا / ا
ایکی عین: ع ع ـ ع
ایکی لام: لالا ـ لا

فاء فزون زیب ایله بنکزر تذرو اخضره

—

غین غیریلرله تك یار اولماسون اول نوش لب
عین عین لطفدر کر ایلسه قهر و غضب
ظی ظهوره کلمیوبدر بیر بیله عالی نسب
طی طواف کوینك ایتمکدن دونوبدر روز و شب
ضاد ضعف حال ایله قدم بو چرخ چنبره

—

صاد صرف ایتدیم تمامی عقلدن دور اولمشم
شین شراب جرعهٔ عشق ایله مخمور اولمشم
سین سرود ناله بیرله خیل مهجور اولمشم
زی زبان مردم عالمده مذکور اولمشم
ری رقم قیلمش آدیم عشاق آرا سرد فتره

—

ذال ذرات کونش حسنکدر ر شمس و قمر
دال دوران ایچره بیر سن تك تاپیلماز معتبر
خی خطنك سنبل لبکدر سبزهٔ نو خیز تر
حی حشا (۱) مانند اوله سن کیمی شاه دادکر
جیم جم جمشید و خاقان خسرو و اسکندره

—

ثی ثنای حمدینی کر ایلسه اهل صفا
تی تمتع‌دن خچن محروم اولور روز جزا
بی بلای نفس شومه اویمقی کورمه روا
الف آللهك آدین یاد ایت اوتورمه (صالحا)
صدق و اخلاص ایله دائم تابع اول پیغمبره

—

(۱) حشا: حاشا دیمکدر که تخفیف ایدیلمشدر.

۱۰ — کوکلم سنی ایستر

یوزکز مکا جانان اوله کوکلم سنی ایستر
یوز آفت دوران اوله کوکلم سنی ایستر

—

یوز کردنی شمشاد اوله یوز قامتی عر عر
یوز سرو خرامان اوله کوکلم سنی ایستر

—

یوز خاللاری فلفل یوزی کل کاکلی سنبل
یوز زلفی پریشان اوله کوکلم سنی ایستر

—

یوز کویی بهشت اوزی پری خوی ملائك
یوز حوری غلمان اوله کوکلم سنی ایستر

—

یوز مثل زلیخا چمن آرا کل حمرا
یوز یوسف کنعان اوله کوکلم سنی ایستر

—

یوز باغ ارم خلد برین طوبئی رعنا
یوز روضهٔ رضوان اوله کوکلم سنی ایستر

—

یوز لعلی شکر خوب پسر شوخ دلاور
یوز طوطی خندان اوله کوکلم سنی ایستر

—

یوز چرکس قیطاق و فرنك چین و ماچین
یوز کبر مسلمان اوله کوکلم سنی ایستر

—

یوز کلشن کل بادهٔ مل ساقی غلغل
یوز کوزلری مستان اوله کوکلم سنی ایستر

—

یوز بلبل کریان و پریشان پر افغان
یوز غنچهٔ خندان اوله کوکلم سنی ایستر

—

یوز خسرو خاقان و سکندر جم جمشید
یوز ملك سلیمان اوله کوکلم سنی ایستر

—

یوز قابل فهمیده و یوز شاعر دانا
یوز مرد سخندان اوله کوکلم سنی ایستر

—

یوز یار (ارش) دلبر (کنجه) بت (شیراز)
یوز (ترك صفاهان) اوله کوکلم سنی ایستر

—

مقبول مزلف دیمزم یوق بو جهانده
یوز نوع که انسان اوله کوکلم سنی ایستر

—

یوز (صالح) دیوانه کیمی (عاشق) یکرنك
جمله سکا قربان اوله کوکلم سنی ایستر

—

۱۱ — مربع

هر کیمك دنیادا یاری مرد اولا — عاشقندن قیلماز قطع محبت
قدرو قیمت بیلن اهل درد اولا — رقیبه کوینده ایلمز الفت

—

کوکل هر جائی دان اومماکل وفا — چکرسن هجرانین بولمازسن صفا
عاشقه بیر ذره ایلمز جفا — معشوقك کوکلنده اولا مروت

—

نولا بیر کز اول سن منم غمخواریم — چیخوبدر افلاکه نالهٔ زاریم
رقیب طعنه‌سندن سیو کلی یاریم — آلدی محنت‌منی اولدیردی خفت

—

کلمشم قاپوکا محزون پریشان — دل شکسته غمکین من زارو کریان
یاندیردی باغریمی ایلدی بریان — اولدی کل هجران مکا مسلط

—

ملك سلیمانده‌سن حکمك اسکندر — امریکدن تجاوز ایتمن مختصر
(صالح)م کویکده اولمشم چاکر — هر جفا ایله‌سن جانمه منت

—

منم صیادی

بیر کل اوزلی نکار سروخوش رفتار
جمله خلقه اظهار بللی دی آدی
زلفین کوردیم طرار اولدیم کرفتار
کسدی مندن قرار چشم جلادی

—

کاکلی پرچین‌در حبل المتین‌در
شوخ مه‌جبین‌در خوب نازنین‌در
پادشاه دین‌در صاحب نکین‌در
صورتده شیرین‌در منم فرهادی

—

بیر لبی خندانه غنچه دهانه
قاشی کمانه سینه‌م نشانه
دوشدیم هجرانه یتمشم جانه
بیر عادل سلطانه ایلرم دادی

—

بیر عجب انساندر خوب نوجواندر
حکمی سلیماندر عظیم‌الشاندر
روضهٔ رضواندر حورو غلماندر
سرو خراماندر قدی شمشادی

—

(صالحم) هله کك چکدیم امکك
حسنی ملکك زیبی فلکك
بیر کومش بیلکك غنچه چیچکك
بیر طرلان تولکك منم صیادی

---

۱ — سیماوار

قاراباغلی: میرزه احمد (صابر)

ای اولان عالم آرا لایق سلطان سیماوار
سکا مشتاقیدی مجموع بك و خان سیماوار
سن ایله شاد اولور خاطر مهمان سیماوار
شکل و شمایلی خوش صوتی‌خوش الحان‌سیماوار
(سه‌کاه)ی باشلا کورك صوتکا قربان سیماوار

—

آچلور کوکلی اکرچه باخا آدم یوزکا
بو نجه حکمت ایسه زایل اولور غم یوزکا
عاشقم تاری بیلور منده او خرم یوزکا
قویوب اورتایه باخاندا نیچه همدم یوزکا
رفع اولور درد و غم محنت هجران سیماوار

—

سنی مجلسده قویان وقتده هر شام و سحر
آچلور غملی کوکللار سکا ایتدیکجه نظر
قلبدن زائل اولور کر اولا هر نوع کدر
بیر کونم کیچسه بیلور خالق اوزی سنسیز اکر
اولور احوالم اوکون خیل پریشان سیماوار

—

آفتابه(۱) ندی کیم چایی ایدیر خیل خراب
چایی بدبوی ایدیر نفسه ویرور چوخلی عذاب
قاینینجا کسیلور دلده اولان طاقت و تاب
سکا چایدان برابر دکل ای عالی جناب
سنی یکتا یارادوب خالق سبحان سیماوار

(۱) کیچنله‌رده چایی چوقون آفتابادا قاینادوب ایچردیلر.

ساخلاماق لازم اولوبدی سنی دنیاده عزیز
استکان نلبکنی پاك ایده‌سن خیل تمیز
سکا خاتون جهان جاریه‌در همده کنیز
خسرو روم سکا خادم اولور هم پرویز
حیف چاینك‌دن ایچور بیر نچه حیوان سیماوار

—

چای عبارتدی ایچن کیمسه اونی لذت ایده
چای آراسنده‌ده بیر همدم ایله صحبت ایده
نه که بو چایی ایچن کیمسنه چوخ سرعت ایده
توکوبن نلبکی‌یه قندیده هم سرقت ایده
دهرده چوخ تاپیلور بیر بیله نادان سیماوار

—

چاینکی باشدا سکا سن کل حمرا کیمیدر
استکان نلبکی‌سی لؤلؤ لالا کیمیدر
مهربا(۱) سند سن استبرق دیبا کیمیدر
قاشوق چای بیاض یدو بیضا کیمیدر
یر یوزینده اثر روضهٔ رضوان سیماوار

—

سکا کر خدمت ایدن بیر مه کل پیکر اولا
قامتی سرودن اعلا الی نازك تر اولا
رمز عشقی بیله هم لعل لبی کوهر اولا
اصل ذاتنده وفا عهدی بیله جوهر اولا
اوکا مشتاق اولی چوخ (صابر) نالان‌سیماوار

۲ — جماعت

صد حیف عزیزان بیله مردانه جماعت کورموبدیلر عشق‌می و میخانه جماعت
چوخ حرمت ایدیر شوقله مردانه جماعت لایق دیله مجموع بك و خانه جماعت
همدام قوروب خلقه سپیر دانه جماعت

(۱) مهربا: ماء — ربا اولمالیدر. ماء عربجه سو دیمکدر.

اطفال که عسرت چکیر الحال چورکدن کوریر کشیلر ایشلری جانیله یوره کدن
چوخ کورلیق ایدوب میشه‌ده آعاج‌دیرکدن هم زحمتله قایروبن شانه کورکدن
یکسر یغشوب کیتدیله ۱) سیسیانه جماعت

—

بو غصه ویروبدی بیزی عالمده کذازه اوچ ایلدن ایکی ایلدن آلور کهنه و تازه
یاز وعده ویریر پایزه پایزده‌ده یازه قیش‌وقتی‌ده بیز کوز تیکیریك‌جای نمازه
کر ویرمسه‌لر چاره ندر آنه جماعت

—

چوخداندی کلوب بویره (فرهادعلی‌اکبر) چوخ نسیه آلور خلق قالوب عاجز و مفطر
بو یرده اوتورماخلقه چوخ حوصله ایستر واللهی که آخر یتور جانه جماعت

—

بر شاه ولد (جنلو) ده ساکندی جنابی مین‌لر ایله تسبیحه سالور حق و حسابی
دفترده یازیر شاهپرییه ایکنه‌نی ساپی والله که (فرهاد) عمی‌نك یوخ بو کاتابی
آخر بورونر کیرلوجه یورغانه جماعت

—

بو کوکلم اولوب درد غم و محنته آماج هر اوینه نهار ایتمکه بر کیمسیه محتاج
(عباسعلی) و (کوردحسن) در بیزه لیلاج آخر کونی بیزلرده اولار تك قالاریق آج
کل آند ایچیم اول آیهٔ قرآنه جماعت

—

مخدوم مکرم علی نوادهٔ حاج خان تاجرلکی عالمده حساب ایلدی آسان
آخر قالاجاق نسیه‌ویروب‌دیده‌سی کریان بورجلی آپارار هرنه که وار قاپودا حیوان
سیز اوندا باخك ناله و افغانه جماعت

—

ملا علقلی‌نك کول‌غیدوب‌تازه‌چوخاسین حاتم اوزی تعریف قیلوب جودوسخاسین
خلقك ایلیوب ضایع بو قایماق یوخاسین بیتلرداریشوب‌سر که‌باسوب‌چونکه‌یاخاسین
قویماز کله بیچاره أته جانه جماعت

—

طول ایلمه بو شعری ایا (صابر) محزون الحق بو جماعت ایلیوبدی سنی دلخون
هر حرفنه شایسته‌دی بیر لؤلؤ مکنون یوخسا ایدرم بونلاری من هجو ایله مغبون
قربان اولالار حق نمك نانه جماعت

---

۱) سیسیان: محال آدیدر.

۳ — بیره

سیزه من وصفین ایدیم بو ایوی ویران بیره نك دینی یوخ مذهبی یوخ شوم بدار کان بیره نك
اولدیروب آتاسنی یوخسه که مهمان بیره نك دوشمسون دامنه هیچ کبر و مسلمان بیره نك
قوی سیزه نقل ایدیم احوالنی الان بیره نك

—

کون باتاندا هره سی رستم دستانه دونور قان ایچن شیر و پلنکه دخی اصلانه دونور
لکزیه شاهسونه اهل داغستانه دونور چاره یوخ سوسپه سن یوزدفعه استانه[1] دونور
قالدی عاجز ایشنه حضرت لقمان بیره نك

—

چاره اولماز نقدر ایلیه سن آه و فغان صبحه دك بالدیرکی چیینه جك ویرمز آمان
رحم انصاف اولا قلبنده بونك یوخدی اینان نه (کریم خانی) دی نه (شیخی) دی نه لوتاراقان
تاپمادیم مذهبنی من بو بد ارکان بیره نك

—

بیلمیرم ایمدی قاچوم هانسی ولایاته کیدیم یا شکایاته الندن آغا سالداته کیدیم
سودا سرداره و یا کهنه قامینداته کیدیم یا مینوم فایطونه تفلیسه غوبرناته کیدیم
چاره سین بلکه ایده صاحب دیوان بیره نك

—

(بیت) کنه بیریوموشاغ عاجز و نالان کیشی در دوتوب اولدیرمك اونی خرده اوشاقلار ایشیدر
کوپك اوغلی بیره نك یریشی آویریشی در صبحه دك یورغانك آلتی بولارك اویریشی در[2]
بیری ناخیرچی اولور بیریده چوبان بیره نك

—

بر کیجه منزل اولوب (صابر) ه بوداغ دره سی هر طرفدن آچیلوب یوزمین اجل پنجره سی
ماشاالله نه عجب چوخدر اوکندك بیره سی قورتارو بلار منی بیر دیش کوتورو بلر هره سی
دیدی هجوین او کیجه (صابر) نالان بیره نك

---

۱) آستانه یه دونور

۲) اویور = هویور، بیر بیری ایله انس دوتماق اویر آلماق.

ضابط

سحر سحر داد فریاد ایدینجه واروب باغ کنجنده یاتسنه بلبل
اکر وفالی‌سن سنده منم تك بولانوب قانکا باتسنه بلبل

—

بیر مثلدر هر آغاجدا بار اولمز طور داغی تك هر داغ لاله‌زار اولماز
جفا چکمه بی وفادن یار اولمز کیدوب بیر دوغرو یار دوتسنه بلبل

—

اکر یارك بیر بی وفا یار ایسه صبح و شام چکدیکك آه و زار ایسه
فرهاد و مجنونجه دردك وار ایسه کتوروب دردیمه قاتسنه بلبل

—

قیزل کلی قارا زاغلار درینجه چوره‌سنده خارلار صفا سورینجه
عشقك مطاعنی باده ویرینجه واروب بازارینده ساتسنه بلبل

—

بیوفادن اوتری چکمه آه و زار نیچون احوالکا اولمز اشکبار
سحر سحر آغلیاندا زار زار (ضابط)ه بیر خبر ویرسنه بلبل

کلور کیچر

ضروری

ای دل همیشه کردش دوران کلور کیچر هر کون جفا و محنت هجران کلور کیچر
ظلمات غم دونر مه تابان کلور کیچر فصل بهار وقت زمستان کلور کیچر
هم لاله و بنفشه و ریحان کلور کیچر

—

هانی کورك بو معرکه‌نك صف شکنلری نولدی بو کون بو بزمك او نازك بدنلری
ایتدوم یقین که خاکه دونوب سیم تنلری کوردوم جهانده اطلس و دیبا کیینلری
ترك لباس اولوب تن عریان کلور کیچر

—

قالماز چمنده بلبل و کلشنده لاله‌لر ساقی النده ساغر زرین پیاله‌لر
مطربده قوت قصهٔ بلبلده ناله‌لر شبنم کوچر کل اوزره قونر ینکی خاره‌لر
فرخنده غنچه نخل خرامان کلور کیچر

—

بو زال دهره اویمه که ام‌الفساددر کر سویله‌سم هزار که بوندان زیاددر
زیبای صورت ایدی ولی بد نهاددر بیل باغلاما بو دهره که بی اعتماددر
کر عمر ایستیرسن هزاران کلور کیچر

—

ایتدوم کذار کوردوم او سد سکندری کتدوم ۱) خیاله قوت بازوی حیدری
بر ضرب ذوالفقار ایله فتح ایتدی خیبری کوردوك (ضروری) شاه کدا و قلندری
اول رستم ایله سام و نریمان کلور کیچر

---

۱) کتوردیم.

کرایلی

طاهر میرزا

فلك سکا نه عادتدر — آیرماق یاری یاریندن
کوز ایله کورممش همین — کوکل یوخ اولا واریندن

—

رقیب ایوك برباد اولسون — سارالوب کللرك سولسون
آیریلان نجه شاد اولسون — بیله سرخوش نکاریندن

—

ایلرم یوز مین خیالی — پریشاندر کوکل حالی
کیجه کوندوز یار جمالی — کیتمیور کوز کناریندن

—

من (طاهر)م بخت ایتردیم — دردیمی حددن اوتوردیم
جفا چکدیم باغ بیتوردیم — درمدیم بیرجه باریندن

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

۱ — کرایلی

قرق بولاغلی: خلیفه محمد (عاجز)

لوحش‌الله خالق جان — نه کوزل انسان یارادوب
هامونی صورت محض — بو کوزلی جان یارادوب

—

قربان اولیم او نقاشه — صورتکی کیتدی باشه
بو جانی اول کمان قاشه — ازلدن قربان یارادوب

—

زاهدسن ساخلا ایمانی — جنت اوزکا ارزانی
مکا آلله بو جانانی — حوری و غلمان یارادوب

—

بو کوزله ایله نظر — بیله‌ده حسن اولور مکر
سرو تازه سنبل تر — کل اوزره ریحان یارادوب

—

هر کسه حکمت قضا — بیر صورتی کوروب روا
منی (عاجز) و بینوا — سنی قهرمان یارادوب ۱)

۲ — کرایلی

کوره بیلمم عارضکی — دوتوبدر سر بسر زلفك
قویماز چیخا کون قباقك — بولوت کیمی کسر زلفك

—

۱) بو قوشمالار بیر زمان ایراندا طبع ایدیلمش‌در. هجه وزینك ایراندا ایشله‌نمه‌سینی اوکرنمك ایچون بورایه کوچردیم. ممتاز.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

ایدنده حکمینی جاری　　چاپار قیپچاق و تاتاری
اولدیریر مین دل افکاری　　هر تیئللندن آسر زلفك

—

دیمنم زلف جاناندر　　یقین بیر رشتهٔ جاندر
ویا بیر دسته ریحاندر　　کل یوزینده اسر زلفك

—

(عاجزی) یتوردی جانه　　ایلدی دلی دیوانه
سالور چاه زنخدانه　　ایچر قانم سوسر زلفك

۳ — کرایلی

مکر بیر جان نولور بیلمم　　بو قدری درد و غم چکسون
نه مروتدر ایللر ایلن　　ستم اوستن ستم چکسون

—

اولمیشم من بی نوا　　درد هجرانه مبتلا
یارب نولور کلك قضا　　بو یازییه قلم چکسون

—

چونکه آیریلدیم جاناندن　　من کیچمشم بیله جاندان
کوکل ملکینه هر یاندن　　لشکر غم علم چکسون

—

یار تقاین سالور یانه　　شوقی دوشسون بو جهانه
دییك خورشید تابانه　　بو آرادن قدم چکسون

—

منم بختم تك سیاهی　　کیم کوروب هانی کواهی
بو (عاجز)ه دردو آهی　　فلك قویمادی کم چکسون

—

٤ — کرایلی

هاچاناجن آمان چکیم — بو ظالم هجران الندن
بو ایو یخان علمدارك — امان الامان الندن

—

غم ایونده خسته قالدیم — برك خزان تك سارالدیم
کوکلمی زلفکدن آلدیم — قورتاردیم ایلان الندن

—

سیودیم بیر زلفی کمندی — آتوبدر کوکلمه بندی
قوجالدیم عمریم توکندی — بیر تازه جوان الندن

—

سیودیم بیر یار بیوفا — ستمی (عاجز)ه وفا
یمیشم یوز تیر جفا — بو قاشی کمان الندن

٥ — کرایلی

(خلخال)ك کوك چمنینده — بیر قارا تیل پری کوردیم
او کوزلرله آلان کوکلی — رهزن مشتری کوردیم

—

بیر ملکدر اینوب یره — بکزه‌مز هر کز بشره
پری کوریندی نظره — اول ملك منظری کوردیم

—

نه شامده وار نه حلبده — نه عجمده نه عربده
مختصر ظلمت شبده — خورشید انوری کوردیم

—

دیمه او سرو قامتی — قیامنده قیامتی
قیامیدر علامتی — شورش محشری کوردیم

—

اوخ کیرپکك زلف پرچین (عاجز)ك قانیله رنکین
هم بیر آلیجی لاچین هم بیر کپك دری ۱) کوردیم

٦ — کرایلی

سیز کورك صانع بیچون نه عجب صنعت ایلمش
بو کوزلك یوزین جنت قدین قیامت ایلمش

—

کیم ایله واردر ساواشك غوغادن آچیلماز باشك
باش باشه چاتوبدر قاشك کوزلرك خلوت ایلمش

—

کزمیشم جمله جهانی سنك کیمی کوزل هانی
عزیز مصر کنعانی باعث شهرت ایلمش

—

منع ایتمه کلسه افغانم آغلاسه چشم کریانم
(عاجز)م بیچاره جانم غم ایله الفت ایلمش

۷ — کرایلی

ای فلك کوندن آرتق بو کوزلك جمالی وار
سنك بیر یکی آیك بونك ایکی هلالی وار

—

دی کل حقدن کیچمه فلك اکر کلسه یوز مین ملك
کور هانسینك بو کوزل تك آغ اوزده خط و خالی وار

—

۱) دری: کپك دری او ککلکه دییورلر که داغلاردا دهره‌لرده اورویوب بویویه. کووده جهتجه‌ده باشقا ککلك‌لردن ایری بعضی‌سیده خوروز ایریلکنده اولور.

ایستر سن ایله امتحان دی چیخسون خورشید تابان
یارعارضین ایتسون عیان کور هانسینك زوالی وار

—

من (عاجز)م دردك آلم سکا بیاندر احوالم
بو دونوب باخماغك ظالم بیر ایو یخان خیالی وار

(دربند) لی آغابکه

قارباغلی: محمد بك (عارف)

ای عزیزیم بو قدر راغب حمام اولما
مردم غافل تن‌پرور و ایام اولما

عرضمی کوش قیل ای قبلهٔ من بسدر بس
بیرده بوندان بیله مست می کلفام اولما

باش آغاردی و عمر کیچدی و هم دیش دوشدی
ظالم صبح اولوب مظلمهٔ شام اولما

رتبهٔ حشمت جمشیده باخوب عبرت قیل
مائل مطرب و می مشتریٔ جام اولما

مست مخمور کزوب کیرمه خرابات ایچره
متصل پیر مغان دوریده بدنام اولما

نازنین‌لر غم عشقینی کوتور کوکلکدن
بیله شوریده‌لك اسمیله نکونام اولما

هوس کاکل دلداری چیخار باشکدن
دخی بو دورده سرکشته و سرسام اولما

شتیاق خم ابروی ایله قیلمه قدی خم
شوق بیهوده ایله مثل الف‌لام اولما

ایسته‌سن کورمیه‌سن نیش جفای خاری
عاشق قد و رخ سرو کل اندام اولما

ایسته‌مه دردیکا درمان دهن جانانی
یوخدان افسانه دیوب صاحب ایهام اولما

چشم مخموری کوروب بی‌خود اولوب چوخ یانما
یوخودان دور حقیه (؟) منتظر مام (؟) اولما

—

قیل حذر غمزهٔ خونریز ایله تیر مژه‌دن
واله چشم چپ انداز دل آرام اولما

—

شربت لعل لبی شوقی ایله جان ویرمه
بی‌سبب دهر جفا پیشه‌ده ناکام اولما

—

دامن پیر خراباتی الکدن قویما
ای کوکل پیروئی زاهد اسلام اولما

—

محمد بك (عارف)ه جواب

دربندلی: (آغابك)

من کیمی خسته‌یه البته که حمام کرك
نجه کیم عاشقه بیر یار کل اندام کرك

نور چشمم دیمه حمامه نه چوخ راغب‌سن
اولمشم خسته عزیزیم منه حمام کرك

غصه‌دن خون جکریم‌غنچه صفت پرخوندر
بو سببدن مکا شرب می کلفام کرك

چون کوریرسن که کیچر شام سحر عمر عزیز
خوش کیچرمك کره کز (؟) هر سحر شام کرك

عاقبت چونکه کیدر الدن آیاغ دولت
متصل دلده نوا الده بلی جام کرك

دیمه ترك ایله بو عشقی سنی بدنام ایلر
بیلمیسن عاشق اولان کیمسنه بدنام کرك

ویریرم جانیمی جانانه بو کون نامم ایچون
عاشیق شیفته عالمده نکو نام کرك

دام زلفینه سالوب چونکه منی دانهٔ خال
مرغ دل دانه‌نی کوردیکده بلی رام کرك

هوس کاکل دلداری المدن قویمام
الده هر بابده سررشته سرانجام کرك

سیومشم بر بت زیبا ولی کافر دکلم
بیللم ای زاهد خودبین مکا اسلام کرك

ای عزیزیم مکا چون شول غزل یازمشدك
منده یازدیم سکا پیغامی که پیغام کرك

نجنیس

قارا داغلی: عاشق عبدالله

کوزیم کورجك سنی ایستر کماله (۱)
برقعك (۲) یوزیکدن داغی‌در (۳) یاخشی (٤)
فلك قویماز کیمسه یتسون کماله
باخمه بو کج روك داغی‌در (٥) یاخشی
عرض حالم سکا عیاندی غرض

عاشق اولوب معشوقنه یاننار (٦)
یاخما کلن درد دلم یاننار (۷)
دیدی نه‌در صدر (۸)ك اوسته یاننار (۹)
دیدیم سن کوزلك (۱۰) داغی‌در یاخشی
ایچرم اینانماز عیاندی (۱۱) غرض

عارفلر معنی‌نی کوردی (۱۲) در نده
خسته اولان شفا بولار (۱۳) در نده

---

(۱) ایستر کماله: ایسته‌ر کام آلا.
(۲) برقع: مقنعه، روی بند، یوز اورتوکی.
(۳) برقعك یوزیکدن داغیداراق کام آلماق ایستیور.
(٤) یاخشی: معشوقه‌سنك آدیدر. تفصیلات ایچون(آذربایجان ادبیاتی سای:(۱۳)ه مراجعت بویورولا.
(٥) داغی‌در یاخشی: بوکج‌روفلکك عاشقلار سینه‌لرینه چکدیکی داغدر. یاخشی! سن چوقدا یاقما بند اولما.
(٦) معشوقنه یاننار: عاشق اولوب معشوقه‌نك اودینا یانانلار.
(۷) یاننار: یانان نار، یانان اود، دردلیمی برداها یاقما.
(۸) صدر: سینه، کوکس، دوش.
(۹) یاننار: دیدی سینه‌كك اوستنده یانان نار، یانان اود نه‌در؟
(۱۰) داغی‌در یاخشی: دیدیم سن کوزل یاخشی‌نك داغیدر.
(۱۱) عیاندی غرض: غرض آی آند ایچیورم اینانمیور.
(۱۲) درنده: عارفلر معنی‌یی درینده، عمقده کوردی.
(۱۳) درنده: سایرو، خسته اولان شفایی‌در = تر = عرق یندە کوردی.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

نازلی جانان منی کوردی (١٤) در نده
دیدی کیتمه کلن (١٥) داغی‌در یاخشی
بیلدیك که ایستمز عیاندی (١٦) غرض

—

چشمم یاشین سونالارا (١٧) کل‌دیم
بی‌جهت من نازلی‌یاره (١٨) کل دیم
من ایستردیم پنهان یرده (١٩) کل‌دیم
اول ندر دیشك‌تك داغی‌در (٢٠) یاخشی
لام و بی (٢١) آلتیندان عیاندی (٢٢) غرض

—

شاد اولوبدر بیلوب عالم (٢٣) کلدیکین
جمالین کورمسنه عالم (٢٤) کلدیکین
دوش اووانداآچیل عالم (٢٥) کلدیکین
اولماز بو (مثل)ك تك داغی‌در (٢٦) یاخشی
هلالك سیرینه عیاندی غرض (٢٧)

—

(١٤) درنده: نازلی جانان بنی درینده، قاپوسنده کوردی.
(١٥) داغی‌در یاخشی: دیدی داهی یاخشی‌در کیتمه کلن.
(١٦) عیاندی غرض: بیلدیم که کوکلدن دکل ایستمیور. غرض عیان ایتمکدر.
(١٧) کل‌دیم: یاشیل باش سونالارا کوزیمك یاشینی کول = حوض‌می دیوم.
(١٨) کل‌دیم: کلدن اعلا اولدیغی حالدا بن نازلی یارا بی‌جهت نجه کل دیوم.
(١٩) کل‌دیم: بن بیر خلوت پنهان یرده یاره کل خنده ایت دیمك ایستیوردیم.
(٢٠) یاخشی! او نه در — الماس‌در که دیشلرك داغیتماقدادر.
(٢١) لام و بی: لب، دوداق آلتیندان.
(٢٢) عیاندی غرض: غرض لبكك‌آلتیندان عیان و مشهوردر.
(٢٣) عالم کلدیکدیکین: عالمك بوتون خلقك کولدیکینی بیلوب شاد اولمشدر.
(٢٤) عالم کلدیکین: جمالینینك تماشاسنه کورمسنه بوتون خلقك کلمه‌سنی کلدیکینی کوروب شاد اولمشدر.
(٢٥) عالم کلدیکین: أیلم — کل — دوکین = دیکین.
اووانداا دوشوب آچیل. ای أیلم کل که بو دوکون = دوکین — آچیلسین. (أیلم کلمیور، أیلم کتیرمیور، أیلم کلمدی تعبیری ایمدیده واردر.
(٢٦) داغی‌در: احتمال که فرهاد کبی داغ چاپان، داغ داغیدان صفتیله اوزینی صفتلندیرمك ایستیور. دریدن = یرتماق داغیتماق معنی‌سنه‌در.
(٢٧) بو (مثلی)نك شعری قارا داغلی (عاشق) تخلص (عبدالله)ك اولدیغی ایچون (عاشق) آدینه یازدیم. (مثلی) حقنده‌ده معلومات آلماق ایچون آذربایجان ادبیاتی سای (١٣)ه مراجعت بویورولمالیدر. عبدالله (عاشق)ك ایلك تخلصی (مثلی) و معشوقه‌سنك آدیده (یاخشی) ایدی. ممتاز.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

سیندیرار

عاشق عباس

مایماغ اوشاغ ازل باشدان بللەنەر
ایو سرینی قونشولارا قاندیرار
آخشاماجن کوچەلرده ویئللەنەر
اود اوفوروب یاد چراغین یاندیرار

—

(ارنغون چوپی) (؟) کوپوك ویرەرباع اولماز
بو سو کودلر بیتەن باغدان باغ اولماز
یردن توپراق یغماق ایلن داغ اولماز
یئل اسنده آلچاقلارا یندیرار

—

(عاشق عباس) سویله سوزك سریندن
آرخی آرید سویی چیخسون دریندن
ایئل بیر اولسا داغ ترپنەر یریندن
کند بیر اولسا ضربی (سیندان) سیندیرار

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

۱ — اولدی

چادارلی: (عبدالله) افندی

سلام اولسون سکا ای (حاجی کریم) کوزللرك کوزی خون فشان اولدی
دیشلری میرواری قاشلاری پیکان ساچلاری سربسر زرنشان اولدی

—

زرنشان بغداددا (محمد پاشه) ایمدی که روزکار دونوبدی قیشه
سایاتلو (۱) جورابی خوب کیچور ایشه آغداشك بازاری عالیشان اولدی

—

عالیشان (احمدبك) ایستدی کزه لزکی‌نك قویونی چیخوبدی دوزه
(حاجی محمد) ال ایلدی خام بیزه بش آرشین یاریمی بیر تومان اولدی

—

بیر تومان نسیه‌دن کیچمیور قوله قولینده‌ده بیر قیزل قوش بیر توله
بزه‌ننك آلتیسی بیر قارا پوله (صوفی محمد)ه چوخ ریان اولدی

—

چوخ زیاندی زمانه‌نك کردشی نجه اولدی بیزیم بکلرك ایشی
بیر یره دکوردی چوماقك بشی دونن (مامایلی)ده چوخ طوفان اولدی

—

طوفان اولدی ظلمی بیزیم آغداشك فقیر فقرا ساخلیوردی باشك
(محمدعلی) روسه ویردی قارداشین اوزیده بازارده یاغ ساتان اولدی

—

یاغ ساتانك بیرده بویوك زرکارك بویاخچی‌نك اور باشنه پرکارك
(مازالی) علی‌نك بویوك سرکارك دوکدیلر باشنه آغزی قان اولدی

—

(۱) نسخه: ساتیلو. سای — آتلو، مشهور آتلو دیمکدر.

آغزی قان اولدی دللاك علی عسکر
سیویندی ملالار داغیلدی خبر

حاجی افندی قولا سالدی سیم و زر
جوجو کلی (؟) یغلدی کاروان اولدی

—

کاروان کیتمه‌لی شهر هراته
(الك‌محمد) سوار اولدی بیر آته

(قند)ك پوطی اوردا آلتی مناته
ساتیلدی قورتاردی خانمان اولدی

—

خانماندی بو ایل هایوا آغاجی
(ملا میرعلی)دن کیچدی آرغاجی

حاکم حاجی ایتسون بوکا علاجی
بی‌نوانك ایشی پریشان اولدی

—

پریشاندی تورکمانلارك احوالی
بس (عاشق احمد)ك ندر خیالی

قالوبدی صحراده ایولی اوبالی
(حاجی حمید) قاچدی اول قاچان اولدی

—

(قاچان کاظم) کووه‌نمشدی داغنه
من حاضنم سیزك بولاغ اوتاغینه (؟)

کیتدی کیردی (پیرحسن)ك باغینه
بیلمنم بو ایشلر بس هاچان اولدی

—

هاچان کلوب روزنامه‌ده بو چلله
(قوه‌لاغلی جبرائیل) تلسمه هله

نه قالوبدی یازه بوکوندن بیله
دیمه که قار یاغدی ایش یامان اولدی

—

یامان اولدی طالع ایش دوندی بده
(مرید محمد) دییور کیده‌ك مشهده

نیتم وار ایدی بو ایل مکه‌ده
باشبورطسیز کیتمکیم بی‌امکان اولدی

۲ — کل

ای کوزل اولکی اصل فصل بابك کلدی کل
اول عناصر خاك بادك آتش آبك کلدی کل
روح پاکك جان هم جنت مابك کلدی کل
پرده کلدر چهره کل ستر نقابك کلدی کل
کل یوزیکده سنبل پرپیچ و تابك کلدی کل
غمزه کلدر عشوه کل ناز و عتابك کلدی کل
نطق کلدر صوت کل هم اضطرابك کلدی کل

—

کل زنخندان کلدی مژگان چشم خماریکده کل
قاش کلدر دیش کلدر رنك و رخساریکده کل
هم لبك کل غبغبك کل ضؤ انواریکده کل
جبهه کلدر سینه کل قوینکده کل ناریکده کل
طره کل تئل کل قارا کیسوی زرتاریکده کل
دست کل پا کل بدن بوی نابك کلدی کل

—

ای کلم سن نجه کل‌سن مین سکا حیران کل
قد کل بوی کل کمر کل ناف کل فنجان کل
هم دهان کل هم زبان کل کوش کل پستان کل
خال کلدر حال کل خصلتده کل خندان کل
دست کل ساعدده کل بازوده کل کتفان کل
دآب کلدر لعب کلدر کعب کل کعبان کل
باده کل میخانه کل ساقی شرابك کلدی کل

—

موی جسمك عین کل باشکده کی سوداده کل
حلق کلدر ساق کل زانوده کل زیباده کل
پشت کلدر مشت کل انکشت کل رعناده کل
بطن کلدر متن کلدر لفظ کل معناده کل
طوطی کلدر لهجه کل یاقوت کل حمراده کل
شهد قند ارغوان کل زیر کل بالاده کل
خیل نازك بو معمای کتابك کلدی کل

—

مختصر کلسن قمو باشك کل ایاغکده کل
هم لباسك وجودك کل سولك ساغکده کل
ساقی کل ساغرده کل صهبا کل ایاغکده کل
کلشنك کل تا کلستان بوستان باغکده کل
شش جهاتك ای صنم حتی که توپراغکده کل
کردشك کل هر ایشك کل قوجمالی چاغکده کل
سنده بلبل سن ای (عبدالله) جوابك کلدی کل

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

۳ — جیغالی مخمس

ای شوخ منم یار وفادارایمسن سن دل کلشنی هم غنچهٔ کلزارایمسن سن
بو شیوه‌ده چون یار دل آزارایمسن سن بر ظالم بی رحم جفا کارایمسن سن
ای آفت دوران
ای خسرو خوبان
جانم سکا قربان
ای دردیمه درمان
بی شبهه منم عشقده دلدارایمسن سن

هر باخیشی بیر آهو منم جانم آلوبدر شفقت نظری کوکلمی سودایه سالوبدر
هایوا کیمی هجرایچره بورنکم‌سارالوبدر غم چکه چکه داخی کوزیم یولداقالوبدر
ای طالعی برباد
من امرکا منقاد
فریادکه فریاد
ایله منی آزاد
ای قاشی هلال یار کماندارایمسن سن

بسدر بو قدر جور و جفالر سکا قربان سیر ایله سوروب ذوق وصفالر سکاقربان
من کورممشم سنده وفالر سکا قربان کل دردیمه قیل بیرجه شفالر سکا قربان
کولدیر منی هردم
ایت دردیمه مرحم
ای سریمه محرم
سلطان مکرم
نازك بدنی یکی یتن نارایمسن سن

جانم اوزیلوب هابیله دورانك الندە ای چرخ فلك قالمشم هجرانك الندە
عمریم توکنوب بیر بیله جانانك الندە بیر ظالم بیداد جان آلانك الندە
ای یاسمن کل
کل ایله تحمل
مانندهٔ بلبل
زلفك اوجی سنبل
کوزیم آچوبن کورمکه دیدارایمسن سن

زلفك كوروبن نركس سنبل خجل اولدی لاله‌رخكا باخدی او دم كل خجل اولدی
بو نارين اولان صوتكا بلبل خجل اولدی شاد اولميوبن هجريكا بو-دل خجل اولدی

ای ماهر كامل
ای ماهه مقابل
قيلمه منی زائل
اول سن بوكا قائل
(عبدالله)م اول واله غمخوارايمسن سن

٤ — تجنيس منشعبه

نه زياده خضراتی ١) ها بوداغ ٢) سروجسمم آيربدی ٣) ها بوداغ
منی كوروب نه قاچارسن ٤) هابوداغ سينه‌سی كردنی رويی ٥) ها بوداغ
مشابهی ظلم اولوندی هابيله ٦) وارمی بونك بير صحتی ٧) نچاره
بو مقامده نه تكللر ٨) آجنان ٩) داد ايلرم منده وای آمان هرای

—

بوندان اقدم حضرتكا ١٠) هايانديم ايمدی دوشوب آتشكا ١١) هايانديم
قبول ايله شهادتم ١٢) هايانديم تشنه ايديم اونده بريان ١٣) هايانديم
او زمانده سنی دلبر ١٤) هايانديم جور النده اليم اولدی ١٥) هابيله
اون سكز مين عالمله ١٦) نچاره وارمی كورك اوتوز ايلدن ١٧) آجنان
داد ايلرم منده وای آمان هرای

---

١) خضرات: ياشيل‌لك، گوكلك. ٢) ها بوداغ: بو طاغ، بوكوه، بو جبل. ٣) ها بوداغ: بو داغ، داغلانمش. ٤) ها بوداغ: بوداق، شاخ. ٥) ها بوداغ: ها بودر آغ. ٦) ها بيله: هابيله، همچنين. ٧) صحتی نچاره: صحتينه چاره وارمی؟ ٨) تكللر: نه تيكيرلر، نه ياپارلار ٩) آجنان: آ جانان، ای جانان. ١٠) هايانديم: هايان ايديم، محرم، انيس ايديم. ١١) هايانديم: های ياندیم، هی ياندیم، ياقيلديم. ١٢) هايانديم: هی آنديمی قسميمی قبول ايت. ١٣) هايانديم: هی ياندیم، بريان اولديم. ١٤) هايانديم: سنی هی آنديم، هی ياد ايتديم. ١٥) ها بيله: بونك كبی. ١٦) نچاره: نه چاره، نه علاج. ١٧) آجنان: آجينان، آجيغی دوتان، روحی آجی‌لانان.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

آنازنین ساز سینه‌مك ۱۸) نیی وار تیرخار مغیلانده ۱۹) نیی وار
بو فناده کیمك اولدی ۲۰) نیی وار مخالفك داهی بیزده ۲۱) نیی وار
سك رقیبك او مکانده ۲۲) نیی وار کیم دیریلتدی بونی باری ۲۳) هابیله
نه یماندی جار ایوله‌نه ۲٤) نچاره جور ایلدی سکا بونده ۲۵) آجنان
داد ایلرم منده وای آمان هرای

بی وفانی بی وفایه ۲٦) جمنه بی اقرارك اوزی ندی ۲۷) جمنه
می ویریلمز هر ناکسك ۲۸) جمنه هر چند که یتوشمزلر ۲۹) جمنه
لعنت اولسون ظوالمك ۳۰) جمنه ۳۱) جوابر ۳۲) دیرسال‌مهد ۳۳) ینه‌هابیله ۳٤)
یار قاتلانه ۳۵) بیلکا ۳٦) دبیه ۳۷) نچاره مبالغه دیل سنکدر ۳۸) آجنان
داد ایلرم منده وای آمان هرای

چرخ فلك اوستیمزه ۳۹) قمه‌لر یار یولینه ها توکولمش ٤۰) قمه‌لر
کوکل قوشی بو قفس‌ده ٤۱) قمه‌لر مصلحته مونس اولا ٤۲) قمه‌لر
آی فلانی ندر بو ٤۳) قمقمه‌لر (عبدالله)ك ایشی اولدی ٤٤) هابیله
ای مدبر بو سیاقه ٤۵) نچاره آمان اولدیم انصافه کل ٤٦) آجنان
داد ایلرم منده وای آمان هرای

---

۱۸) نیی وار: نی، نایی وار. حزین نوالر ترنم ایدن نیی وار. ۱۹) نیی وار: نه‌کاری وار، نه ایشی وار. ۲۰) نیی وار: نه زادی وار. ۲۱) نیی وار: (؟) ۲۲) نیی وار: نه علاقه‌سی وار. ۲۳) هابیله: هم‌چنین، ها بویله. ۲٤) جار: قونشی، همسایه. نه یاماندرکه قونشی ایوله‌نه. ۲۵) آجنان: کوزی آج آناك بو باره‌ده سکا جور ایتدی. ۲٦) جمنه: (؟) ۲۷) جمنه: آهسته دیله‌ن سوز. لام‌بیر جیم‌ایکی. ۲۸) جمنه: جام، ساغر، پیاله، لکن، جامك مخففی جم. ۲۹) جمنه: جم، مجموع، جم غفیر. ۳۰) ظوالم: ظالملر، ظالمك جمعی. ۳۱) جمنه: جمعنه، تمامنه، هاموسنه. ۳۲) جوابر: جابرك جمعی‌در. جابر سنیقچی‌یه دییورلر. ۳۳) مهد: بشیك، کهواره. ۳٤) هابیله: سنیقچی‌لر دییوکه سال بشیکه ها به‌له. ۳۵) قاتلانه: تاب ایده، دوام کتوره. ۳٦) بیلکاء: حکیم دانشمند. ۳۷) نچاره: نه چاره. ۳۸) آجنان: آی جانان. ۳۹) قمه‌لر: غم أله‌یه‌ر. غم أله‌یه‌ر. ٤۰) قمه‌لر: خنجرلر، دشنه‌لر، قمه‌لر. ٤۱) قمه‌لر: غم ایله‌ر، غصه ایدر. ٤۲) قمه‌لر: قام فیلسوف، داهی. ٤۳) قمقمه‌لر: نمامليق، سخن‌چینلیق، سوز کزدیرمك. ٤٤) هابیله هاپ ایله، هاپ کوپ ایله. ٤۵) نچاره: نه چاره. ٤٦) آجنان: آجیندان اولدیم.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

٥ — هجوملیح

اولا برباد کوریم بیله یاوا دورانی
بلکه بوندانداا یامان اولا اونك پایانی

—

بوندان اقدم کورونوب نادر اولوردی شعرا
جامی سعدی فردوسی هم خاقانی

—

حافظ خاجو فضولی و نظامی کنجه
خسرو ملا نوائی حسن اصفهانی

—

رحمت اولسون بولارك جمله‌سنه تامحشر
که قویوبلار یادکار هر بیری بیر انشانی

—

ایمدی بو چرخ ستمکر بو (کوجوك) کندینده
(صادق)ی شاعر ایدوب راست قیلوب میدانی

—

صادینه معجمهٔ کسر ایله‌نون ضم اولونه
بیر خبر آلاسکز اونده ندر درمانی

—

بیرده (محمود) دینور شکی‌لوده چیخمشدر
بیرجه اکسوکدر آنك آرپا ایله سامانی

—

ایکی قرخین یرینه باشینه بیر جیم قویساق
او زمان شنبه کونی رایج اولور فرمانی

—

(ملا قربان) تورویوب بیرده (ملك باللو)ده
کوتورورمش دیدیلر اوده قلینج قالخانی

—

یوزینی الف ایله آلتمشه تبدیل ایده‌سن
دوشه اشتر دالنه بانك اوره حیوانی

بیرده آغداشده بیر قریه‌ده واز (ملا رسول)
لاف ایدوب اوده چالورمش دیدیلر زورنانی

—

آیاغین باشنه قویساق اورادان خذف ایتسك
کیم دوکر کیم دوشونه کزدیره بو حیوانی

—

بیرده (خاچمازلو محمدبك آقا) وار کوخا
یوللا کلسون یانمه بر کوریم اول ملانی

—

باسوبن باغلیور ایمش اوده بش باغلامادان
دانشورمش دیدیلر لاف کذاف هدیانی

—

دیر ایمش بو سوزیمی ملا فلان کس بیلمز
اوزینه چیخور ایمش کنجه شکی شیروانی

—

اوخشادیرمش منی اولادینه اول سهو ایدوبن
بو اوشاقك مکر هیچ یوخدی باشا سالانی

—

دوردینی بش یوزه قلب اللی‌یه لام الف لاسین
سکزك اوخویالم معجمهٔ فوقانی

—

سکسان عدد کوتوروب باقی‌سنه شرعه کوره
قاضئی شهر کرك طی ایده بو دعوانی

—

تیزلك ایله اونا بیر دفتر دیکر دوتارام
چونکه اول ..... آیرو کرك دستانی

—

کون کیچور بیرده نه لازم دانشاق طول کلام
وقت واردر صباحه قالسون اونك دیوانی

—

بیرده وار (ملا علی شمس واده) وزن شناس
من ایشیتدیم که اوده شعر دیور پنهانی

—

خیل بابت دانشور شش رك (؟) اوچون ویردیم آکا
کورپی کندینی قخای آلپاوتی قازیانی

—

بیرده بیر (ملا حمید قوشا قواق) ده تورویوب
معرفتدن دم اوروب قوردالیور چوخ آنی

—

اسم جامددی کرك قلب اولا لامی دو صده
(میرزا خان) بایعی‌در (لزکی قاسم) آلانی

—

من بولاری نجه کور عالمه رسوا ایده‌رم
نجه که طائفهٔ شیعه ..... بنی

—

داخی قویدی یره شاعرلقی بو (عبدالله)
بیرده من‌بعد دانشماز سخن اوزانی (۱)

٦ — یار اولدك

باشینه دوندیکیم خوبلارك شاهی — بیر دی کوریم ایمدی کیمه یار اولدك
کیم اوکرتدی سنی کیملر آیردی — کیمك عشقنه دوشوب بی اقرار اولدك

—

من چکدیم یولکده جور و جفانی — سن سوردك غیریله ذوق و صفانی
ینه یوزدك مندن عهدو وفانی — کیملرك سوزیله مندن زار اولدك

—

هاچان دلبر ایکی کلمه دانشدیق — بیر خلوتده بیر بیریمزه داریشدیق
هاچان کوریم اوپوب قوجوب باریشدیق — هاچان دوران سوروب بختور اولدیق

—

(۱) بو شعر تحریف ایدیلمکله برابر کندلردن یتوشن ائیل شاعرلرینی بیزه اطرافلی اولاراق تانیدیر. هله معاصر اولدیقلارینی‌دا تمامیله آیدینلاتماقدادر. ممتاز.

او شیطانك کوریم ایشی زار اولسون دوغرانوب توکولوب خلقه جار اولسون
بیر یاره جان ویرکه سکا یار اولسون سن که کیدوب اوزکه‌لره یار اولدك

—

عم چکمکدن جانم اوزیلدی بالله دلبری کورسه‌کز دییك سیز آلله
نیلمشدی سکا فقیر (عبدالله) اغیاره کل اولوب آکا خار اولدك

۷ — چای دستگاهی

چونسیم سحری صبح دل حیرانی
ایت نظر کور نجه تحریك قیلوب دریانی
کوه امواجنی اخراج کنار ایلیوبن
باغ امیدیمه ویرمش بو قدر ریانی ۱)

شدت فصل زمستانده یوز روبق ایله
عجبا کیم بو نه سردر آچیلوب کلشانی
عندلیبان چمن منبر شاخ اوزره قونوب
باشلامش کور نه نشابور نوا غوغانی

رشتهٔ نظمده سلك ایله کهر سلسله‌سین
نه کوزل مدحه یتورمش بو چایی چایدانی
بیر عوارض یته‌مز چین خطا و ختنه
اجلی یتمش اولانك بودی کل درمانی

استکان ایچره بو کلکونه شرابه نه‌دیوم
نجه تشبیه قیلوم بو کا می صهبانی
مشك رنك عنبر بو لاله صفت رشحاتی
فرح بادهٔ احمردن ایشیت امکانی

طعمی کوثر قدحی سطح فلك (پودنوس) ه
انتظامنده سما انجمی در فنجانی
طوطیا ملوقه‌سی له عمل کهل بصر
چشمنی روشن و شایسته قیلار اعمانی ۲)

---

۱) ریان: سیرآب، سیواریلمش.
۲) اعمی: کور، کوزسیز دیمکدر.

خواب غفلت که لعینك اثر نحسی‌درر
جرعهٔ واحده‌سی راجم اولور شیطانی

جامعه چاینك قندیل چو دریای محیط
کون دوغاربحرده سان‌برق‌اوراز نورانی

نولدی کیم‌ژنك کدورتله‌پلیداولدی کوکل
ساقیا سون بیزه بیر جام‌می روحانی

کذر ایت بیته کتور بزمده سیماوری قور
سن اولاسن بو عزیز علی آقانك جانی

آتشی یاخ کومورہ قوی اوخوسون جمع ایتسون
قرخ‌ایکی شعبه‌ده اول اوتوز ایکی‌نغماتی

ویر قولاخ صحبتینه کور نجه نازك دانیشور
اوکره‌نوبدر نسق زمزمهٔ یونانی

وقت که جوشه کلور قصهٔ فرهاد دیور
عشقله مطرب‌خوش خوان سولویور میدانی

قدمی نافهٔ پنهان بیاض مجمعی‌ده
زرنشان کاسه‌لرك یوخدی دخی پایانی

سانکه بو دائره‌ده جنت‌رضوان بزه‌نوب
نجه بیر غنچه کوکللر آچیلوب خندانی

پای کلشن شکن و ژاله‌سی چون ابر بهار
روضهٔ طبعمی سیراب قیلوب بارانی

قفلی کشف ایله (هزارپیشه)دن آل قند فرنك
طعمین آزدیرمیه کر بو شکر ایرانی

(لیمو) بودفعه‌ده‌خوش‌یادخی (سرشیر) کرك
ده‌روبن قطره‌لرك ابیض ایده الوانی

سوروبن دود دخان ۱) ایتمه‌لی افلاکی دومان
سایه‌بان تا اوله سرده فلکك ایوانی

---

۱) دخان: توستی.

چکمه غم‌دهرده بوبش کون‌عمردن‌اوتری
چونکه من خیل وفاسیز کوریرم دنیانی

چیخدی مایه باتیروب نیچه‌لرین آخرینه
چوره که محتاج ایدوب جاستقهٔ (؟) شیروانی

بعضی‌لر تاپمادی بیر نسنهٔ شکر یرینه
ینه سالدیلار ایشه قیصی زیب ۱)خرمانی

مرحبا (ملا سلیمان)ك ایوی آبادان
قندی دوشاب‌چایی(کرده‌چویی)ریحانی

آخری‌قهوه‌یه‌دوزدی(حاجی‌مولی‌اوغلی)
ایمدی تاپورمی ایچه بیرجه قاشوق‌آیرانی

(قرخ بوغون) (آری اوتی) فاینادوب ای کیف کورن
اوسته آدم چیخاجاق باشکا چك‌یورغانی

ناخنکچی‌لك ایله بو کا داداناق دوشونك
عهده‌سندن کله بلکه او قضا ربانی

یوخسه ردّ ایتمکی ممکن دکل اول مفته‌خورك
ایت الندن دخی کیم آله بیلور حلوانی

هر کلن وقت او بیر عذر بهانه یاسیور
کتوروب دیه سیزك ایت بیزیم بالتانی

یوخدی همتایك ای(عبدالله)سنك‌حیف که دهر
جاهل حرفدرر کیتدی کمال دورانی ۲)

---

۱) زیب: قوری اوزوم

۲) بو شعرده کیچن آدلار، (عبدالله)ی تدقیق ایتمك ایچون خدمت ایده بیله‌جکلر. او قدر شعریتی اولمایان بو شعر بیزه بیر چوق شئیلر اوکره‌دیور. ممتاز.

کرایلی

عباس

بارالهم قسمت ایتمش
یاخشی یولداشلن منی
من اوکا جان قیار اولسم ،
او ایستر باشلن منی

—

سنسن منم قبله کاهم
عالمی یاندیریر آهم
سن ظلم ایتسن پادشاهم
ائل اورار داشلن منی

—

آغلادیرسن گولدیریرسن
کوز یاشیمی سیلدیریرسن
من ها بیللم اولدیریرسن
او کوز او قاشلن منی

—

(عباس) دیر یاماندر حالم
هر یانه کیتسه خیالم
کورنلر نه دیر ظالم
بو قانلی یاشلن منی

قارا قورقو

قیاسلی — (ملا عبدالله)

ای (آغا ابراهیم) ایا درد مند — یوز فتنه بیلن یوز اللی مین فند

بزم‌ده شیرین رزم‌ده محکم — مسئله‌ده عارف عقلی باشده جم

سنك تك جهانه کلمیوب دلیر — تمام اثبات سکا عالملر بیلیر

غوغا کونی جرئت ایدوب دوریجی — کماندار هر یردن آتوب ووریجی

کاه دیوردك منم عارف دوران — کفتاریمه منتظردر نچه خان

نه بابت دولاندك اولدك کنه خوار — نه اولدی تقصیرك اولدك کنهکار

بیلمدك نه دیوب بهلول دانا — سوزی تمام نصیحت‌در قانانا

دیوب ایسته‌ممش ویرمه زادکی — کیتمه چاغیرمامش کیمسه آدکی

ناظم منم دیوب اوزیکی سانما — حاکمه اینانما دورما دایانما

سن امانت سری دیمه آروادا — البته‌دکی اودا دییه‌ر بیر یادا

خریف اولان عقلك نجه اولمشدی — شیطان سنك بس قلبکا دولمشدی

بیلدیکمی مکر (خان)ك حاینی — سن یولوردك قوشك پرو بالنی

بو دنیایه نچه نچه کلوب جان — عدالتده بو خان کیمی اولماز خان

موندان بیله یوز سورت خاك پاینه — یقین بیل که چورك یوخدر خاینه

فلك

ساريجالى: (عمران)

الكدن ايليوم كيمه شكايت
آخر منى خوار ايتدك فلك
روزكارى بو خانهٔ دنيانى
خلاصه باشيمه دار ايتدك فلك

كوريم خراب اولسون بيله دورانى
دار ايتدى باشمه بو كن دنيانى
محنت فراقى درد هجرانى
هر طرف اوستمه جار ايتدك فلك

ظلمله آيردك شوخ دلبرى
آغوش خاك ايتدى اول سمنبرى
اوردك جكريمدن زخم ششپرى
اولنجه منمله وار ايتدك فلك

عيش و عشرتيمى ايلدك فانى
ايندير دك اوستمه بحر عمانى
حلقهٔ زلفيله چشم شهلانى
ساكن خانهٔ مار ايتدك فلك

چكميسن سينه‌مه داغ اوستن داغى
ايلدك عالمده غملر تاپداغى
داغتدك بساطى پوزدك نوراغى
مندن اوترى عجب كار ايتدك فلك

كلشن عيشيمى ايلدك خزان
بساط بلبلى پوزدك ناكهان
كثرت ظلمدن اسدى بير طوفان
حسرت ديدار يار ايتدك فلك

هميشه مائل‌سن بو تمنايه
ايليه‌سن ظلمى هر بينوايه
رحم مروت نه بير كيمسايه
نه‌ده بير كيمسه‌دن عار ايتدك فلك

(عمران)ه اجلدن ايچر بير باده
وصال همدمه يتسون عقباده
نه لازيمدر قالمق بيله دنياده
ايشيمى آهله زار ايتدك فلك

جیغالی مخمس

قاوورقالی: ابراهیم (غافل)

اولدیم کنه بیر قاشی کمان یاره کرفتار پرقوی شکم نافهٔ تاتاره کرفتار
جلاد جفا پیشه ستمکاره کرفتار بیر کیرپکی اوخ غمزه‌سی خونخواره کرفتار

اول نرکسی مخمور
اول عارض پرنور
اول حسنینه مغرور
من خسته و رنجور
اولدیم کنه بر قاشی کمان یاره کرفتار

—

عهدیم بودی دائم دولانم باشکا ای یار بیر خلوت اولان یرده میسر اولا دیدار
ویرمه غم عشقکده مکا مونجه سن آزار مین جور که کوردیم من هجران‌زده ناچار

عقل اوینادی سردن
اود قالخدی جکردن
بو آه شررین
اولدیم بو سحردن
پرقوی شکم نافهٔ تاتاره کرفتار

—

قصدك نه‌در ای غنچه‌دهن سیب زنخدان کل غنچه‌سی رشکندن اولوب چاك کریبان
مونجه نه کیوبسن تنکا یاشیل و الوان ممکندیمی هر کونده قیلام جانمی قربان

ای کلشنی کلزار
ای لعلی شکربار
ای طره‌سی طرار
اولدیم من ناچار
جلاد جفا پیشه ستمکاره کرفتار

هر صبح دوروب سرمه‌لیوب چشم سیاهی هر روز شب آواره ایدیر مهرله ماهی
بو قافله چوخ کورمه‌سن اول‌اکری‌نکاهی سرکشته کزیردیم مکا قهر ایتدی الهی

دوشدیم بیله درده
مین شور بو سرده
منظور نظرده
دل دوردیغی یرده
بیر کیپریکی اوخ غمزه‌سی خونخواره کرفتار

کورونمز

نازنین کوزللر سیره کیدرلر اول مه تابانم هانی کورونمز
بیر باخیشی ترلانم قامتی عرعر کیرپیکی پیکان هانی کورونمز

—

بیر اینجه میانم روح و روانم بیر بلور اندامم طرفه جانانم
بیر نازنین ادالی طوطی زبانم بر غنچه دهانم هانی کورونمز

—

بیر لبلری شکر ماه منور بیر یکاغی احمر خورشید و خاور
بیر قند مکرر بیر کل جعفر بیر تیلی ریحانم هانی کورونمز

—

بیر زلفی شهماریم لبی کلناریم بیر شکر دهانم لاله عذاریم
شکسته (غافل)م ای شوخ نکاریم روضهٔ رضوانم هانی کورونمز

آغلارام

شکی لی: حسین (غمناك)

کیچن کونی آی کل یوزلی دلبریم
یاده سالوب والله یاریم آغلارام
هر بیر یره کیتسه منم خیالم
کوکل آکار مه رخساریم آغلارام

—

اول محبتی بنیاد ایلدك
سوکرا بی وفالیق ایجاد ایلدك
عالمی شاد منی ناشاد ایلدك
من کیدرم کلعذاریم آغلارام

—

من والهم سنك خط و خالکا
الوانکا یاشیلکا آلکا
کوکل قوشی مفتون اولمش حالکا
کیجه کوندوز ای نکاریم آغلارام

—

دیدارکا من مشتاقم من مشتاق
وقت بی وقت چکمکده‌یم اشتیاق
اولدیره‌جك مجنونکی بو فراق
اول سببدن عشوه کاریم آغلارام

—

(غمناك) سیوب‌سن دلبر رعنانی
آدك سانك بورومشدر اولکانی
دیوانه کی کوزیکی آچ بیر تانی
مجذوبم من یوخ قراریم آغلارام

۱ــ سیماور

دربندلی: ملا احمد (فائز)

بیر شوخ صنم طرفه جه دلبردی سیماور
بر قدی سهی سرو صنوبردی سیماور
هر مجلس ایچون زینت زیوردی سیماور
مین خسرو پرویزه برابردی سیماور
کویا دیه‌سن رومده قیصردی سیماور

چوخ ناکس بیکانه‌لری ایلدی مشهور — چوخ اجلف دیوانه‌لری ایلدی مغرور
چوخ خانهٔ ویرانه‌لری ایلدی معمور — چوخ عاقل و فرزانه‌لری ایلدی مقهور
ایو یخمغه وآللهی مقرردی سیماور

بیر عاشق دلسوز اولوب جانی شرده — جان قویمادی‌معشوقی اولان‌چای‌وشکرده
چوخ یوخسولی‌ملیانچی‌قیلوب اهل نظرده — چوخ تاجر و اربابه ویروب تاب‌ضرده
بیر آتش عشق ایچره سمندردی‌سیماور

هر کیم اونی کورسه دوشر البته‌سجوده — هر بزمده چون رشك ویرورمجمر عوده
شاقلداماغی شور سالور چرخ کبوده — القصه او هر ایوده اکر کلسه وجوده
کویا او ایوه شمع منوردی سیماور

پادنوس وقاشوق چاینك و فنجان‌ملون — هر بزمده چون رشك ویرور مجمر عوده
جینکلتی‌سینه واله اولوب بلبل کلشن — چوخ کیمسنه بالمره ویروب‌دولتین‌الدن
محبوبه کوزل کور نجه دلبردی سیماور

چوخ ذوق وصفاآندان آلورمجلس‌ومحفل — آشفته اولوب چمخمینه چوخ متمول
چوخ فقرو غنی الفتنه باغلادیلار دل — احوالی تغیر تاپوب اولدی ایشی مشکل
جان آلماغا بیلمم نجه کافردی سیماور

مفلس اولوبن ایندی اوزاخدان باخانیم وای بیر شاهی دن اوتری ئویوب قان قوسانیم وای
دورد آیلغنی چای دیلینده سالانیم وای حق دوست دیوب روم وفرنکه قاچانیم وای

قاچ باشکا داش سالماغا ایستردی سیماور

چوخلار بوخطادیده چایك کوردی خطاسین اعلا و کاسب شوقه کلوب قوردی اساسین
فرهاده دونوب ایولرینك یخدی بناسین پول تاپمادی چوخلار چخاروب ساتدی لباسین

تحقیقی بودر بیر بت آذردی سیماور

آجی چایا ناز ایله باخوب کوزسوزه نیم وای پرپسقه ایچوب دیشلیوبن زك ازه نیم وای
افسرده قالوب بورجلو الندن چیزه نیم وای آواره دوشوب بی سرو سامان کزه نیم وای

بیر دون دالی باخ کور نیجه قاینردی سیماور

(فائز ۱) روش خلقه باخوب ایله بیر عبرت تشویشه دوشوب قندو چایا سالما ارادت
بالمره اوزوب ال ایلمه ترکنی عادت بر شوخ ده وار ذوق و صفا هم دخی لذت

غم کونده سکا مونس یاوردی سیماور

۲ــــقهوه

کورك نه نسخه دی یاران یوزی قراقهوه
نه چوخ قرا یوزی آغ ایلیوب قرا قهوه

اکرچه هر کوزه هندو صفت قرا کورونور
دکل قرا یوزی آغدر یوزی قرا قهوه

یوزی قرا بویوزی قاره دن اولور یوزی آغ
قوناغك حرمتینه ایلر اکتفا قهوه

اودر که قاطع نوم ۲) و قاطع الشهوه
بسان چای خطا ایلمز خطا قهوه

سالوبدی غلغله روم و عراق و ایرانه
آچوبدی صفحهٔ عالم آرا لوا قهوه

---

۱) ملا احمد روضه خان ایمش. ئوزینك دیوانی اولمامش، لاکن آیری نفیس پارچالاری دیللرده واردر. بو پارچاسی دا راجی نك «سماورم» شعری تاثیرنده یازمشدر. (اداره).

۲) آن سیه رو که نام او قهوه قاطع النوم. قاطع الشهوه.

کر ایسته‌سه بیری قهوه پول الده بازاره
کیدر سراق ایدر بیر قدر آلا قهوه

یوزین (۱) بوزاردار ازل مشتریلرك یوزینه
اونبن بهایه ساتوب کوستروز وفا قهوه

باتار قرایه‌عزاخانه‌ده‌یانوب یاخیلور(۲)
دوتار عموم عزادار ایله عزا (۳) قهوه

بیری کر ایسته‌سه بیر مجلس ضیافت آچا
اولور او مجلس ایچون مایهٔ صفا قهوه

کورنده قندی یوزی‌آغ (تف)سالور یوزینه
او آغ یوزلینی ایلر یوزی قرا قهوه

عبث دکل اوزین ایلر هلاك آتشده
اولوبدی عاشق شیدا او بینوا قهوه

اودا سویه ووریلورداغ اولور جانین‌اریدر
چکر بو علته یوز مین غم و صفا قهوه

اناث وناس ارا ال بال کزوب دولانور
نه شاهدن نه کدادن ایدر حیا قهوه

اوپر دوداغنی هرمهوشك قوجاغه چخوب
دیلله احسنك‌الله مرحبا قهوه

یوزی قرادر اکر تلخنا کدر دوداغی
امیرو شاهه ساتار عجب ادعا قهوه

بو تلخ کامله هر تلخ کامه شیرینیدر
علاوه کوزلر ایچون هم اولور دوا قهوه

اودر که قهوه ایچنلر اول دوتار کوزینه
دیلله کیم یتورور کوزلره جلا قهوه

یانار صباح و مسا (فائز) اشتیاقکده
یتوش هرایمه جانم سکا فدا قهوه

اولیدی کاش منم قهوه تك قرا بختم
نه سوز دخی بو دعایه بودر دعا قهوه

---

(۱) قاوریلمامش قهوه‌نك بوز رنکنده اولماسنا اشاره‌در.
(۲) قاوریلماغنی آکدریور.
(۳) کیچنلرده ئولی یرینده، تعزیه‌ده قهوه ویریردیلر.

۱ــ معما

شیروانلی: ملا قاسم

بش یاشندان اون بش راهه یتوشدیم　　بشی آتدیم بشی دوتدیم بشی نه؟
اختر اولدیم مهرو ماهه یتوشدیم　　طالب اولدیم اولیانك بشینه

—

بر ار کوردیم اوز ایشنده چاره‌سیز　　قانلار دامار جسدیندن یاره‌سیز
اون بش نسته کوکدن ایندی قاره‌سیز　　بشی کسوت بشی خلعت بشی نه؟

—

اون بش نسته خادمان سبحانی (؟)　　بیله دورور ثبوتدر بو نشانی
بورجلی ایتدی اون بش نسته انسانی　　بشی (اصول) بشی (فروع) بشی نه؟

—

شکسته (قاسمم) هیهات ایچنده　　یدی ارکان سکز صفات ایچنده
مسلمانلار بش وقت صلات ایچنده　　بشی عصیان بشی نسیان بشی نه؟

۲ــ کوردیم

مقابردن کذر ایتدیم　　عجائب مردمان کوردیم
قارانقو توپراق آلتنده　　یاتار جسمیله جان کوردیم.

—

یولوخدیم بیر کنهکاره　　کناهندن یوزی قاره
متاعندن زیان واره　　بغایت پشیمان کوردیم

—

سینیخ ساخسی کیمی باشلار　　چورومش اول قلم قاشلار
توکولمش اینجی تك دیشلر　　یانار پیرو جوان کوردیم

—

یومولمش اول آلا کوزلر قیامت یولینی کوزلر
هانی شیرین شکر سوزلر دهانی بی‌زبان کوردیم

—

چوروموش اول کل اندامی تانیماز صبح ایله شامی
آلوبدر چهره‌سین هامی ایلان کوردیم چایان کوردیم

—

کیمی عیش ایله عشرتده کیمی ذوق ایله صحبتده
کیمی رنج‌ایله محنتده قاتی حالین یامان کوردیم

—

قبور اهلی صفاتینی بیان ایتدك سن ای (قاسم)
اوتورمه یول قیراقنده دخی سیندر همان کوردیم (۱)

۳ــ تجنیس

کلبنك تك قاپنکده پای بندم من سانمه که وفاده یا صنم صنم
اوزنك که بیلورسن درد مندم من ایتمزسن دردیمه یا صنم صنم

بینوا کوروبدر ای اغلار منی درد غم هجرینك ای اغلار منی
بو کونمده قویدینك ای اغلارمنی قوروماز چشممدن یا صنم صنم

کورمشم زلفنك کیمی یازیلن عنبر کیمی عاشقکا یازیلن
بو طومارده سردفتره یازیلن حسننك کتابنده یا صنم صنم

کیجه کوندوز قربانکدر ای عشاق زلف طوماری خط ایچنده ای عشاق
هیچ دیمزسن طفل عشقه ای عشاق صدر شمس‌مدن یا صنم صنم

میدان عشقنکده یا صمد صمد دوست چکمش اسمنه یا صمد صمد
(قاسمم) چاغیررم یا صمد صمد صنعان تك دیمزم یا صنم صنم (۲)

---

(۱) ملا قاسمك بیر تجنیسی‌ده بیرنجی جلدك (۲۰٤) نجی صحیفه‌سنده درج ایدیلمشدر.
(۲) بو تجنیسی عین املاسی ایله براقماقلا برابر شرح ویرمکدن واز کیچدیم. جناسلارك چوقینی آچا بیلمه‌دیم. ممتاز.

۱ــ تجنیس

تیکمه داشلی: (خسته قاسم)

پایز دردیم قیش محنتم یاز غمم — هجران تاپداغ ایتمش یایلان (۱)منی
آل الکا سر خطمی یاز منم — قویما درکاهکدان یایلان (۲) منی

—

حسن ایچنده یار عالم سن یار عالم (۳) — هیچ دیمزسن حالك ندر یار عالم (٤)
کوتورمزم کنج اوستوندن یار عالم(٥) — قوی عقرب دیشله‌سون یا یلان (٦) منی

—

(قاسم) سوز الندن امانه (۷) کلدی — غواص‌در النده اما نه (۸) کلدی
سینه‌م اوخ ضربندن امانه (۹) کلدی — داخی نه بودارسن یایلان (۱۰) منی

۲ــ تجنیس

اره‌نلر سروری (شاه قل کفی) — شجاعت یاراشور حسن مولایه
قدر کونی نماز اوسته سائله — ایلدی خاتمك حسن مولایه

—

منکرلر ایسته‌سه (۱) دیاغی سنسن — یوز اون‌دورت سوره‌نك(۲)دیاغی‌سنسن
بیللم یرك کوکك (۳) دیاغی سنسن — کل مخلوقاته حسن مولایه

—

ابراهیم دین بسلر (٤) تابوت ایچنده — موی عنبر زلفلرك (٥) تابوت ایچنده
عرب صفتنده (٦) تابوت ایچنده — قالخدی جواب ویردی حسن مولایه

---

۱) یای: تابستان، ۲) یایلان: یایلماق — یاینماق اوزاقلاشماق. ۳) عالم: عالی، عالیشان، اوجا مقاملی، ٤) عالم: یارالم، مجروحم. ٥) عالم: الیم، دستم. ٦) یایلان: ایلان، مار، ۷) اما نه: لاکن نه کلدی، اما نه کلدی، ۸) امانه: عمانه کلدی، ۹) امانه: امان داد، ۱۰)یایلان: یای ایله، کمان ایله، قوس ایله.

۱) دی‌یاغی سنسن: دی یاغی سن سن، ۲) دیاغی سنسن: دی‌آغی سن‌سن. مسوده‌نك مقابلی. ۳) دیاغی سنسن: دایاغی سن‌سن. سوکنه‌جکی، پشتیبانی، ٤) تابوت ایچینده: ابراهیم (بت) ایچینده، بسلیور، ٥) تابوت ایچینده: زلفلرك عنبر بو، قوقو، عطر ایچینده. ٦) تابوت ایچینده: معلوم جنازه، تابوت.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

(خسته قاسم) یاخا یرتوب (۷) قلم داد خان دکلم غوره یتم (۸) قلم داد
تاکری ایچون من فقیره (۹) قلم داد باخ قوللار ایچنده حسن مولایه (۱۰)

۳ــصنم کل

کنه کوزللره کل ها کل اولدی یاشیللی زربافلی آللی صنم کل
آوچی‌سین کورنده مارال باخیشلوم اوزی حاللی یوزی خاللی صنم کل

—

سن منم محبوبم سلطانم خانم سنه قربان اولسون بو شیرین جانم
چکیلنده شمشیرك آخاندا قانم اوزی حاللی یوزی خاللی صنم کل

—

(خسته قاسم) بیر قیز سه‌وب هنکلی آق یوزینده خاللار بنك بنکلی (۱)
دیبا نیمتنه‌لی تیکمه کوینکلی یاشیللی زربافلی آللی صنم کل

٤ــتجنیس

بو کون ایکی سلطان بیر تخته چیخمش اوخ آترلار بیر بیرینه چپاچپ (۱)
نازلو دلبر منه ستم ایلدی کوکلمك شهرینه‌سالدی (۲) چیپاچیپ

—

آغلارام دیده‌مدن یا شیرین (۳) کلیر امه‌ره‌م لبکدن یا شیرین (٤) کلیر
دییرلر بصره‌ده یا شیرین (٥) کلیر فرهاد کیمی او داغلاری (٦) چپاچپ

—

(خسته قاسم) دیر یار داده (۷) کلسون عشقك آتشندن یارداده (۸) کلسون
بیر نامه کوندررم یارداده کلسون قربانم سنه جاسد (۹) چپاچپ

---

۷) قلم داد: قیلمه داد. ۸) قلم داد: قیلام داد. ۹) قلم داد: قیل امداد. ۱۰) بو شعرك آرادان ایکی بندی اوقونمادی.

---

۱) تورکجه (بك)، چیغتایجا (منك) خال دیمکدر، اسکی ادبیاتمزده هنك وزننده اولاراق (بنه‌ك) کبی ایشله‌نمه‌ده‌در. ممتاز.

---

۱) چپاچپ: اکری، قیقاجی، ۲) چپاچپ: چاپماق، چاپاول ایتمك، ۳) یاشیرین: یاش، ایرین کلیر. ٤) یا شیرین: شیرین، دادلی، سوجی، ٥) شیرین صداسی کلیر، ٦) چاپ ها چاپ، ۷) (؟)، ۸) (؟) ۹) چاپ، یئین کیت.

٥ــ قال ایندی

کوچ کوچ اولدی أیللر کوچدی یوردیکدان
باشی کوزی قانلی داغلار قال ایندی
ایچمك اولماز آب کوثر سویکدان
آخان چایلار تر بولاغلار قال ایندی

بی‌وفاسن یوخ بیر ذره وفاك یار
جانم چیخدی چکدیم جورو جفاك یار
من اولنده کیملر سوره‌ر صفاك یار
آباد اولمش آغ اوتاغلار قال ایندی

یره دوشمز (خسته قاسم) سوزلری
قارا باغریم کباب ایتدی کوزلری
غریب یورددا یاد اولکه‌ده کوزلری
وطن دیوب آغلار آغلار قال ایندی

قاری و شاه صنم

قاری — اوتاغمدان دوردیم کلدیم یانکا
ائیلچی بکلر کلدی صنم نه دیرسن
یانار اودلاری ووردیم جانکا
ائیلچی بکلر کلدی صنم نه دیرسن

شاه صنم — اوتاغکدان دوردك کلدك یانما
قاری من (لولی) نی نه دیندیریرسن
یانار اودلاری ووردك جانما
قاری من (لولی) نی نه دیندیریرسن

قاری — حیاطکز حصارلی‌دی باغلی‌دی
سینه‌م باشی دوکونلی‌دی داغلی‌دی
اوزکه دکل دوغما عموك اوغلی‌دی
ائیلچی بکلر کلدی صنم نه دیرسن

شاه صنم — آتاما دیکلن مردانا دورسون
کلن ائیلچی‌لرك بوینونی وورسون
منی ویریر (عاشق غریب)ه ویرسون
کوپك من (لولی) (۱)نی نه دیندیریرسن

قاری — سن آشان یوللار قارلی داغ اولسون
دورت طرفك سبزه چمن باغ اولسون
(سرور) اولدی قیزیم باشك ساغ اولسون
ائیلچی بکلر کلدی صنم نه دیرسن

---

(۱) لولی: رقاصه دیمکدر.

وندلی: میر عبدالرحیم (قدسی)

صفحهٔ ملك جهانده خاله بنزردر وننـد (۱)
باصفالقده بهشت ایله برابردر وننـد

—

مسجدی بی مثل میدانی چناری بی نظیر
سوینك هر جرعه‌سی بیر آب کوثردروننـد

—

سرولر چرخ برینه باش چکوبدر باغ آرا
دورت طرف تخل و صنوبر بید و عرعردر وننـد

—

خوش هوادر باصفادر خاصه فروردین (۲) آیی
زلف محبوبان کیمی دائم معنبردر وننـد

—

کرقلم اهلی کتابه یازسه القابین قراء
شهرلردن جمله مجلسده مصدردر وننـد

—

اهل خبرت کر تاپوبسه کیمیا افسانه‌در
سربسرباشدان آیاغ کوکرد احمردر وننـد

—

صحن کلزاری دولوب کلهای رنکا رنکله
بطع میناکردی یا دکان زرکردر وننـد

—

(۱) وننـد: اوردوبادك مشهور کندلریندندر.
(۲) فروردین: اسکی فارسجه‌در. بهارك ایلك آیی دیمکدر.

نغمه هدهد چنار اوستینده دوتمش عالمی
ایله شور انکیزدر کویا که محشردر وننده

—

بلبلك شورینی کور بیر یانده قمری ناله‌سین
کلشن ایچره فی‌المثل چون جشن قیصردر وننده

—

کم دکل کم کوره کیهان ایچره بو (البرز)دن
(بوقبیس)ك باشنه بیر طرفه افسردر وننده

—

هر نسیم جان فزا کلسه کلور بو اولکه‌دن
شش جهت خلد برین تك روح پروردر وننده

—

صاف زردر سویله‌سن وصفین فیزل سوله یازوب
داغ و داشدان سس کلر بوندانذا بر تردر وننده

—

بیر غلط سوزدر (کلستان ارم) تعریفده
آچ کوزك قیل بیر نظر کور هانسی دلبردر وننده

—

ساقیاسن کورمیوبسن شول (کلاله چشمه)سین
بیر قدح دولدیر سراپا قند و شکردر وننده

—

صحن کلزاره قدم قوی کور کلستان نکهتك
ماهرولر بزمی تك دائم منوردر وننده

—

(آسیا) سیری (مصلا) سیرینه ویرمش شکست
دیمسون (خواجه) که (رکن آباد)ه بنزردر وننده

—

در کوناکون ایله لب ریزدر دامان کوه
لعل مرجان کانی چون دریای اخضردر وننده

—

خوش مکاندرلیك صد افسوس یوخ بیر اهل دل
بو سببدن روزوشب دائم مکدردر وننده

—

درد چوخ همدرد یوخ منزل ساووخ بیر شغل یوخ
قیش قاتی مونس تاپیلماز سسلرم کردر وننده

—

خورده‌دانلار (قدسی) یه ایرادلر چوخ دوتماسون
چونکه اولدن اوکا مسکن مقرردر وننده

۱ — غزل

نه بدخودرکوزللر هرکیمی کوردیکده نیشلرلر
چکرلر تیغ ابرودن نظر اهلین قلیشلرلر (۱)

—

اورارلار تیر تیر اوستن توکرلر عاشقك قانین
دونوب بیر خنده ایله اوردیغی زخمی کیریشلرلر

—

اکر لعل و لبك اوپدیمسه قهر ایتمه بورسم اولمش
اله بیر آلما دوشدیکده قیزارمش اولسه دیشلرلر

—

منی قویماز قارا خاله باخوم اول مردم چشمك
مثلدر دانه‌یه قصد ایلین قوشلاری کیشلرلر

—

دیدیم صبحك دمیدر بو ویا چاك کریباندر
نکین هر قدر پرقیمت دیدی اولسه کومشلرلر

—

منی آغوشکار چك پیر سرما خورد هجرانم
هر اول یرکرم‌وسرد اولسا اولوسلار آنده‌قیشلرلر

—

شکایت ایتمه (قدسی) خوبرولر جور و ظلمندن
فتات هر چند اولا آلتون کنه آخر چکیشلرلر

—

(۱) قلیچ‌لارلار.

غزل

شانه‌نك قصدی ندر چكمز الين يرچك‌دن
من كيمی عاشق اولوب زلفه مكر كورجك‌دن

—

ماه رويك كوره‌لی آينه حيراندی سكا
كوز كوتورمز كوزلم چركين اولان كوكچك‌دن

—

اولسه هر يرده شكر پشه يغينجاق ايلر
عاشقك ماه رخم كم‌دكی (۱) يير ملچك‌دن

—

شوخليق ايله ديديم جان سكا قربانندی باخك
اولديرر غمزه ايله ايندی منی كيرچكدن

—

نار پستانكی كر ديشلديم ای مه نه عجب
رسمدر قورده قاپاكورسه فوزی دولچك‌دن

—

بو كوكل يخمقه عادت ايليوب طفل صفت
كه تيكر كه داغيدار چكمز الين اوكجك‌دن

—

عقرب زلفكی كوكلم كوره‌لی ناله چكر
كه مكر كسب ايليوب بو صفتی چكچك‌دن

—

ايستديم ياره ديم دردی كلوكير اولديم
اولسه هر لقمه بويوك كچمز ايمش ديلچك‌دن

—

چشم مستك غرضی (قدسی)ه سانجيلماقدر
تيز چنكال عقابه نه كلور سرچك‌دن

---

(۱) دكی: دكل.

۱ — چشمك

پیچاقچیلی: (قدیر افندی)

بیر زمان شمس‌دن آلوردی منم باج کوزیم
نور خورشیده سالوردی نجه تاراج کوزیم

دور منزلده اوراردی دخی تیر نظری
آهوی مقصدی ایلردی خوش آماج کوزیم

مثل اسکندر اولوب آبدن ایمدی محروم
ظلمت خضره آچان نور ایله منهاج کوزیم

ایله ظلماته دونوبدر نظریمده دنیا
کوستروز رنکده کافوری مکا زاج کوزیم

آز قالور سه‌چمیه آخر کیجه‌نی کوندوزدن
آغدن قاره‌نی ایتمز دخی اخراج کوزیم

روی خوبانی اکر عینی ایله کورسه یقین
بو تماشادن اولور شوقله بهاج کوزیم

خط قرآنی ویا ایتسه قرائت بی‌شك
چیخار افلاکه ایدر سیر ایله معراج کوزیم

چاره قیل عینکه بو شرط منم سنمده
کل سن اول باعثی بلکه اولا وهاج کوزیم

هر ایشه بیر سبب البته که چوخ لازیمدر
ای (آقالار بك) اولوب عینکه محتاج کوزیم

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

۲ — شاه پالوط

(شاه پالوط) نجه خوشجه یاراشور آش اوسته
اوده چوخ خوش یازاسان کوندررم باش استه

شاه پالوط اولا بیر پوط او کفایت ایلر
بیر یوز آلماده قوییدك سن اونك کاش اوسته

ایله آلما اولا چون چهرهٔ حوران بهشت
غازه چکمش یکی جنت‌ده کی تقاش اوسته

کر قبول اولسه عزیزیم بو رجامز سندن
کوندر (آغ داش)ده (عباس آقا) قارداش‌اوسته

بیزه چاتماقنی بو شرط اونا اعلام ایده‌سن
کوندرر اول بیزه هم کوز اوسته و هم قاش اوسته

یا منی یازه ایدی حق سیزك اهل (قبله)
یا سنی یازمش اولیدی بیزیم (آغداش) اوسته

کر قبول اولماسه اغیاره بونی باری دیمه
بیر داش آلتنده قوی آنك دخی بیر داش اوسته

۱ــــشاه

دیریلی: (قربانی).

یر کوك یوخ ایکن بیر نظر قیلدك — اریتدك کوهری در ایلدك شاه
یوخ یردن عالمی مختصر ایتدك — جمالکی (۱) قندیلده نور ایلدك شاه

—

کتوردك کلامی جمله جهانه — قیرخلاری کوستردك اهل عرفانه
پیغمبر خطابین کتدك دهانه — حبیبك صحبتین شیر ایلدك شاه

—

(دیریلی قربانی) یه کتوردك ایندی — بویننده در محبتك کمندی
دریا یوزینده اوینادیردی سمندی — اوزك جبرائیله پر ایلدك شاه

۲ــــایسترم

چوخدر جهان ایچره نازنین دلبر — اوزیمه مناسب یاری ایسترم
اولا ترلان کوزلی هم یاشدا اوشاق — مکا اولا اعتباری ایسترم

—

کوزللرك کرك اینچه بیللری — قنددن تباتدان شیرین دیللری
قوینومدا ایسینه نازك اللری — محبتك مکا ساری ایسترم

—

ایولر یخان اولا دانهٔ خالی — بیردم اکسیك اولمیه مندن خیالی
آیه کونه بکزر اولا جمالی — همده اولا ننك و عاری ایسترم

—

ای سیودیکم کل کس بو قالماقالی — زائیل اولدی عاشقکك کمالی
وار کل ایله دوزلت کلن سن حالی — (قربانی) دیر شوخ نکاری ایسترم

(۱) قندیل: چلچراغ، آسما چراغ.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

۳ــ سمندآت

تعریف ایتدیکك اول سمند آتك کلله‌منقو (۱) دوتوب یاماندر ایمدی
نالی میخی تو کولوب چوخ پیس کونده‌در آی (نوری بك) بیراولی سیچاندرایمدی

—

آریخ چیخوب قیشدان ایریلمه‌سی یوخدر نوختالانوب بیر یره چکیلمه‌سی یوخدر
چوخدانك اولیسی‌در دیریلمه‌سی یوخدر بیر دری بیر سوموك پالاندر ایمدی

—

قارغا قوزغون ایدوب جمده کك پاره اوچ میلدن قالوبدر دیشلر آغاره
اومسوخ ایتدك منی قویدك آواره دیدیم یقین بیر شیر اصلاندر ایمدی

—

یاش کونك دوزلایوب ساتمیشام پولا اول کی قایدادا دوشمشم یولا
دیدیم دوستلقدا بیرجه نه اولا قویمیاسن کوکلم ویراندر ایمدی

—

نه بیلیم بیله‌ده نحس اولور مکر دوش یولا کزکلن هر شام و سحر
(قربانی) سیودیکك آتدرسه اکر سویله که آت یریشلی قرباندر ایمدی

٤ــ لبلرك

ای کوزل تیللرك یخدی ایویمی بورونمشدر آل دوداغه لبلرك
راحت قویمور بیر دم خمار کوزلرك سالمش منی داشه داغه لبلرك

—

شعر و غزل من سویلرم شانکا اولسون واریم قربان سنك جانکا
من یتیمم بیر آل منی یانکا کلسون اوندا کیف دماغه لبلرك

—

شیپ شیریندر دیلك ممه‌لی یمه‌لی سکا لیلا اصلی شیرین دیمه‌لی
آغ بدن سن‌ا ینجه بیل کل ممه‌لی ایشیق سالیر آل یکاغه لبلرك

—

(۱) کلله منقو: آت خسته لکی لیدر.

تر غنچه سن اکر خارك اولماسا
بیر لاچین‌سن ساری سارك اولماسا
منم کیمی جان نثارك اولماسا
دوشر اول دم چوخ سراغه لبلرك

—

اولسون فدا ملك و مالم زلفکا
چکر منی درد خیالم زلفکا
حیران اولدیم من آظالم زلفکا
قویمیر آنجاق دانشماغه لبلرك

—

(قربانی) دیر بسدر منی پوچ ایتدك
آلدك عقلم الدن ده‌لی کیج ایتدك
زحمتیمی هم سعیمی هیچ ایتدك
آخر سالدی (قارداغه) لبلرك

٥ــ دیدیم دیدی

دیدیم دلبر کیتمه بیردم دانیشاق
دیدی سوزك یوخدر بهانه‌در بو
دیدیم بیر نظر قیل عاشق حالنه
دیدی عجب ده‌لی دیوانه‌در بو

—

دیدیم ای وای حالم یامان اولوبدر
دیدی قوجالیقدان بیلك کمان اولوبدر
دیدیم والله سینه‌ك میدان اولوبدر
دیدی من بیلمنم خزانه‌در بو

—

دیدیم قوی کوزیمه قیوریم تیللرك
دیدی لازم دکل وحشی کللرك
دیدیم سن بیزیمسن بیزده أیللرك
دیدی چکك بورادان بیکانه‌در بو

—

دیدیم سکا عاشق‌اولان جان بودر
دیدی سنك عشقك آخار بیرسودر
دیدیم جوان عمریم چورویوب کیدور
دیدی عبث سوزدر افسانه‌در بو

—

دیدیم من (قربانی)م یارك آدینا
دیدی ایله سنسن دوشن یادینا
دیدیم من ها یاندیم عشقك اودینا
دیدی شمعه یانان پروانه‌در بو

٦ــ ندندر

ای نازنین بو کن کنیش دنیاده
ناموسی اغیاره ساتماق ندندر
کر آدکا دیلمشسه شاهباز
سویله کوریم اونی آتماق ندندر

—

ایلرم هر یرده سنك سراغك
کوندن کونه آرتار بیل اشتیاقك
اوز الکله یاندیردیغك چراغك
شعلهٔ فراقله یاخماق ندندر

—

حفظ ایله‌سون تا کری سنی بلادن
تاپسون جانك صحت ای کل شفادن
هر ایکیمز وصله یته‌ك دعادن
هجرانك اودینه یانماق ندندر

—

نه کوزلدر سنك شیرین سوزلرك
زائیل ایتدی منی آلا کوزلرك
ای سیودیکم قایداسی‌در قیزلرك
کاهی کاهی بو سوز آتماق ندندر

—

سکا عیاندر ای دلبر سودیکم
(قربانی)در بیر شئیی دیلر سیودیکم
آی یوزیکی کورمك ایستر سیودیکم
سویله کوریم بس یاشانماق ندندر

۷ــ کنجه‌هی

کوکل قالخوب درده ساری یریدی
اوندا بیر اولکه وار آدی (کنجه)هی
کوزللری محبوبلاری خوبلاری
اولار باتوب مال و ملکه کنجه‌هی

—

کئیتمك ایچون یاشیلی وار آلی وار
ممك ایچون لبلرینك بالی وار
خوبلارینك بیر اوزکه جور حالی وار
هر یتنله وورماق اولماز پنجه‌هی

—

(قربانی) دیر وصالکا ایرمدیم
قول اولوبان قوللوغکدا دورمدیم
کزدیم ایران تورانی من کورمدیم
کوزللکده محبوبلقده سنجه‌هی

۸ــ آباد ایلدیم

دوست یولنده یاخا یرتدیم باش آچدیم
کیجه کوندوز داد بیداد ایلدیم
اوز الیملن یخدیم اوزیم ایویمی
مدعالر ایوین آباد ایلدیم

—

دوست یولنده یوز قویوبن باش کسدیم
آغلاماخدان بو دیده‌مدن یاش کسدیم
شیرین ایچون بیستوندان داش کسدیم
مناسب آدیمی فرهاد ایلدیم

—

شاهین شونغار بك اوغلنك قولنده　　سك رقیبلر هامی ساق و سولنده
(قربانی) دیر بیر نامردك یولنده　　جوان عمریم حیف برباد ایلدیم

۹ — مندن

داغلار سنیله همدم اولمارام　　اسیر کیرسن ایندی قاریده مندن
سك رقیبك او طعنه‌لی سوزلری　　آخر آیری سالار یاریده مندن

—

بو هیلمکك بو کوینکك بو آغك　　ازل باشدان باغبانی ایدیم بو باغك
سینه‌م اوسته چارپاز دوکون بوداغك　　باغبان اسیر کیر ناریده مندن

—

بو دنیا دیدیکك بیر بوش الکدی　　حقك مین بیر آدی اوندا کرکدی
(قربانی) دیر بونه چرخ فلکدی　　ظلمله آیریلار یاریده مندن

۱۰ — آل اولی

دیدیم کوکل سیومه خوبلار خوبنی　　بونك هر موینده یوز مین قال اولی
ناکاه سنی درده کرفتار ایلر　　قاشی فتنه غمزه‌سنده آل اولی

—

اولو دیوانلاردا چکیلیر آدیم　　عرشه بلند اولدی داد و فریادیم
باشم اوسته قانم ایچن جلادیم　　ساق النده ذوالفقاری دال اولی

—

قمر نه یاندیروب کونش نه یاخار　　کوکلم تیتره‌شوب عمانه آخار
(قربانی) دیر هرکیم شاهه کج باخار　　اونکده کمالنده تیز زوال اولی

۱۱ — داندادی

ابتدا ایلیوب کیردیم میدانا　　شاکردلر استاسی کورك هاندادی
پنهانی دردلرك چوخدی جانمده　　در و کوهرلریم هله کاندادی

—

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

نازلی یار الیندن کور سینه داغم ثریا تك یاتمامشام اویاغم
شاهیندن آیغام قازدان سایاغم کوزلریم کوزلییر صبحی داندادی ۱)

—

سکا قربان اولیم یا حضرت آلی سائله بخش ایتدك قطارله مالی
یتیم (قربانی) نك فکری خیالی هله دییه بیلمز پریم هاندادی

۱۲ — یاره یوز

کوزل آدام کل آللهی سیورسن دالدالانما بیرده کورکز یاره یوز
یاستاناکور یارك آستانه‌سنده قوللوق ایله خدمت ایله یاره یوز

—

ساقدان ووردی سولدان چیخدی ساقلم ۱) ساق‌قوشوندی سول لشکردی ساقلم ۲)
ناکمانم من بو درددن ساقلم ۳) طبیب بیردی دردمین بیر یاره یوز

—

(قربانی) دیر موندا کلدیم یار ایچون کس کس کباب دوغره باغریم یار ایچون
یار اودی کیم یاردان سوکرا یار ایچون زلف داغیدا یاخا یرتا یاره یوز

۱۳ — کلمشم

باشینا دوندیکم قربان اولدیغم والله بالله پری ایچون کلمشم
یانوب عشق اودینا بریان اولدیغم والله بالله پری ایچون کلمشم

—

هیچ چیخمادیم نازلی یارك کوشکنه بولانمادیم عنبرینه مشکنه
شاهمردان حضرت علی عشقنه والله بالله پری ایچون کلمشم

—

قیزل کلی دسته دسته دره‌ن وار دروبنی (تیرمه) اوسته سره‌ن وار
(قربانی) دیر اونی مکا ویره‌ن وار والله بالله پری ایچون کلمشم

---

۱) دان: تورکجه صبح دیمکدر.
۱) ساقلم: ساغ الیم. ۲) ساقلم: ساغ ایئلم، خلقم. ۳) ساقلم: ساغالم، صحت تاپیم.

١٤ — کزه کزه من

آلتی یول کلمشدیم بونکله یدی　　اولدیم بو باخچانی کزه کزه من
دیدیم یارسیودیم اونودوب کیتدی　　اولدیم بو باخچانی کزه کزه من

—

(پری) سکا قربانمدی (دیریلی قربان)　　یولکده قویوبدی او باش ایله جان
بیر الیمده فانوس یانمده (خوبان)　　اولدیم بو باخچانی کزه کزه من

١٥ — دونوبدی

هجران کیجه‌لری قایغو چکمکدن　　الف قدیم اکری یایه دونوبدی
بد اصلك ایشیدن تك سوزلرین　　یقین ایتدیم عمریم زایه دونوبدی

—

دنیادا قالمیوب ذره‌جه حرمت　　قارداش قارداشینا ایلر خیانت
کدالر بای اولوب بایلار رعیت　　آق١) پوللارچیوریلوب٢) ربایه دونوبدی

—

اوچور دورنالار سه‌کیر تیهولار　　نامرد آدام غالب‌لکك آرزولار
بولاندی دریالار هم داشدی سولار　　قایناقسیز بولاغلار چایه دونوبدی

—

بیزده قوناق اولدیق (قارصلی عثمانه)　　یونس تك لاپ دالدیق قعر عمانه
(قربانی) دییر دونسون بیله زمانه　　کوکده کی ییلدیزلار آیه دونوبدی

١٦ — آچیلمش

خام حرم باغکی سیران ایلدیم　　ساناسن باخچادا کللر آچیلمش
اوره کمدن کوتوریلدی درد ایلن غبار　　خوش کفتار و شیرین دیللر آچیلمش

—

حاصل اولدی (قربانی) نك دیله کی　　تانیمارام سلطانی بیلمزم بکی
میرواری قولباغی شمشاد بیله کی　　دال کردنده سیاه تیللر آچیلمش

---

١) بو احتمال که آری پوللاردر. نمیز پول دیمکدر. ٢) ربا: تنزیل.

۱۷ — ساقی‌نك

وارمی منم کیمی بیر قانی دونمش ایچکی قورمش اوتاغنده ساقی‌نك
جمله‌سینی بیر بیرینه چالیجی قانلار اوینار آیاغنده ساقی‌نك

—

همای کیمی دور ایدرم هواده بابام اولدی یتیم قالدیم یوواده
بیر الی اللرده آغزی دعاده بیر الیده آیاغنده ساقی‌نك

—

(قربانی) دیر کوزیم یاشی توکولدی حضرت علی او امرده وکیلدی
ریزه ریزه اولدی قیمه چکیلدی قارا باغریم پیچاغنده ساقی‌نك

۱۸ — شاد ایله‌رلر

سیزك یرده عادت بو ایمش غمکین کوکلی شاد ایله‌رلر
یيه‌رلر نان ایله نمك بیر کونده برباد ایله‌رلر

—

یری کورسن بو فلکك دورینی من چکمشم جفا ایلن جورینی
یازیق (قربانی) نك سینیق کوکلنی کاهی غمکین کاهیده شاد ایله‌رلر

۱ — بوقیزك

مالك باللی: (قربان)

نه عجب خوب یارادوب حسنینی تاری بوقیزك
نه عجب کلشنه بکزر کل عذاری بوقزك
نه عجب مستلنوب چشم خماری بو قیزك
نه عجب تازه بیتوب‌هایواسی ناری‌بوقیزك
نه عجب چیچکلنوب فصل بهاری‌بوقیزك
نه‌عجب‌طاق مقوس چکیلوب‌قاشی کمان
نه عجب خوش دانشور لذت ایلن طوطی زبان
نه عجب خطلری‌ریحاندی وهم پسته‌دهان
نه عجب کردنی مینا نه عجب اینجه میان
نه عجب بال لبیندن اولی جاری بو قیزك
نه عجب‌اینجئی در دانه کیمی آغ‌دیشی‌وار
نه عجب باد صبادن تیئلینك جنبشی وار
نه‌عجب‌ناز ایدوبن‌عشوه ایله کردشدی‌وار
نه عجب عهد و پیمانه موافق ایشی وار
نه‌عجب کویچك ایمش دوتدیغی کاری‌بو قیزك
نه عجب احمر کل لاله یکاغین کوردوم
نه عجب جنت ایچینده بیله باغین کوردوم
نه عجب‌فرصت ایله‌خلوت اوتاغین کوردوم
نه‌عجب‌دیشلمه‌لی، اوپمه‌لی‌چاغین کوردوم
نه‌عجب ایلیوب آلله منی‌یاری بو قیزك
نه عجب صحبتی وار خرده مقلات نه‌عجب
نه عجب درد دله ویردی کفایات نه عجب
نه‌عجب‌دوشمش‌ایمش‌نقش خیالات‌نه‌عجب
نه‌عجب‌ایسترایمش بوسه وصالات‌نه‌عجب
نه‌عجب (قربان)ه راست کلدی بازاری بو قیزك

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

۲ــ بادصبادن

اندوه بلا آرتدی کنه قهر قضادن
غم غصه چکوب لشکرنی کلدی هوادن
اوردی سینه‌مه هم اوخ و هم تیغ‌وجیدادن
بولشکر غم کلدی مکا هجر فنادن
دوشدیم که جدا حوری مثال قاشی‌قرادن

ای وای نه یامان آتش هجرانه‌یتوشدیم بلبل کیمی شیدا اولوب‌افغانه یتوشدیم
کلزاری کزرکن بو بیابانه یتوشدیم هم جعد مثل وادی ویرانه یتوشدیم
کوندر بیزه یار رایحه‌کی باد صبادن

سرکشته منم قاشی کماکانك اوجندن زلیخا نیجه یوسف کنعانك اوجندن
صحرا وطنمدر بیله جانانك اوجندن مجنونده منم لیلئی زیبانك اوجندن
چیقدی بو تنم چیپلاق اولوب جمله‌قبادن

هم جورجفا کشده اولوب آه‌ایدورم‌آه هم کوکلمه اندیشه‌دوشور وصل‌اوله‌ناکاه
بلکه نه دییم یار بی‌اقرار اوله همراه هم دلده تمنا کیجه کوندوز اوکونش‌ماه
دیدارکی ایستر بوکوکل بار خدادن

آللاه نه ملال ایله ملامتدی بو هجران اندیشه کلور کوکلمه الوان ایله الوان
بودرد دله حالی اولان صاحب عرفان ای‌وای(ملك باللی)دییرخسته‌جه(قربان)
سن نیجه چکردك بو طور دردی بنادن

۳ ــ وقتی‌در

کیجه کیچدی دور آیاغه زخت و خوابك وقتی‌در
توبه استغفاره کل ایمدی ثوابك وقتی‌در

شمعی سوندر یانماغی حاجت دکل بوندان بیله
پرده دار اولماق کرك چونکه نقابك وقتی‌در

سوی لباسی قوی‌کناره روشن اولسون خانه‌مز
ابردن خالی اولان اول آفتابك وقتی‌در

خوب اولور لب برلب ایتمك هم دهانی بر دهان
تشنه‌نك سیرابنه بودم شرابك وقتی‌در

فرصتی فوت ایتمك اولماز کوزلیور اغیارلر
آنلارك بدکولریندن اچتنابك وقتی‌در

درد و غم اندوهمك درمانتی ایتسم سوال
التفاتك وار ایسه سندن جوابك وقتی‌در

(قربان)ك کوکلکده داغ فرقتك دفتر دوتوب
ایسترم شرح ایلیم بر خورد حسابك وقتی‌در

٤ــ تجنیس

مجنون اولوب صحرالره دوشمشم — زیدسن لیلی‌نك سوراغنی (١) کور
داغدان داغه‌سنك خاره چکمشم — شکسته اندامم سوراغنی (٢) کور
هجران کلدی ویرسیودیکم (٣) بوستانه — قوینك ایچی عجب دونوب(٤) بوستانه
آب‌زلال بولانوبدر (٥) بوستانه — تشنه‌سن دورمه کل (٦) سوراغنی کور
ایسته‌سن که‌عشق‌ایچینده یوزه(٧)سن — نظر ایتمه ناکس اولان یوزه (٨)سن
قصدك اولسه اغیاریکی یوزه (٩)سن — (ملك باللی قربان)سوراغنی (١٠) کور

٥ــ تجنیس

کوزل اولان ویریر اوزینه بزك — کوزی نرکس شمشاد آیاغی کرك
کریبانی هر طرفدن اوله چاك — کورونه سینه‌نك آیاغی (١) کرك
کل کیر بو باغچیه لاله‌سین(٢) بیلك — کورك غنچه‌لرین‌لاله‌سین (٣) بیلك
کلمز تکلمه لاله‌سین (٤) بیلك — کور اولمش اغیاره آیاغی (٥) کرك
کیك آل یاشیل کل اولمه (٦) بناك — کشت ایله صحرانی کل اولمه (٧)بناك
کس(ملك باللی قربان) کل اولمه — کبابك یانماغه آیاغی (٩) کرك*)

---

١) سوراغنی: معلوم، ٢) سوراغنی: سؤال ایت، سور، کور قانی، هانی، ٣) بوستانه: بیر تانه — دانه بوسه ویر، ٤) بوستانه: معلوم، ٥) بوستانه: پستان، ممه، ٦) سوراغنی: ممه‌نی کل سور، آغلغنی‌دا کور، ٧) یوزه‌سن: یوزمك سودا یوزمك، ٨) یوزه‌سن: معلوم. ٩)یوزه‌سن: سویاسك، ١٠) سوراغنی: (؟).

---

١) آیاغی: بیاضی، آغلغی، آی — آغی، ٢) لاله‌سین: لاله‌سینی، شقایقنی، قیزیلداغنی بیله‌ك، ٣) لاله‌سین‌لا (؟) ٤) لاله‌سین: لالا، له‌له، دایه няня ٥)آیاغی: دشمنه آی زهر کردر،آی آغو کردر، ٦) بناك: (؟) ٧) بناك: (؟) ٨) بناك: (؟) ٩) آیاغی: کبابك آی یاغی کردر. کبابك یانماسی ایچون یاغ کردر.

*) ملك باللی قربان بو تجنیسی سویله‌دیکده دیکرلرینه فایق کلمك ایچون بیر هنرده کوسترمشدر که اودا بوتون مصرعلرك (کاف) حرفی ایله باشلانوب (کاف) ایله‌ده قورتارماسیدر.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

كنجه خانلارينه

حيدر اوغلى: (قربان بك)

دست پدرم بابات
بر يد و كردهٔ مات
من باتواين خصومات
آندان اوترى دارم

—

اى آل زياد آغا
اى كوزلرى قورباغا
كردنكى اورماغا
شمشير تبرى دارم

—

غفار مشهدى اكبر
اولاد*) بنى اصغر
باشدان آياغه يكسر
شيطان شرى دارم**)

---

*) بنى اصغر: желтая роса

**) بو ملمع شعرك موضوعى مراقليدر.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

کرایلی

قلی

ای آغالار بو کوزلدن
من دونرم کو کل دونمز
اقرار ویرمشدی ازلدن
من دونرم کو کل دونمز

آلیجی لاچین دور ایلر
آرتار یارالار غور ایلر
هردم مکا جور ایلر
من دونرم کو کل دونمز

پیاله‌نی آل ساقی‌دن
زلفینی یوزه داغیدن
دیلی دوست کو کلی یاغیدن
من دونرم کو کل دونمز

منصور تك آسیلدیم داردان
قورتارمادیم آه وزاردان
(قولی) دیر بی وفا یاردان
من دونرم کو کل دونمز

مشتاقم

قول حاجی

ای یار وفا داریم　　دیدار کا مشتاقم
ای سهملی شونغاریم　　دیدار کا مشتاقم
هجرك مکا کار ایتدی　　مین درده دوچار ایتدی
بی صبر و قرار ایتدی　　دیدار کا مشتاقم

ای سروسر آزادیم　　ای قوللاری شمشادیم
ای غمزه‌سی جلادیم　　دیدار کا مشتاقم

ای باغچا و بستانم　　ای تازه کلستانم
ای سنبل و ریحانم　　دیدار کا مشتاقم

ای لعل لبی کوثر　　ای مهر یوزی انور
ای ماه پری پیکر　　دیدار کا مشتاقم

ای سرو خرامانم　　ای کوزلری مستانم
ای عقل و دل جانم　　دیدار کا مشتاقم

ای کوکلمك آرامی　　وصل ایله بو ایامی
دولدیرمی ایله جامی　　دیدار کا مشتاقم

ای دردیمه درمانم　　دل شهرینه سلطانم
ای یوسف کنعانم　　دیدار کا مشتاقم

ای (قول‌حاجی) نك یاری　　یار ایلمه اغیاری
شاد ایت بودل افکاری　　دیدار کا مشتاقم

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

الفبا

هاپوطلی: (ملا کاظم)

الف آلله ایله یاد ایتدیم من آلله اکبری
بی بقای لم یزلدر فانی اولمخدن بری
تی تعالی‌الله‌دررهردم بو کوکلم ازبری
ثی ثنای حقدر بحر دهانم کوهری
جیم جمالك نشاءسی خورشید ماه انوری
حاء حمد بیحد و تسبیح‌لااحصی سکا
خاء خلق جمله عالم وصفکا ایلر ثنا
دال درکاهکده یوخدر من کیمی بیر پرخطا
ذال ذیل آلودهٔ ذنبم من ای بارخدا
ری رحیم سن یارلیق من عاصی‌یه‌دامن تری
زی زبانیمی قرار ایت حمدکا یاذوالمنن
سین سبحاندر صفاتك تهمت و هر عیبدن
شین شهادت لفظی الاالله‌دررکوکلم سیون
صاد صدق ذوق ایله تسبیح و تهلیلك قیلن
ضاد ضعف دین اولوب چکمز او هول محشری
طی طریق معصیت سیاحیم لیل و نهار
ظاء ظل آساسیهرویم قاپوکده شرمسار
عین عقباده مکر یار اوله لطف کردکار
غین غفارالذنوب‌الاثمین سن بی‌قرار
فاء فاغفرلی ایااحسان و لطفك مظهری
قاف قیل ذکرالهی بیرله‌سن اخوا *) کوکل
کاف کل شئی فنادر اول دکل اصلا کوکل

*) احتمال که اخفادر.

لام لبك ذكری اولا تسبیح لااحصی کو کل
میم میدان فنایه چیخمه ای شیدا کو کل
نون نیرنك ایلیوب شیطان قورمش چنبری

هی هویدا عالم ایچره اولمقك هست و مقیم
وا ولی درمانده‌درلر کنهك ایچون یا کریم
لام الف‌لا (لاشریك له) در اول حی و قدیم
یاء یزدان فضلدین (کاظم) امیدك کسمه کیم
عکس رای عقلدر ایتمك خیال ابتری

---

۱ — چای‌نامه

واردانلی: ملا کریم (کشفی)

تعال‌الله زهی صانع زهی تقدیر یزدانی
هوالله‌الذی لامثله لاخالق‌الشانی

صلات ایله سلام بی نهایه فخر کونینه
دخی آلینه هم اصحابینه بی حدو پایانی

بهار دلکشاء فیض ادا جنات عدن اولمش
عجب رونق نمادر سنبل نسرین و ریحانی

صفاسی کلشنك مرآت دلده کرد غم قویمز
خزان پژمرده ایتمز مطلقا اوراق بستانی

کتور ساقی بو بزم عشرته (زرین سیماواری)
فلك رندانه کوستردی بیزه مشربجه دورانی

قورولسون مجلس عرفان دوزولسون صف بصف یاران
سیماور عشقنه اوغلان تیز اول پر ایله قلیانی

سیماور صوتی دلکشدر که آنسیز دل مشوشدر
کلوب اکلشسه مجلسده ایدر خوش طبع مهمانی

مشبك تخت ایچنده اکلشوب شاهنشه (چاینك)
(قاشوق سوزکج) بلورین استکانلار بنده فرمانی

خطادر بنده فرمان اولماماق بیله اولوالامره
کلور باجی خطادن ضبط ایدوب ایران و تورانی

فلاطون رتبه و بقراط دانش جالینوس حکمت
خلاقی یوخ اکر وار ایسه چایدر موت درمانی

ارسطو کندی نفسیچون خیانت کورمسه جائز
نچون چایدان کیچوب اسکندر ایستر آب حیوانی

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

ویرور روحه مسرت قلبه قوت عقله کیفیت
دماغی چاغ ایدر احوالی خوش راحت ایدر جانی

کورنلر رنك‌رویك (پودنس) ایچره استکانلارده
سانور باد صبا نشر ایله‌مش بیر ورد خندانی

مذاقك تلخ ایسه شیرین دانش قاینات سیماواری
شکر أز جوهر لیمونی آل یاد ایله پستانی

بو دمده قان یوتار واعظ باخوب بو چای کلفامه
ایچر بیل که غضبله تاپسه خون‌می پرستانی

ضمیر انورین مرآت مهر منجلی دیرلر
که کشف ایلردرون دلده هر اسرار پنهانی

حلال اولسون دیوب راه طلبده چکدیکك زحمت
کتور (پودنوسی) ترتیب ایله چاغ ایت کیف یارانی

سپهر (پودنوس) ایچره آفتاب استکان درسان
طلوع ایتدیکده انجم کیمی پنهان ایتدی فنجانی

کوکل دریاسنه شام و سحر کر آخسه چای سیلی
ایدر مستغرق دریا خبر ایت بحر عمانی

ایدر بحر محیطی با تلاطم اولسه موج انکیز
شکوه قلزم پرجوش طوفان خیز (چایدان)ی

همان بیر قطره‌سی له ابرلذت بار چایدانك
ایدر عذب *) فراته منقلب تلخی دریانی

زلال لوله‌سی تاماوراءلنهر جاریدر
خدا سر چشمهٔ فضل عمیم ایتمش او بحرانی

محیط لذتك هر قطره‌سی بیر بحر رائقدر
عجبمی در مختار اولسه هر قطره شایانی (؟)

سیماور زمزمه ایتمکده مطرب نغمه پرداز اول
عراق، عشاق، شهنازی.....**)

---

*) عذب: شیرین، لذتلی.
**) بو کلمه‌لر پوزیلدیقدان طولایی اوقونمادی.

کروه اهل عالم ماحصل مفتون چای اولمش
آرالیقلار آچیلماز تا که چای قند اوله ارزانی

غنی لر باشلامش بو کعبهٔ مقصوده یوز دوتماق
دوتار دامانینی مفلس لرك خارمغیلانی

غذای روح ایدردیم دستیمه کیچسئیدی بیر قطره
بودر خوفم منی غرق ایلیه بو چای طغیانی

ضرورت اول قدردر کیم قضایه راضییم ایمدی
کتورمم عقل و فکره غیرت امثال و اقرانی

نه چاره بیله اولدی حکم امضای قضانا که
کر کدر قسمته راضی اولاق ای (کشفی واردانی)

چای ایچمك مشکل اما ایچمسم سودا هجوم ایلر
نه تدبیر ای مسلمانلار نه دفع ایلر بو سودانی

۲ — سوختالار

عالم ایچره ظاهرا چوخ مهرباندر سوختالار
قلبکز هیچ سینماسون کیم الاماندر سوختالار

طبع موزونك بیریسی سوختانی مدح ایلمش
باخوبن کوردیم بو آچیق بیر یالاندر سوختالار

سوختانی مدح ایلین شاعر آرایه چوخ کلور
یازمشام سیزده کورك حقدر یا بهتان سوختالار

کرچه ظاهرده باخورسن بیر یازیقدر بینوا
باطنینه ال آپارسن چوخ یاماندر سوختالار

(قورد) دیلار بونلار بورونمش (کوسفند) ك جلدینه
کینه لی عقرب ویا افعی ایلاندر سوختالار

هاردا کورسه حد تکلیف اولمایان صبیانلاری
اولدیریرلر اوزلرك..... سوختالار

بر نیچه وقت حجرهٔ ویرانه‌ده من اولمشام
لهو ولعبه کیتمکه چوخ پهلواندر سوختالار

نفس اماره النده هم اسیر و هم اجیر
بیر بیرینه هم هدف همده سناندر سوختالار

هیم قانان رمز آکلیان رمزو اشاره دوشونن
چم‌خم ایله خم اولان یایلی کماندر سوختالار

راکب و مرکوب اولوب بیر بیرلریله انس ایدر
هم تپه هم پیاله کان هم نردبانندر سوختالار

قوم لوطه پیرو اولمش لوطی‌لردر جمله‌سی
کاه خوروز کاهی بچه کاه ماکیاندر سوختالار

بعضی‌سی اوخودیغی علمینه عامل اولماسه
داغیدارلار عالمی بوسست بنیان سوختالار

بیر بیریله کر صداقت کوسترودلر ظاهرا
باطناً بیر رامئی تیروسناندر سوختالار

چوخ مطول قیلمیوب قصدا بونی قیصغه دیدیم
(امرد) و (مابون) لبی شیرین زباندر سوختالار

(ملا کشفی) بهتان ایله خلقی ذم ایتمز یقین
بونهان اسرار قمو ایلغه عیاندر سوختا*)لار

---

*) سوختا: عموماً شریعت خصوصاً فقه (حقوق) علم‌لرینی تحصیل ایده‌ن طلبه‌لره ویریله‌ن آددر.
ممتاز

۱ــ تاپشیریق

واردانلی: (مجرم کریم)

دلا غافل اولمه ذکر خدادن روزو شب مدحنی ایتکلن املا
بیل اودر مولا .

مولا سنی هر کس بر حق بیلمسه آتش دوزخه اولور مبتلا
کافردر اصلا

اصلی کافر اولان بیلمز آللهی کور اولور کوزلری کورمز شهراهی
خوب محبوب یاراتمش رسول‌اللهی جمالنده پرتو نور تجلا

جمله‌دن اعلا

جمله‌دن اعلادر ساقی کوثر حسن ایله حسین شبیر و شبیر
یا زین‌العابدین باقرو جعفر سیزی سیونلر کورمه‌سون بلا
کوزلری شهلاء

کوزلری شهلادر موسئی کاظم اول امام رضایه واردر نیازیم
دونر باشینه مثل ملازم نجه که دولانیر چرخ معلا
یوخ دیلیمده لا

لا کتور من تقی نقی شاهه من اول حسن عسکری قبله کاهه من
مهدی یوزین کوردیم کلدیم راهه من (مجرم کریم) دفتر اولدی مجلا
اوخوسون ملا

۲ــ کوکلم‌سنی‌ایستر

یوز شوخ دل آرام اولا کوکلم‌سنی‌ایستر یوز سیم زر اندام اولا کوکلم سنی ایستر
یوز بزم‌می وجام اولا کوکلم سنی ایستر یوز کربت خود کام اولا کوکلم سنی ایستر
یوز مجلس بایرام اولا کوکلم سنی ایستر

یوزعشوه ایلن‌جان آلیجی کوزلری کافر یوز ناز ایدیجی عاشقنه شوخ و ستمکر
یوز پسته دهن دیشلری در لبلری شکر یوز سرو سهی قدی خرامان صنوبر

یوزجلوه‌خوش‌اقدام‌اولا کو کلم‌سنی‌ایستر

یوز مقصد دل فیض نظر نیك ادالر یوز زلفی سمنبو ساچی آشفته بلالر
یوز قاشی کمان کیرپیکی‌اوخ‌قهوو قادا(۱)لر یوز چشم سیه باخیشی آهوی خطالر

یوز وحشی‌اکر رام‌اولا کو کلم سنی‌ایستر

یوز کافر ترسا بچه غارتکر ایمان یوز حسنی قمر هر بیری بیر آفت‌دوران
یوز لعل لبی آب بقا چشمهٔ حیوان یوز باده کش ساقی سرمست غزلخوان

یوز کردش ایام اولا کو کلم‌سنی ایستر

یوز دلبر شیراز اولا یوز شوخ صفاهان یوز ترك خطا یعنی که محبوب سمنکان
یوز مصر ذلیخا اولا یوزیوسف کنعان یوز (مجرم) دلخسته (کریم)ك کیمی خوشخوان

یوزصبح ایله‌آخشام اولا کو کلم‌سنی‌ایستر

۳ــقالدیم آراده

مصحف حسنك ای کونش رخسار اوخونور هر کون ارض و سماده
مژکانك اوخی عاشق اولدیریر چکیلوب قاشلارك اوج هواده

—

صنوبر قامتك سرودن اعلا نجه اولماز کورن سنی مبتلا
بیداد قهرك جانه بیربلا یتورك عرضم شاه قباده

—

عیار چشمك آفت دوران هاروت ماروت اولدی بدکمان
پریشان زلفدن یوخدی بیر امان نیچه سرکشته‌نی قویدی بلاده

—

جلاد غمزه‌ك چکدی سپاهك بندهٔ فرمانیم زلف سیاهك
آلوبدر صبریمی اوغری نکاهك ملول بیچاره قالدیم آراده

—

شبهاز عالم شاه بی نشان فقیرو بینوا دردینه درمان
(کریم)ك جانی یولکده قربان خلوص نیتم اولدی زیاده

(۱) قادا: تورکجه بلا دیمکدر.

٤ــ تجنيس

ديديم كه خيالیم واردی كويكا ديدی كوندر كلسون بيابی (١) بيابی
ديديم غواص (٢) اولديم دل دريا سنه ديدی در ايسترسك (٣) بيابی بيابی

—

ديديم كل يوزكده در (٤) سنه يتديم ديدی كلب اول ياسلان در (٥) سنه يتديم
ديديم الف قدك (٦) در سنه يتديم ديدی بيان ايله (٧) بيابی بيابی

—

ديديم رنكم دوندی آب حيوانه (٨) ديدی همدم اولمسه آب حيوانه (٩)
ديديم لبك بكزر آب حيوانه (١٠) ديدی تشنه ميسن بيابی (١١) بيابی

—

ديديم كردنكده قيامت (١٢) ايلر ديدی كيمدر جانين قيامت (١٣) ايلر
ديديم عشق سمندی قيامت (١٤) ايلر ديدی منزل كسمز بيابی (١٥) بيابی

—

ديديم كل سيرانه ياشيل (١٦) لاله سن ديدی اوطرفه سن اولان ياشيل (١٧) لاله سن
ديديم (مجرم كريم) ياشيل (١٨) لاله سن ديدی كيچمز خطك (١٩) بيابی بيابی

٥ــ پالواريش

بار آلها ذات پاكك عشقنه هيچ مردی نامرده ايلمه محتاج
قاسم الرزاق سن جملهٔ عالم يوز دوتوبدر سكا هم غنی هم آج

—

كلام الفاظك اوتوز جزء قرآن سنی بر حق بيلن هيچ كورمز يامان
(كن) ديدك ياراندی زمين آسمان كل شئی هر نه وار امر كا رواج

—

١) بيا: فارسجا كل ديمكدر. بيا — بياكل كل، ٢) غواص: اوزكيچی، سوده اوزه‌ن، ٣) بيابی: فارسجا تاپارسن ديمكدر. بيابی — بيابی تاپارسن — تاپارسن ٤) درسنه يتديم: در = تر = عرق، ترسكا يتوشديم. ٥) ديدی بودرده، بو قاپوده ايت اولوب ياسلان، ٦) درسنه يتديم: علمينه، درسينه يتديم، ٧) بيابی: ديدی: (آ) و (بی) حرفسيز بيان ايله، ٨) آب حيوانه: رنكم آب هايوايه، هايوا سوينه دونمشدر، ٩) آب حيوانه: بو حيوانه همدم اولما، ١٠) آب حيوانه: ديريلك سويی، آب حيات، ١١) بيابی: بی — آب — ی. يعنی سوسيزسن — سوسيزسن، ١٢) قيامت ايلر: معلوم، ١٣) قيامت ايلر: ديدی مكر تای توشلار جانين قيامی؟ ١٤) قيامت ايلر: ديديم عشق سمندی قايامی طی ايله‌ر؟ ١٥) بيابی: ديدی بی‌آبليق سوسيزليق منزل كسمكه قويماز، ١٦) ياشيل لاله‌سن: ياشيله آله سير ايتمكه كل، ١٧) ياشيل لاله‌سن: ياشلی، سنلی لاله — لالاسن دايه‌سن، ١٨) ياشيل لاله‌سن: ياشيل لعل‌سن. لؤلؤسن. يا اينكه ياشيل آلاسن، آلارسا كمی؟ ١٩) بيابی (؟).

انس جن ملك تمام نه كه وار　　اوخورلار مدحكی ليل والنهار
اولوبدر ديلمده ذكر هم كفتار　　ان الذين آمنو وسيل منهاج

—

احدسن صمد سن قيوم و قدير　　عادل سن حكيم سن سميع و بصير
انسانی يوغوردك دورت شئيدن بشير　　ظاهر اوله اوندان اول كروه ناج

—

(مجرم كريم) سكا دوتوبدر يوزين　　نه كه يوزين تمام هر نه وار سوزين
عالم در كاهكا تيكوبدر كوزين　　ای عالم ای فاضل ای بی احتياج

٦ — يار كلدی

مولايه شكر كه يار كلدی
شيرين لب كلعذار كلدی
شاهنشه تاجدار كلدی
جان ملكنه شهر يار كلدی
اول كاكلی شاهمار كلدی

ای حسن سريرينه شهنشه　　قيل عاشقه التفات كه كه
مانند توراج كپك قه‌قه　　كوكلم قوشی ايمدی ايله چه‌چه
كللر آچيلوب بهار كلدی
بيلمن بو نه حكمت خدادر　　جانم غم عشقه مبتلادر
فرزند عزيز مصطفی‌در　　هر مويه بدنده بير صدادر
خورشيد فلك شعار كلدی
ای ذات خجسته شاهبازيم　　سن شاهه منم بودر نيازيم
جان چيخماغا سنسيز اولدی عازم　　داخی بو تغافله نه لازم
بی رحم اولان نكار كلدی
كللكون كينوب او حور زاده　　ياربی يتور بيزی مراده
باشده (آلافا) ايپك لباده　　من عاشق زار دل فتاده
بيزدن اوسانوب كنار كلدی
يارب بو نه حسندر نه حشمت　　اولماز بيله ذات پاك طينت
باشدان آياغه تمام زينت　　حوری صفت و فرشته طلعت
كوستردی مكا وقار كلدی

اول سرو ریاض قدی موزون کیدی تنینه لباس کلکون
کوزکوردی جمالین اولدی ممنون (مجرم کریم) اولما خوار محزون
غمکین کوکله قرار کلدی

۷ — اولدی

آمان فلك مروت فلك داد فلك بیداد ظلمك نمایان اولدی
کیجه‌لر افلاکه یتوشور نالم کون بکون حالم پریشان اولدی
هجران ایوینده قالمشم تنها فلك ویردی مکا درد بی دوا
هجوم غم ایلدی کوکلمی یغما حال و احوالم نه یامان اولدی
ازلدن بختیم دونوب ادباره
اسیر و سرکشته قالدیم آواره
قان آغلا هر زمان (کریم) بیچاره
جفا المندن جکر قان اولدی

۸ — بویرلر

ازلده سلطان یریدر بو یرلر
قیصرو خاقان یریدر بو یرلر
سام و نریمان یریدر بو یرلر
حکمت لقمان یریدر بو یرلر
کردش دوران یریدر بو یرلر

کلدی جهان ایچره ازل پیشداد آل‌دی حکومت اثرین کیقباد
فرامرزی قیلدی فلك نامراد مختصری اولدی قمو بردباد
منزل مهمان یریدر بو یرلر

ساقی کرك الده بلورینه جام بادهٔ کلرنك می لعل و فام
کوکبهٔ عیش دوته بیر نظام خواب اجلدن اولو کز لاینام
صحبت دستان یریدر بو یرلر

ساقی کیور باده پیاپی روان رفع اولا دلدن غم آسیب جان
قیل بیزی بو شفقتله شادمان سیر تفرج ایلیه‌لك بیر زمان
باغ و کلستان یریدر بو یرلر

نشو نما تاپدی بهار یاز ایله کللر آچلمشدی بسی ناز ایله
بلبل اوخور نغمه خوش آواز ایله قمری صدالندی او شهباز ایله
سرو خرامان یریدر بو یرلر

غنچه قیلوب ناز ایله تخته جلوس زنبق سوسن ایلدی دست بوس
نرگسی مست ایلدی آوار کوس باد نسیم سحری بانفوس
تخت ضمیران یریدر بو یرلر

لاله باسوب کوکسنه داغی عیان زنبق اولوب نسترنه مهربان
اولدی شقایق سمنه سایه‌بان دوتدی شکوفه هره‌سی بیر مکان
سنبل و ریحان یریدر بو یرلر

اولدی عیان شاهد رخسار کل بوینون اکوب نالدی بنفشه خجل
جاری اولوب هر طرفه سلسبیل ساقی کتور باده مکا السبیل
منی که احسان یریدر بو یرلر

خالی قیلوب مجلسی بیکانه‌دن هر یتن ادبار حریفانه‌دن
وارمی هنر پیشه دلیرانه‌دن نه باغلی‌در سن کیمی دیوانه‌دن
صاحب عرفان یریدر بو یرلر

جنکمه حیران ایلدیم حیدری فتح ایلرم برج فلك خیبری
قیلدی فلك غمزده اسکندری کتورمیك جنکمه هر ابتری
شاه سلیمان یریدر بو یرلر

رستمی ضربیم ایلدی ترسناك کیتدی جهاندان یوره کی دردناك
بس ندی سندن اوتری موجه باك آغلادارام زار قیلوب سینه چاك
بلنك اصلان یریدر بو یرلر

کیمدی منم جنکمه قیلسون هوس یوخدی آنك حدی که چکسون نفس
شیرژیان بولمادی بیر دست رس کس‌سسکی ایت کیمی چوخ‌هورمه کس
کرز ایله قالخان یریدر بو یرلر

قلزم جنکه اولارام من نهنك، چیخسون آرادن سفهابی درنك
رزم مباحثده کرك توپ تفنك قالدی حزین قیصر شاه فرنك
(مجرم واردان) یریدر بو یرلر

شاعر اولان مرد کرك شعرده عارف هر نظم و نسق نثرده
بیر منم آنجاق که اولان شهرده درکرانمایه کیمی بحرده
کوهر غلطان یریدر بو یرلر

خانهٔ اشعاریم اولوب تازه تر دمبدم اظهار ایلرم من هنر
عرش زمین خدمتمه باش اکر کلمه بو میدانه ایا بی خبر
مرد دلیران یریدر بو یرلر

حیف آلوبم کردش دوراندن غم یمنم هر یتن ادباردن
(مجرم) دلخسته کنهکاردن خبث دغل لعنت انکاردن
رحمت غفران یریدر بو یرلر

کوکلم سنی ایستر

یوز ماه منور اوله کوِ کلم سنی ایستر یوز شمس مدور اوله کوکلم‌سنی‌ایستر
یوز سرو صنوبر اوله کوکلم سنی ایستر یوز ساقی کوثر اوله کوکلم سنی ایستر
یوزقامتی عرعر اوله کوکلم سنی ایستر

یوز ماه مثل آفت جان کوزلری خمار یوز سیب ذفن غنچه دهن نرکس‌بیمار
یوز زلف پریشان بلا جوبت خونخوار یوز قاشی کمان شوخ پریزاد جفاکار
یوز کیرپیکی خنجر اوله کوکلم سنی ایستر

یوز لعل کهربار اوله یوز کلشن رنکین یوز قاشی کمان اینجه‌میان لبلری‌شیرین
یوز قامتی رعنا اوله یوز کاکلی‌پرچین یوز ماه ملاحت بت‌زیبا کل نسرین
یوز زلف معنبر اوله کوکلم سنی‌ایستر

یوزسیم‌بدن اینجه‌میان کوزلری‌مستان یوز دلبر اوله حورلقا نازك چسبان
یوز خال حبش کردن مینا خط ریحان یوزسینه‌سی‌مرمر دیشی درآفت‌دوران
یوز باکره دختر اوله کوکلم سنی ایستر

یوز شاهد شیراز حلب مصر سمرقند یوز زینت عالم فرح افزا شه فرخند
یوزشمع‌دل‌افروز اوله یوزلعل‌شکرخند یوزمن کیمی‌بیچاره کریم‌حسنکاحسبند
جمله سکاچاکر اوله کوکلم‌سنی‌ایستر

کلمشم

کور اوغلی

چاملی بیلدن دوروب سفر ایلدیم اسلامبولڭ ۱) کذرینه کلمشم
یا قسمت کتوروب بو یره منی یا اجلڭ بازارینه کلمشم

بیر آه چکدیم عرش زمینه دوشدی آلم اوخی بیر بیریله اوتوشدی
نامه کلوب چاملی بیلده یتوشدی من بیر یارك اقرارینه کلمشم

مولا اسمی بیل ازبردر دیلیمده ذره‌جه غم کلمز مکا اولمده
باشم اتکیمده قلیج بیلیمده کورمك ایچون دیدارینه کلمشم

قوچ ایکدك بو طور اولور اقراری یارسیز نجه دوتار صبر و قراری
(دمیرچی) اوغلی بودر (کوراوغلی) یاری، شیرین دهن کفتارینه کلمشم

کوردیم ۲)

قارلی داغلار آشدیغڭ وارمی
آج قورتلارله اولاشدیغڭ وارمی
اوشاخلار آجدی خارجلغڭ وارمی
خوجام سنی صفا کوردیم

آرشینمز قارغی جدا
سنی مکا یتورن خدا
اوندا کی ها دکل بودا
خوجام سنی صفا کوردیم

(کور اوغلی) نڭ کوچین کوردك
قیرق بیرچکلی ساچین کوردك
یاننده بیر لاچین کوردك
خوجام سنی صفا کوردیم

---

۱) نسخه اسانوللر.
۲) بو شعرك ایلك بندی چورومش ایدی. ممتاز.

اوچ کوزل

لطیف

(پیرساهات) چایندان کیچدیم
چای اوسته اوچ کوزل کوردیم
بیریندن سو آلوب ایچدیم
چای اوسته اوچ کوزل کوردیم

بیرینك آدی (کل جهان)
جان آلماغا ویرمز آمان
کوزی جلاد قاشی کمان
چای اوسته اوچ کوزل کوردیم

بیریسینك آدی (پیکر)
مژکانلاری سینه‌م سوکر
دیندیرنده قانم توکر
چای اوسته اوچ کوزل کوردیم

بیریسینك آدی (لیلی) ۱)
کوزللکی حسنی خیلی
(لطیف)ه هیچ یوخدر میلی
چای اوسته اوچ کوزل کوردیم

---

۱) لطیف ایله (لیلا خانم)ك مشاعره‌سی ایچون ایئل شاعرلرینك ج. ا. ص. ۲۷٤ مراجعت بویورولە.

دئیشمه

لطیف — بولاغ اوسته دوران کوزل
ییر خبر ویر ائللریکدن
سوسامیشام سو ایسترم
آل خینالی اللریکدن

—

پریزاد — ییزلر سو ویرمه‌ریك یادا
ییوفا چوخدی دنیادا
اصلك (کورد) دی حرامزادا
سو ایچ قالما یوللریکدن

—

لطیف — من سندن هیچ سویومارام
امسه‌م لبکدن دویمارام
دوتمشام الدن قویمارام
ال‌چکمرم تیللریکدن

—

پریزاد — سن نه بیلدك بس حالمی
خلوتجه دوتدك الیمی
ام لبیمی قوج بیلیمی
کلسه اکرالریکدن

ملا اسدالله (فائق) تخلصه

قارادونلی: محمد علی بك (مجروح)

جنابکدن یانه انتظاردیق
ایستردیك بیلك کیفیت حال
تاکه بیر کون بیر قاصده واردیق
دیدیك هارالی سن ایلدیك سوال

دیدی (شیروانلی)م چپنی (؟)
چوخ بکندیم لهجه‌سنی۱) کپینی
نجه آلیجی قوش آوده تپینی
دیدیك انشاالله تاپدیق بیر نوال

دیدیك تانیورسن (ملا اسد)ی
کوردیك جوشه کلیرجسم و جسدی
دوستم دکلم اونك حسدی(؟)
دیجك کوکلمزدن رفع اولدی ملال

دیدی دعاسی وار سکا چوخ اونك
یارب یته‌جکمی وصاله وصال
صحبتندن اولمامشوق توخ اونك
فرقتکدن غیری دردی یوخ اونك

نه ایشه کلمش‌سن دیدیك اول‌ماهه
دیدی کاغذ کتورمشم (فرج الله)ه
ارس چاین کیچوب دوشدیم بیر راهه
چکدی منی بورا فکر ایلن خیال

دیدیك ویر کاغذی بیزده بیر باخاق
انتظاردن بلکه اوخویاق چیخاق
شمع بیلك خطین جان و دل یاخاق
بیزده عشقی واردر پروانه مثال

آچدیق کوردیك مطلبنده (تازی)وار
شکارینده سابتفه (؟) وار بازی وار
خلقه دیمدیم کشف رازی وار
یعنی توخونماسون حرمته زوال

(قلیان) سیزلیق مکا ویروبدر زحمت
نشاۀ ویردی آی جان مکا بو صحبت
مضحکه ظرافت ایلدیك غیبت
البته (مجروح)ه ایدرسن حلال

---

۱) کپ: کاپ، سوز، صحبت دیمکدر.

هجو

محترم

قایتدك كعبه‌دن (حاجی) اونوتدك دین و ایمانی
بوراخدك شاهد عقبانی دوتدك خیر دنیانی

—

نه ایولر تیشهٔ كلك (وزارت) له خراب ایتدك
سالوب دفترلره جمع ایلدك افراد تومانی

—

(حنا) یه عادت ایتدك سن تو كوب مظلوملر قانین
دوتار آخر سنی ظالم یقین مظلوملر قانی

—

كونش تك باتدیلارچون بو (قاراداغ) ایچره سرورلر
كلوب پروازه خفاش تك چو كوردك خالی میدانی

—

اوجاقه كج باقوب ایتدك خیانت ای سك ملعون
اوجاقك كور اولوب اولسون خزان عمرك كلستانی

—

نه پست دونسن ووردك جهانی بیر بیره یكسر
اینان بیر یرده دستكاهك اولور آخر یقین فانی

—

سنك تك بیر (یوسوس فی‌صدورالناس) یوخ هر كز
قویوبسن یاری یولده مختصر هر ایشده شیطانی

—

نظیرك یوخ فساد فتنهٔ مكر و شرارتده
دوتوب افعال اعمالك عموم ایران تورانی

—

ایشك دلاك لرتك خایه‌ماللق اولدی عالمده
ویروب رشوت آلورسن هر زمان بیر تازه فرمانی

—

همیشه کار بارك شیطنتدر خلق آراسنده
کتوردك زاره ای مرد ود هر اشراف اعیانی

—

کوکللر قانه دوندی جور ظلمکدن‌سنك ای دون
دوشوبسن ایله بیر درده که یوخ عالمده درمانی

—

دلیل جوهر ذاتی سخاوتدر بو عالمده
دنی‌لکده نظیرك یوخ طمع‌ده (اشعث) (۱) ثانی

—

دوکی‌دن غیر ظرفکده مصالح یوخ ضیافتده
اوچوب قمری قنادیله پیلووك کوکی بریانی

—

ایویکده نعمت الوانه میلك یوخ دنائتدن
سیور (کشك) ۲) ایله صفرای‌مزاجك مثل‌بورانی۳)

—

یوزکا اکلشوب کرد کدورت بس که ای ادبار
ابدرلر خلق نفرت مرده‌شیرتك سندن ای پانی (؟)

—

همیشه کوکلم ایسترکیم وجودك چرخ ایده معدوم
سنك یادیکله مملو ایتمشم من طاق نسیانی
ندندر کیم همیشه بیلمنم بو چرخ دون پرور
سالوب میدانه هردم بیر سنك‌تك دب (٤) نادانی

—

اوز اعمال بدك کاتبلری‌تك نامه‌لر اوزره
اولونماز آشکاره خیر سوز (٥) کلککدن ای‌زانی

—

۱) اشعث: (اشعث طماع)ه اشاره‌در. عربلر ایچره مشهور بیر خسیس ایدی، ۲) کشك: قوروت، قاتیق قوروسی، ۳) بورانی: خوراك آدیدر. اکثرا ایری سارالمش خیارلاردان حاضرلانار، ٤) دب: آیی، آیو، خرس، ٥) کلك: قلم، خامه.

ایکی پول ویرسه لررشوت دا کارسن تا کرینی بالله
اولورسن ایکی قد کورسن اکر عمال (۱) دیوانی

—

قرادر قلب ناپاك كومموردن نفت‌دن بدتر
اکرچه ظاهریکدر صبح کاذب کیمی نورانی

—

سیچانی آولاماقده کربه تك اصلانه بکزرسن
ولی اصلان مصافنده (سیچان)سن ایتمه جولانی

—

اکر ظاهرده بیر افعی ایلان‌تك نرم و رنکین‌سن
ولی باطنده سن پرزهر چون سنك سلیمانی

—

آتاك کیمدر آناك کیمدر اوزك کیمسك غرور ایتمه
یریکده اوتور ای احمق اوتان بیر حدیکی تانی

—

بولار بیر قطره‌در امواج بحر بد فعالکدن
یقین کیم اکسیك ایتمز اولماسا بیر قطره دریانی

—

نه دینك وار نه ایمانك یقین کافرسن ای بدبخت
دوتوب کفرك صداسی سربسر (قزوین وطهران)ی

—

(شهی شهزاده)نی (میرزا بزرك)ی سالمیسن الدن
کهی (کاسین) که (اشکبیز) کهی (یایلاق‌اوجان)ی

—

کوارادر سکا دائم جهنم آتشی اولسون
انیس مونس عقربلر اولا (قوت)ك سقرنانی

—

اولور اوقات ضایع (محترم) پیچیده چوخ اولما
همین بسدر عبث کند ایتمه بو کلك سخن رانی

---

(۱) عمال: دیوان عمله‌جاتی.

مشکات

دهنه‌لی: صمد افندی (محزون)

وه نه‌خورشید صفت بزم‌سرادرمشکات
سربسر محفل ارا بذل ضیادر مشکات

هر دنی زاده‌لرك یاخماسی آنی نه روا
عاشق و عارف و رندانه سزادر مشکات

دیمه سن شمع شبستان آکا بیهوده ساقین
آفتاب فلك محفل جادر مشکات

متصل شعله فکنلك روشین نیردن
کسب ایدوب‌تابسحر ضوء نمادر مشکات

بزم کیم صحبت خوبان نراکت کیشان
اولماز اول بزمده یاندیرمه خطادر مشکات

آتش عشقه یانان عاشق محنت زده‌یه
دوتماغا صبر اتکین نهج هدادر مشکات

اودا بکزر دهنندن اوزادوب دیل‌سویلر
عشقه مایلدر او بیر نار بلادر مشکات

بت زرپوش شرفدار بلورین اندام
شعله‌کر نخوت اثر شاه سینادر مشکات

یانماغین شکوه‌سینی ایلدی(محزون) بیر شب
دیدی صبر ایله که اول منده دوتادر مشکات (۱)

---

(۱) بو شعر (لامپا) تازه چیقدیغی زمان‌سویله‌نلمشدر. (پیی سوز)دان جانه کلمش، بیزار اولمش خلق لامپایی بویله شادلیق ایله قارشیلامشدر. مشکات‌عربجه چراغ لامپا دیمکدر.

کرایلی

محمد

نه باخار سن اوغرین اوغرین
اوخشار ماراله کوزلرك
بیر آو ایتورمش آوچی‌یه
اولسون حواله کوزلرك
شمامه‌لر داغدا دکر
قیزل کللر بوینین اکر
بدنظر چوخدی کوز دکر
کیدر زواله کوزلرك
نقاب آلتدان باخان پنهان
کل دردیمه ایله درمان
ناحق یرده ایلر بیر قان
باتار وباله کوزلرك
داشقین چایلار تك آخماسون
عشقین جانه بوراخماسون
راضی دکلم باخماسون
اوزکه جماله کوزلرك
زلفك منی آج ایلدی
کویکدن اخراج ایلدی
(محمد)ی محتاج ایلدی
عقله کماله کوزلرك

۱ــ جیغالی مخمس

وارخییانلی: محمد

سالانوب یوز ناز ایلن کلن کیمك یاریدی بو
قامت و قدی قیامت پری سرداریدی بو
کیرپیکی خدنك اوخی کوزلری خماریدی بو
ەثبت اولونمش سینەده دیلمك ازباریدی بو

ازبرده بسته
بیر دادلی نسته
تازەجه رسته
الوان لباسده
قیوریلان بیرچکلریمی یا قارا شهماریدی بو

ماشاالله دولاشوب صیرمالاری شانەسنه
آل والوان یاییلوب اللرینك خینەسنه
اولمشام مایل‌اونك قار کیمی آغ سینەسنه
آولاغیندا دولانوب تیکمشم کوزبینەسنه

بناسی کویچك
چمنده چیچك
باشینده لچك
من دیم کرچك
یوزینده بیرچك
اینانك سیزغازیلار کوزللر اولکار۱) یدی بو

کوکده ملك یرده چیچك شوخ شخندانی دیم
لعل اینجوی جواهر در دندانی دیم

---

(۱) اولکار: اولکر یلدیزی.

نرکس لاله کل و غنچهٔ خندانی‌دیم
أیللره وصفی چیخان دیللرده‌دستانی‌دیم
دستان اولمش حالی وار
یاشیل اوستن آلی وار
لبلرینك صاف بالی وار
آلنینده کسیك تیئلی وار
سوزی‌خوش‌صحبتی خوش‌لهجه‌سی مکار(۱)یدی‌بو

۲— باریشاق

عزیز یاریم نیه مندن کوسوبسن
کل بیزیم باغلارا کزه‌ك باریشاق
آخیدوب دیده‌مدن قانلی یاش توکمه
آل قلمدان الکا یازاق باریشاق
من سنی سیومشم بوندان ازلی
ترك ایتمرم سنك کیمی کوزلی
دانشان دیلکدر شیرین مزه‌لی
سال آغزیم ایچینه ازه‌ك باریشاق
یازیق (محمد)ی سالکلن یاده
حسرتکی چکمکدن کلدیم فریاده
ربم یتورسون بیزی مراده
قول قولا سالوبن کزه‌ك باریشاق

---

(۱) شکار: شکر، قند.

اولماز

دللاك مراد

آدام اوغلی یول ارکانك تانی بیر
یول ارکان بیله‌نك یری دار اولماز
سریکی سویلمه قمو عالمه
بیوفا دلبردن سکا یار اولماز

ایکید اودر طعنه اوخین آتمیا
حلال مایه‌سنه حرام قاتمیا
بیر اوغول که رقیبنه چاتمیا
او اوغولدا غیرت ناموس عار اولمار

اوز سورو کدن قربان دیئسك دییه‌رسن
اوز یونکدان شال توخویوب کییه‌رسن
بسله‌دیکك باغك بارین بیه‌رسن
یاد باغندان سکا هایوا نار اولماز

(دلاك مراد) چکمه بیر بونجا غمی
بوردا دوران اولماز کیدرلر هامی
فلك بیچنچی‌در بو دنیا زه‌می
بیچیله‌ن زه‌میدن مرغزار (۱) اولماز

فرهاد اولماز

درد غمك اربابی م
دردلر مندن ایراد (۲) اولماز
کونده یوز مین خیال ایلر
منم کوکلم بیر شاد اولماز

کوکه چکسه باش تایالار
فلك اونی تیز پایالار
هر کولونك چاپماز قایالار
هر ایکیددن فرهاد اولماز

درویش اولان باخماز پوستا
اوسلی اولان اولار اوستا
کووه‌نمه بی وفا دوستا
بیوفادن امداد اولماز

سحر باغك اسر بادی
قوهومی قاوایسته یادی
مولام یارادوب مرادی
هر کس (دللاك مراد) اولماز

---

(۱) مرغزاز: کوك چمن‌لك دیمکدر.
(۲) ایراد: رد ایتمکدر.

مشکل

مندن یوز دوندرن ظالم بی‌وفا
سنی کوریم بیر آزاره کله‌سن
لغو ایلدك مندن عهدو اقراری
ایکی باشلی ذوالفقاره کله‌سن

—

بیر درده دوشه‌سن تاپیلمیا درمان
یانکا کلمیه کافر مسلمان
مجنون کبی اولاسن دوزلرده گریان
منصور کیمی چکیلوب داره کله سن

—

دیوانه (مشکلی) عشق اودینه یاخان
جنونلیق زنجیرك بوینونه تاخان
آل یاشیل کییوب قارشومه چیخان
قیامته اوزی قاره کله‌سن

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

یادکار

بالملی: (ممی)

سالانوب سالانوب ناز ایلن کیدن
یارب بیلمن کیمك نازلی یاریدر
آلوب عقلم منی مجنون ایلین
خانسی خیره اولمشك خوش نکاریدر

قورشامش بیلینه مرصع کمر
اکنینه کیوب چوخ زرو زیور
قامتی عرعردر رخساری قمر
یکاغلاری قیزل کلدن آریدر

عجب نازنین‌در عجب دلبردر
خلق عالم آکا جمله کمتردر
آغزینده دیشلری لؤلؤ تردر
سینه‌سی داغلارك تازه قاریدر

اول کوزلك خصلتنده خوینده
زلف سیاهنده مشکین بوینده
النده آیاغنده رنك و رویندده
کوزللك احکامی جمله جاریدر

صبح و شام بلبللر اوتور یاننده
یوز مین کل آچیلور هر خزاننده
بو قافیه در بر دلبرك شاننده
(بالم‌لو) (۱) ممی‌نك یادکاریدر

(۱) بالم‌لو: بیزجه بو کندك آدی بالام‌لی، اولمالیدر. بالا، بالالار، بنم بالام، بنم اولادیم. یاخود (به‌لم)لی اولمالیدر. (به‌لم) اوت آدیدر.علفك‌بیر قسمینه به‌لم دییورلر. بیرده— چلتیك ایچندن چیقان خوشه‌لره (به‌لیم) آدی ویریلیور:

قورتارمشدیق هر انلکدن کنه بیر انکلم چیخدی
جنابك بخش ایدن شلتوك ایچندن چوخ (بلم) چیخدی

آذربایجان ادبیاتی سای ۱۲ ص ۲۲٤.

قطعه

اهرلی: (میرزا آغاجان)

ناظره سویلدیم مکا شام کتور
دیدی وآلله دولانمیری الکی

—

سرت ایته آد قویوبدولار سرتیب
شیره بکزرمی تولکی‌نك توله کی

—

حیف آغایه کیم دیغایه کیدوب
حیف حورایه کیم کومر خرکی (۱)

—

. . . . . .

نصیر آباد و بارزل و بوره کی

---

(۱) مقطعك ایلك مصرعی اوقونمادی. ممتاز.

سؤال—جواب

میر مهدی

سید مکرم عزیز اکرم
بو کون هوا عجب طغیان اولوبدر
یاغیر یاغیش مغشوشدر احوالم
(کوما)مز صبحه دك کریان اولوبدر

ایمدی زینب خانم کلوبدر غیظه
پوشیده ایشلری چیخاردوب یوزه
منده خواهش ایتدیم آپاردیم دوزه
دیسونلر که خانم جیران اولوبدر

بالمره ال کوتوردیم آنا باجی‌دن
آخشاماجن سوزی آدام آجی‌دن
نه کله‌جك قوقوزلی‌دن قاجی‌دن (؟)
جیریق میریق هامی شیروان اولوبدر

کورمیشدیك که هر وقت آدام قوجالی
خیر سوز دانیشار سجله (؟) سالی
قیل و قالدن اولماز بو بیردم خالی
کویا که آتش سوزان اولوبدر

دونن‌دیدیم کوندر بیر نیچه غزل
شادلیق اولان یرده وبا تاپماز ال
سرکاری کورسم بیر اولور چوخ کوزل
اوره کیم دردیله‌بریان اولوبدر

کوندر مکا مخمس‌دن غزلدن
شعر حقیقت‌دن مدح کوزلدن
سرکار تانور مخلصینی ازلدن
محبوبلر یوزینه حیران اولوبدر

جواب

میر مهدی

ای (محمود) بی‌غم مخدوم اکرم
ایشیتدیم هر نه که دوران اولوبدر
بیله حالده نه لایقدر بو ایشلر
کورمیرسنمی عالم ویران اولوبدر

دوتوب بو اولکه‌نی طاعون وبا
بیزی حفظ ایلسون پنج آل عبا
آز قالوب محالی ایلسون هبا
بو کونلرده خیل طغیان اولوبدر

او جمله‌دن کور نجه‌در زمانه
هورادیزدن بیری کیدوب آرانه
کیدوب کزوب کلن وقتی بویانه
بولاغ اوسته یولده قربان اولوبدر

بیزده آدام کوندرمیشیك أیلینه
اونك... ماغی اورده بیلینه
باخان یوخدر هر کز قال و قیلنه
هر شئیدن بی اوروات انسان اولوبدر

بیله ایشلر ایله نه عیش و عشرت
نه لایقدر دعوا ندر کدورت
نه دماغ نه لذت نه ار نه عورت
ایمدی کوزه کلن بیر جان اولوبدر

چیخوبدر خاطردن هر شعر و غزل
آنجاق که دعایه کوتورمیشیك ال
اوحال(؟) ایچره‌چوخدر محبوب کوزل
او ویرانه صاف کرجستان اولوبدر

من‌ده دونن کلدیم اول حاله
اوغرادیم بیر نیچه وحشی غزاله
کلدیم غوغا سالدیم اهل و عیاله
دیدیم بس کوزیمه ثعبان (۱) اولوبدر

هر چند که سکا دکلدی لائق
کیم زینب خانمه اولاسن فائق
اما نه تقصیرك دکل سن آیق
عشق اهلی سن خانه زندان اولوبدر

میچك

شکی‌لی: لطیف (تقاش)

قوردیم هر جور توریمی ویرمدی فایدا میچکه
ساتاشور کونده کوزیم خوره کده چایدا میچکه
(هونی) لر چاتماز اینان عددده سایدا میچکه
یوخدی بیر حاکم عادل قویا قایدامیچکه

دادانوب قیز کلینه جورو جفادر هرایشی
کوج ایلن هر شب آلورهر آغ بوخاغدان اوپوشی
بو سبب‌دن آرایور (باکره) قیزلاردا قیشی
اوغرایه چرکین اولانلار نولا یایدامیچکه

دایی دایی دیوبن دایایور آغزین یوزیمه
عمی عمی دیوبن سوخور اوزین لاپ کوزیمه
یالواروب کیت‌دیورم باخمیوراصلاسوزیمه
راضی‌م ویرمکه باج‌بش تومن آیدامیچکه

هانی غیرتلی ایکیتلر که بو درده قالالار
صبحه‌جن کوزلرینی چون یوما بیلمیر بالالار
تیکیلوب میچکه قارشو (پالود) اوسته قالالار
اثر ایتمیر چکیلن آهله وایدا میچکه

(تقاش)ك بو قلمنده ایله بیرقوت هانی
میچكك شکلینی چکوب‌ویره هم آکاجانی
کوستروب اولادینه دییه بو یاغی‌نی‌تانی
اولمیا توش اولالار هر ایلده آیدامیچکه

پەلتەك آدامڭ دیلیندن

غزل

ارشلی: ملا نیاز (نیازی)

شەشەشە شها جمالڭ كە كە كە كمال اولوبدر
لەلەلە لبڭشرابی زو زو زو زلال‌اولوبدر

تەتەتە تبارك‌الله جەجەجە جمالڭ ایماه
كوكوكوكون‌ایله آیەممممی‌مثال‌اولوبدر

بەبەبە بلای هجرك أأأأ سیرییم من
خخخی خیال وصلڭ ممه محال اولوبدر

كوكوكو كوزك حرامی اواواو اولالی ایجان
سسه سكا بو قانم حححه حلال اولوبدر

نی‌نی‌نی (نیازی) حالین سوسوسو سیور قمر كیمه
غەغەغەغمڭ یمكدن همی هلال‌اولوبدر (۱)

---

(۱) حكیم قاآنی دخی بو موضوعده فارسجه بیر شعر سویلمشدر كه مطلعی (پیر كی لال سحر كاه بطفل الكن)در. تاریخ اعتباریله نیازی (قاآنی)دن بیر عصر قباق یاشامشدر. قاآنی‌نڭ شعری داها كوزل اولماقلا برابر شرافت ینه (نیازی)یه عائددر. ممتاز.

تجنیس

شکی لی: عاشق (نوروز)

دیدیم کل دوست ایکیمز همدم اولالی
آغی من اوخویم قراسن (۱) قرا
دیدیم بیردم قان سالمیك آرایه
یری رقیب اوزی (u z i)قراسن قرا

دیدیم قلیان کتور چکالیم ایمدی
أیللردن دردك چکالیم (۲) ایمدی
دیدیم‌دست کیریم‌اول‌چکالیم (۳)ایمدی
دیمه‌دیم باشیما قراسن (٤) قرا

دیدیم دوست ساچلارك (٥) یاحالیوبدر
جانم عشق اودین (٦) یاخالیوبدر
غم (عاشق نوروز) ی(۷)یاخالیوبدر
اوزاقدان ویریرسن قرا سن (۸) قرا

---

(۱) قرا: باق دیمکدر. (۲) چك آلیم، تمام‌دردکی بن آلیم. (۳) الیمی چك دیدیم. (٤) دیمه‌دیم باشیما قارا، طعنه ایت. (٥) ییقاماق، یویماق. (٦) عشق اودینی قالامشدر. (۷) یاقالامشدر. (۸)سن آنجاق یوزاقدان قارا ویریرسن کومکه کلمیرسن.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

۱ــ کیمدی

همراه

بیر آغلاماق صداسی کلدی کوشمه — آمان آنا دور کور آغلیان کیمدی
ایله سان دنیانی چالدی باشمه — آمان آنا دور کور آغلیان کیمدی

—

سینه‌م دو کونلی داغ آراسنده — پیلته کیمی یاندیم یاغ آراسنده
یاریم اودر کزیر باغ آراسنده — آمان آنا دور کور آغلیان کیمدی

—

منم یاریم کوزللرك خاصیدی — اکنینه کئیدیکی غم لباسیدی
بو کلن سس (سلمی ناز)ك سسیدی — آمان آنا دور کور آغلیان کیمدی

۲ — پری

سراسر سرینده مرصع کلاه — سیاه پیرهن سن سیم‌تن پری
بو حسنده انسان اولماز جهانده — حوری‌سن ملك‌سن پری‌سن پری

—

سوسن سنبل اودا کلك آشناسی — بنفشه قونشوسی نرکس آیناسی
چاك اولوب کریبان آچیق سیناسی — معنبر تیللرك پریشان پری

—

عنبر افشان اولور ایبی مشامنده — بلبل (جبه) کیمش یارك دمنده
دانیشانده شکر ازیر فمنده — دیندیرنده لعل‌در افشان پری

—

حاکمسن غور ایت آلما وبالی — سراسر قلنفیر مخمر عبالی
یاشیل نیمتنه‌لی کلکز قبالی — باشنده دستاری زرنشان پری

—

باشنه دوندیکم ای کل یوزلی یار — ال چاتماز دل تشنه کوکل انتظار
(همراه)ك سنکله خوش کفتاری وار — کله کور که حسرتکدن چیخدی‌جان پری

دونن دكلم

اختيار سنكدر وفالى دلبر
من سنك كوكلكا ده كن دكلم
نه سبب‌در مندن كنار كزيرسن
سريكى يادلارا دين دكلم

—

طاوس كيمى صيقل ويرر كل اوزكا
دانيشاندا مائل اوللام سوزكا
ايللر ايلن كوزيم باخسا كوزكا
تاكرى بيلسون سندن دئنن دكلم

—

(همراه)ك ياری سن تازه نورسته
جانم قربان اولسون وفالى دوسته
باش قويوب ياتارام آغ سينه‌ك اوسته
اوپرم ديشله‌رم يى‌ه‌ن دكلم

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

۱ — سانبور

أبدال والهدن

اسرییوب اسرییوب کوکره‌یوب آخان
آغزی آغ کوپوکلی دیوانه سانبور
آتانك آنانك بیرجه اوغلویام
قیماکلن سن مهمانه سانبور

قانلی قانلی قایالاردان چیخرسن
شققه‌لنوب هر دره‌دن آخرسن
یریکدن ترپه‌نده ایولر یخرسن
باخمزسن هیچ یاخشی یامانه سانبور

—

(واله) دییر بولاقلاردان کوزك وار
کوجلی‌سن سن قوتلی‌ده سوزك وار
نه چوق شققه‌لرك نه چوق ایزك وار
نیچه‌سین ویرمیسن زیانه سانبور

۲ — ندامت چکر

سالالانا سالالانا باغا کلنده
سرو قامتکدن خجالت چکر
لاله یکاغکدن نرکس کوزیکدن
غنچه کولوشکدن ندامت چکر

—

نسترن بنفشه چالیشسا یوز ایل
چتین‌در غمزه‌کا یتوشسون مشکل
مکر زلفلریکدن بحث ایدر سنبل
دوشر آیاغلاره غرامت چکر

—

(واله)ك باغرینی ایلدك بریان
یاندیردك یولکده ای ابرو کمان
بیر من دکلم حسنکا حیران
حسرتکی کل ولایت چکر

۳ — تجنیس

آدم آتا ایچون فرمان اینده
یتمش ایکی ملت سویلر آمان هی
بیر پادشاه قائم اولسه یرینده
ساقی‌سی صهباسی سویلر آمان هی

—

آق قار آندا قاطر آندا آت آندا　　اوخی تیتره‌ر آوچی آوك آتاندا
(حاجی منصور) پانبوغنی آتاندا　　توخماق دکر کریش سویلر آمان هی

—

(خسته واله) مین سمندك سور، یری　　قیامتده چالیناندا صور یری
غوغا کونی مین اوکوزك سور، یری　　کوتان دکر داشه سویلر آمان هی

٤ — کوکل

کوره‌ن دییه‌ر نه آغلارسن　　هر دردی باش (١) اولان کوکل
آخرده زنار باغلارسن　　غمه یولداش اولان کوکل

—

دویمادیم من کوز قاشیندان　　یاندیم عشقك آتشیندان
کیتمز دومان هیچ باشیکدان　　بهاری قیش اولان کوکل

—

(واله) دییر کللی خارسن　　بیوفا بی اعتبارسن
دیدیم بلکه دوزن یار سن　　کل باغری داش اولان کوکل

٥ — تجنیس

جنت شهرینه وارد اولمشام　　بیلمنم یار ایچون نه آلم ایندی
زلفك لشکر چکمش کنجك اوستنه　　نه بایداق کورینور (١) نه آلم ایندی

—

توکنمز زلفلرك حسعی (٢) ایلدیم　　موسی دستنده حسعی (٣) ایلدیم
بیر بدخوی ترلانا حسعی (٤) ایلدیم　　نه منه رام اولدی (٥) نه آلم ایندی

—

(واله) اینان سك رقیبدر (٦) بدنسن　　کوکل برق آلمادك خالدان (٧) بدنسن
نه قدر که جان چیقمیوب (٨) بدنسن　　کسیلمز دریکدن (٩) نه آلم ایندی

---

١) چیبان — یارا «باش» ویردی کبی. ١) نه بایداق کورینور، نه‌ده علم. ٢) هاسای ایلدیم هاسایدیم. ٣) عصا ایلدیم. ٤) ها سعی ایلدیم. ٥) نه منه رام اولدی نه‌ده الیمه بیندی. ٦) بدانسان. ٧) بد انسان: اونك کبی. ٨) بدن صان. ٩) نه آلیم: دوقوز عالم — نه آلم قاپوکدان کسیلمیه‌جکدر.

دئیشمه

افندی — قارا باغدان دو چکوبن کلمیسك — عالم بیلیر من اعلایم سن نه‌سن
اوزك اوز الیکله دوشدك کیرمه — حقدن سکا بیر بلایم سن نه‌سن

—

واله — قارا باغدان دو چکوبن کلمشم — عالم بیلیر من یکتایم سن نه‌سن
قوللوق ایتمشم نچه استاده — عشق ایچنده دولو پایم (؟) سن نه‌سن

—

افندی — سن منم حرفمی سئچه بیلمزسن — قورتاروب الیمدن قاچه بیلمزسن
بویلارسن بویلارسن کیچه بیلمزسن — بو حکمتده من دریایم سن نه‌سن

—

واله — آی افندیم سکا آل ایلرم من — غوغاسیز باشکا قال ایلرم من
دریانك یوزینده سال (۱) ایلرم من — بو حکمتده من موسایم سن نه‌سن

—

افندی — (ماذون) دییر سنی چکدیررم داره — باشکدان قوردیررام کلله مناره
ساللام سنی بو ائللردن آواره — من عاشقم پرسودایم سن نه‌سن

—

واله — (استادم صمد)دی ساکن (آبدال) — کورن تك یوزینی نطقك اولور لال
دئیشنده (حافظه) ویرمیر مجال — من (واله)م اوکا غره سن نه‌سن

---

۱) سال: سال نیچه زادك آدیدر. **بوراده** اوزرینه بینیله‌ن آغاج паром معنی‌سنه ایشله‌نیلمشدر. دکزك، چایك اوستونه قایق عوضنه بیر اوزون دیره‌ك سالاراق بینه‌رلر و اونکله ساحله یاناشارلار. ممتاز.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

آدسیز و تخلصسیز شعرلر*)

*) بورادا کیدن شعرلر مختلف زمانلاردا یاشامش مختلف شخصلر طرفندن سویلنمش شعرلر اولا بیلر. نه آدلاری نه یرلری بزجه بللی اولمامش.

سلمان ممتاز

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

بختور

آغداش ائلنده شکی محالنده — سنك تکی کوزل آزدی بختور
کیجه کوندوز پیشه‌م اولدی آغلاماق — ساناسن بهاردی یازدی بختور

—

عنبر یوخمش قوریم قوریم مولره — سینه‌سندن اوخشاتمشم قولره
سحر سحر چیمه‌ر سویوق سولره — ایله بیل اورده کدی قازدی بختور

—

ککلك کیمی دال قایادان اوچارلار — جنت ناری کیمی پستان آچارلار
تاکری قوناغییم مندن قاچارلار — کیم‌لر سیزه حالم یازدی بختور

قارغیش

یری (وزیر) قارغامیشام — حق ایشکی بیترمسون
کوکدن مین بیر بلا اینسه — بیرین سندن اوترمسون

—

بیردن اولاسن سن ناچاق — کوزلریکا باتسون پیچاق
ائلك اولسون سندن قاچاق — اکدیکك بار کتورمسون

—

برك (نزله) اینسون باشکا　　سوکرا توکولسون دیشکا
کلن توپورسون نعشکا　　ملا کورسه کوتورمسون
محله کزده ایت هورمسون

پیس آرواد

پیس آروادك قایداسیدر ایکیتلر　　ایلکیندیدن سالار یر یاتاغینی
دیندیره‌نده قانجیق کیمی چمکیره‌ر　　ترپننده تاپدار اوز اوشاغینی

—

کیجه سحره‌جن دیل آغزه سالماز　　قونشویا (اون) ویروب بورجنی آلماز
وقتنده (تندیر)ه هیچ چورك سالماز　　سالسادا یاندیرار دورت قیراغینی

ظرافتم وار

قربان اولیم سنه وفالی دلبر　　عفو ایله تقصیریم خجالتم وار
قوللوقکده سنك اولدیم شرمسار　　کنهکارم حدسیز ندامتم وار

—

دولانم باشکا کوزللر شاهی　　عاشقلره قیلمه سن تند نکاهی
لطف ایله عطا قیل دوتدیم کناهی　　کمتر غلامکام ضلالتم وار

—

معذور دوت سوزیم ای شوخ دلدار　　آجیخلانوب مکا چوخ ویرمه آزار
بو سره آکاه اولمامش اغیار　　عفو ایت تقصیریم بشاشتم وار

—

من بیچاره‌دن اولما بی‌کانه　　نه بیلور سوزینی من تك دیوانه
دیوانه‌یم اما ایشم مردانه　　کر بیلسك احوالم دیانتم وار

—

شاهلارك قوللوقندا بویوك کدخدا　　وزیر وزراء اولورلار کدا
اولماز بیر ندیم بیله خوش ادا　　کستاخم یانکده ظرافتم وار

واردر

منی چیکللر دیوانه
شبنم دوشنده سنبله
عرضمی ایلرم خانه
شیدا بلبل کلور دیله
بو جان قربان شیرین جانه
ناشی باغبان دکمه کله
باشك بیر سلطانی واردر
بو باغك باغبانی واردر
النده کور نارنج سویار
النده ریحانی واردر

—

النده کور ناریج سویار
قمر یوزلی چیخدی داغه
قابوغین بوشقابه قویار
لاله دوشین ویردی داغه
سنی کوره‌ن به‌یه‌م دویار
ناشی باغبان کیرمه باغه
ائلك بیر جانانی واردر
بو باغك باغبانی واردر
کوزل کوکچك جانی واردر
النده ریحانی واردر

—

دییك حمائل تاخماسون
وحشی قوشلار اوخوماسون
باغبانی باغدان قووماسون
بو باغك باغبانی واردر
النده ریحانی واردر

—

سیماور کرك

دهرده عارفلره
چای سیماور کرك
آندان ازل بیر کوزل
نارلیجه دلبر کرك

—

مهربا خالص کتان
بلور اولا استکان
چایی قویان قیز جوان
زلفی معنبر کرك

—

پودنوس اولا رنك برنك
نارنج لیمو بادرنك
چای قوتوسیدا قشنك
بیله مقرر کرك

چای خطا و ختن — تاجر اهل یمن
یعنی پاپوفدان کلن — لعله برابر کرك

—

چای ویرن آرواد اولا — طبخده استاد اولا
قوللاری شمشاد اولا — لبلری احمر کرك

—

چایك اوچی قایدادی — دوردی جانا فایدا دی
چای که یتوشدی بشه — اونی ایچن خر کرك

تولکی

گزردك کوه صحراسیرایدوب ای بینوا تولکی — ایریشدی سکادوراندان کنه ناکه جفاتولکی

—

صفای عیش ایدردك هرزمان بوکوه صحراده — نه حاصل کیم سکا اوغراشدی تا کیم بیر بلا تولکی

—

نشاط ذوق ایچون چیقدك اجل دوتدی کریبانك — نه چاره کراذاجاءالقفازاغ القفاء تولکی

—

بواوردوی معلاده معیننك اولمادی برکس — یاراتمشدر منم تك کیم سنی بیکس خداتولکی

—

قارا بوز آلاآتلار دوشمش آردیکجه آمان ویرمز — ازلدن چوق کلوبدر من کیمی بختك قارا تولکی

—

دوشر البته کرداب بلایه غرق اولور بی شك — کراولمازسه بوکشتی ده هنرورناخداتولکی

—

توکولدی آتلارا آردینجه قاچاق دور چون آمان ویرمز — یدنجی کوکلره تایتدی سندن برصداتولکی

—

اوسوراخ امین ایچره اوتورسیدك سن ای محتال — تعدی ایلمزدی جانکا سوءالقفاء تولکی

—

عجب حیوان لایعلم اولوب قاچدك بیابانه فلك دوندردی چرخك قالدی بو کوه‌و قیا تولکی

کیچردی‌نفس ایچون‌دنیاده قالماز امر بقادارك کوزت باقی دکل دار فنا تولکی
مولادر

اولومدن ذره آه ایتمه بوده بیر غیرنعمتدر فنا ملکنده بسدر ایتدیکك‌ذوق‌وصفاتولکی

سنك بوظلمله‌فوت‌اولماغك‌هیچ کورمسین عجب بخت بلایه دوشدك اولماز سن رها
کوزلر تولکی

روباهم‌سن اولونجه اولسه یکدر مین کوپك نیدیم هابیله دورایتدی‌بوچرخ بیوفا تولکی
جاندان

شغال خرس میمون‌هم‌قابانلار قاره کیسونلر دوتوب‌ماتم‌سنکچون آغلاسون هربیرتولا
تولکی

شغال‌وحشی‌نك‌بانك‌غریوی‌اولسه کرهرشب سنك‌بو ماتمکچوندر دکلدر ماعدا تولکی

کلوب دورلو بلالر باشکا آردك کیدر... بو نه فعل ادا اولدی بو نه درد و بلا تولکی

قارداشم

سن تکی بیر درده منده دوشمشم قویما آجیغلانسون آنه قارداشم
کل بیله یالواراق بیز آنامزه بلکه دردمزی قانه قارداشم

آنام ایستر عشقمزی ساووده بیز باخماریق هرکز بیله اوکوده
فلك سالوب بیزی یانار بیر اوده کرك قالاق یانه یانه قارداشم

بیز دوشمیشیك بیر بلالو دعوایه کیده‌جك جانمز باد فنایه
یوز دوندروب چوله داغه صحرایه سن مجنون اول من دیوانه قارداشم

قارا پول

دولانم باشکا ای کوزلری مستان قاراپول نه عزیز ایتدی سنی خالق سبحان قاراپول

هرکیمك کیسه‌سنه‌سن کیره‌سن‌شاداولاجاق بیله‌جکدر اوزینی خسرو خاقان قارا پول

نه قدر چای ایله قند ایله دولیدی ایویمز هرایکی کونده دولوردی ایوه مهمان قاراپول

—

تا که قورتولدی شکر چای تو کندی یکسر دوشدی یار ایله بیزیم آره یه هجران قارا پول

—

دیدیم ای دوست احبا بیزه هیچ کلمیرسیز دیدیلر کیت هله سن کسب ایله قازان قاراپول

اوستالار

عرض ایدیم من سیزه بو اوستالارك یالانك نهی نی ازبر ایدوبلر او عزیز مولانك
دییه سن یوخدی سؤال اونلارایچون محشرده کف ظلماتنی پر ایلدیلر میزانك
جمله آلایش اولوب کذب دروغ و بهتان دوغریدر کر دیسه لر بیر لکنی سبحانك
جابجا بیر نچه سین کشف خلایق ایده یم اعتقادی اوله صاف چولده کزن چوبانك
درزی سراج کلاهدوز دمیرچی زرکار بوبشك وصفنه ثابتدر ایشی قالانك
درزی اون دوشلیك آپاردی پایزك ابتداسی آتدی فی الفور آنی کوشه سینه دکانك
دیدی بو هفته کلن هفته تماماً تیکرم جمله مستحکم ایدوب دو کمه ایلن قایتانك
سوز اوزوندر نه دیوم آلتی آیی ایتدی تمام هر دینده دوشه دی قارشوسنه ایمانك
تیکدی بش دانه سنی خیل مشقت ایله یاز اولوبدر نینه لازم اولور آلانك

بو یرلر

بو مکانده مشك عنبر بویی وار قارا کوزلیم کزن یردر بو یرلر
سك رقیبلر کوردیم اولسون شرمسار الیم یاردان اوزون یردر بو یرلر

—

من یوزیمی دوشییم یار آیاغنه بلکه رحمی کله اوز دوتساغینه
دسته دسته غنچه کل یار بوخاغنه ساغ الیمله دوزن یردر بو یرلر

—

ازل باشدان قارا یازیلدی یازیم قان آغلارام یاره یتمز آوازیم
خمار خمار شاهین باخیش شهبازیم قاشین کوزین سوزن یردر بو یرلر

—

بیر بلبلم کلشن اولوب مکانم آچیلمامش سولدی کلیم ریحانم
محبوبه مه قضا ازل کونی جانم قلم آلوب یازان یردر بو یرلر

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

مجنون

نحسن‌نك (؟) داغی مجنون — لیلی دیوب دولان مجنون
اون بیر آی چشمه باشنده — اوتوروب مسکن سالان مجنون

—

کیردی بیت‌اللهه — یوز چیویروب او درگاهه
عرضنی ایلوب پادشاهه — یوز مین حاجت قیلان مجنون

—

نوفل پادشاه لشکرین کتوردی — اوزین اول قیسه یتوردی
زیدین خبرین کتوردی — هائی قدر بیلن مجنون

—

اوخودیم سورهٔ کلام — آهمدن دوتولور عالم
یارین آلمش ابن سلام — تك و تنها قالان مجنون

اینك

حاج ابراهیم ویردی بیزه بیر اینك — هره‌مزك الینده بیر ده‌کنك
ها دو کوریك دورا بیلمز یریندن — باش آچمیریق بو اینكك سریندن
بیزیم حاجی کیجه‌کوندوز اوتاردی — علفمزی تمام یدی قورتاردی
قیشك دوشدی یاریسنده کوتوریم — بو اینکین من واینه اوتوریم
بو اینکده بیز اقتدار کورمدیك — بش آلتی کون بونی چوله سورمدیك
کتوروبن بونی سالدیق قازمیه — تاکه چوله چیخوب یولین آزمیه
نیچه مدت بو نه بیز یاخشی باخدیق — اوندان صوکرا چیخاردوبن بیراخدیق
هیچ دیمینك آلا قارغا کوررمش — بو حیوانك قصدینه‌جه دوررمش
ساغساغانلار یغشدیلار باشنه — قاینـاق دوشدی بو اینکك قاشنه
بیرده کوردیك قاچوبدی مالدان کلور — ساغساغانلار تمامی بئینین ده‌لور
قاچا قاچا اوزین سوخدی پهیهیه — اوت علفی اوردا دویونجا ییه
او کیجه‌نی اینك قالدی اوراده — مشغول اولدی صبحه دکین فریاده
سحر وقتی تاپشوردیق ناخرچییه — یخلمیه نه اوچمیه آزمیه
ناخر ایله سوروب آپاردی چوله — اینك سوخوب اوزین کوسا وکوله
واروب اوزین بیرکوللغا آتوبدر — بوشالوبن آردی چوخ برك یاتوبدر

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

ناخرچی آختاروب داغی هم داشی
کوزلریندن توکوب آل قانلی یاشی

مختصر آخرده تاپوب اینکی
سانبالليوب سيلكه‌ليوب ده كنكى

او ووردیقجا بو یریندن دورمیوب
بوده دوروب داها آرتیق وورمیوب

علاجی کسیلوب بورولوب کنده
کومامیزده اوتورمیشدیم من کنده

بیرده کوردیك قاپوده‌در ناخرچی
نه ناخرچی کوپك اوغلی چاخرچی

آجیخلانوب دیدی که دور کل کیده‌ك
بیر خندقه یحلوبدر بو اینك

حاصل کلام ایشك یوزینی کوردیك
سوختالاری تمام یغوب یو کوردیك

کیتدیك کوردیك بیر خندقده کبروب
یخیلوبن دالی اوسته سبروب

یغیلوبن بیز خندقی تیز پوزدوق
مین زحمتله آخر بونی دورغوزدوق

آخر کلام نه لازیمدی بیز ایتدیك
یاواش یاواش کنده طرف ترپتدیك

قیشك ضربی لاپ ترك ایتدی حیوانی
آریخلادی قالمادی قوشجا جانی

یاخشی اولسا حاجی ابراهیم ویرمزدی
بو اینکی بیزه رواکورمزدی

بیلیردی که بو اینك هیچ دیریلمز
نه چوله چیخماز نه مالا سوریلمز

باخدی کوردی اولیم یاغیر قاشندان
آنك ایچون تیز ایلدی باشندان

بو اینکی ویرمکندن قالئیدی
بابام کیدوب آیری اینك آلیئدی

ساغساغانلار چیخارتدیلار قانینی
ایستمه‌دیك یاغینی آیرانینی

نیچه مدت اوشاخلاردا اوتاردی
آخر اینك اولدی هامی قورتاردی

تاپمادیم

ای آغالار بکلر جمع اولان خانلار
نالم کیمی آه و زاری تاپمادیم

کزدیم بو دنیانی سربسر تمام
سینه‌م کیمی داغداری تاپمادیم

—

صنعتمدر منم قانلار آغلاماق
قوم و قارداشه قاره باغلاماق

درد و غم چریسین سانده ساخلاماق
منم کیمی غم سرداری تاپمادیم

—

آغلیا — آغلیا یخدیم ایویمی
آغارتدیم ساققالی بوکدیم بیلیمی

آه و زاریمی درد و غمیمی
عرض ایتمکه شهر یاری تاپمادیم

—

کوکل

ای آغالار کللك سیزه سویلیوم
ایسته‌میرم فریاد اوزمه غنچه‌نی

قباغا کسیلمش تیل ایستر کوکل
یاپراغی سولمامش کل ایستر کوکل

—

اینجی مرجان دوزوب دیشه دوداغه
یوسف کنعانه ویررم قداغه

جانم قربان باشیم آکا صداغه
اوچجه کون یناغنده حال‌ایستر کوکل

عشقم کتابنی آلماز نظره
من صرافم دوروب کیتمم بازاره

مه جمالك سالدی منی آزاره
جواهر قوینکدان لعل ایستر کوکل

—

وصف حال

بیر دللاکك وصف حالین سویلیوم
ازل کلوب‌منه او اولدی قوناق

اما آدین دیه بیلمم نیلیوم
بیز بیشوردیك سودلی پیلو قایقاناق

ییوب دیدی چاغیر کندی یغیلسین
یغیلدیق بیز بیر محله‌یه هامیمیز

کسوب حقیم سوکرا دوروب داغیلسین
دیدیك یوخدر داهی درد و غمیمیز

کوخا دیدی سویله سوزیکدن قاناق
دیدیلر که بو سوداجیق یاخشی‌دی

اوزی کسدی ساققالیا اوچ چاناق
قباغینا قارشو کلن ناخشی دی

من دیدیم که بونك سوزی یالاندی
ایویم یخوب بوغدامزی آلاندی

دیدی وآلله ایویکزی یخمنم
قرآن حقی سوزکزدان چخمنم

بیر کون ایدی کلدی قیامات ایلن
اولکوج ایلن چوماق ایلن آت ایلن

هجوم ایدوب کلدی باشیم قیرخماغا
ال ایاغم باغلیوبن یخماغا

فیطه‌سنی دولاندیردی بوینوما
کهنه قالان توك توکولدی قوینوما

پاپاغیمی آلدی قویدی یانیمه
لرزه سالدی اندامه جانمه

های کوزلدیم قیزدیرمادی طاسینی
اولکوجینك هیچ سیلمدی پاسینی

قارمالادی سویی توکدی باشیمه
آخدی کلدی قباغیمه قاشیمه

آجیخلانوب شاکردینی ووریردی
هردم بیرده قولاغینی بوریردی

دیدیم دللاك باشیم هیچ ایسلانمادی
بیر ال ترپت قورتار باشیم آماندی

دیدی اوغلان بو ساعتده قورتاررام
دایان کسر اولکوج باشك قورخارام

اولکوجینی چیکدی بیلوی داشنه
هیچ باخمدی بو کوزیمك یاشنه

اوشاق کوردی مکا قانلار آغلاتدی
ایله قیرخدی اوره کیمی داغلاتدی

دایاناندە جسدیمه جان کلور
قوجاغیما توك قاریشیق قان کلور

توکیم یغوب او یونلدی بوجاغه
او کلینجه اوزیم ویردیم اوجاغه

کلدی دیدی نه یاتیرسن یری دور
خطك ووریم چیویر یوزك بری‌دور

من چیویریلدیم سو وورمادی یوزیمه
هارای ووردیم هیچ باخمادی سوزیمه

بوردی بوینوم چیکنم اوسته قاتدادی
قوجاغمده اوتدی دیزیم چاتدادی

نجه اولسه خطیمیده قایردی
چیکنیم اووان یرده قولیم آیردی

باخدیم کوردیم ایتوروبدر داراغین
قونشولاردان کیدوب ایلر سراغین

خوب چیخاردی جکریمدن اوداغم
قایچی ایلن کسدی اوستا دوداغم

کوزکوسینی آچدی ویردی الیمه
تاسماسنی باغلادی ساق قولیمه

باخدیم کوردیم نیشتر ایلن قان آلور
عزرائل تك چنکال ایلن جان آلور

من قورتارسام شکر اولسون آللها
چاغیرمنم توبه بیر دللاك داها

قوی اوزانسون باشیم توکی یال اولسون
استاکاردا کمال ادب حال اولسون

قاضی

آلا ای مونس دیرینه قاضی
یتوبدر سن کز ستینه ۱) قاضی

کیچوردك ایکی جمعه کونلرینی
دوتوب‌سن بیزیم‌ایلن کینه قاضی

اوخودارم بیلورسنمی کورنده
سکا والفجرینی ترسینه قاضی

سانورسیز چینه یوخدر چون بو یرده
کزر قوش قانده اولسه چینه قاضی

مکر هیچ چیخمیورسز بستر اوسته
کیروب سیز حجره‌نك کنجینه قاضی

سیزیکچون قاضی‌لیقدان قالمیوب نفع
تیکوب‌سیز کوز مکر کابینه قاضی

یاواش یاواش ایدرسیز دست درازی
ایشیتدیم که شهك کنجینه قاضی

بو هدیانی ایشتسه (ملا شنبه)
قولاغ آس اونده کل تحسینه قاضی

---

(۱) ستین: عربجه آلتمش دیمکدر.

باراما

خرابه قالاسن بیله ولایت
هر یتن توخوم پایلیان اولدی
اول (غریق) ایدی توخوم کتورن
آغداملی‌لار غریقدن چوخ یامان اولدی

—

حاج ملك حاج جمشید حاج آغا
حاج مهدی حاج حسن سید آغا
بو ایلدنده بونلار دوشدی قاباغا
هر بریسی باغاتدا بیر پهلوان اولدی

—

صیدی اوغلی اکبر خیاط اوف اصلان
مشهدی امام قلی صاحب ایمان
هره بش تومنه آلوب بیر قولان
هر صباح مینوبن یوللانان اولدی

—

کیچل مختار نوادهٔ کور صادق
دیین یوخ سکا نه دوشوبدی قودیق
اوتور دکاننده ایچکلن آب دوغ
باراماداں سکا نه حاصل اولدی

—

حاجی سید میریش او عالی جناب
عبادتدن اولوب کوزلری خراب
میچیت باره‌سنده ویرممش حساب
اودا دوروب توخوم پایلیان اولدی

—

کوریرسنمی بیزیم میرزا داداشی
دیشی دوتماز یسین بیرجه لاواشی
تازه‌دن اولوب سوداکر باشی
عالم بی عمل بی ایمان اولدی

—

نوروزلی بندآلی کیروه‌سی قوجه
آدام باشین ایتمشدیلر بیر جوجه
هره‌سی اولوب ایندی بیر خوجه
خوبلاروف سوغمانوف صاف یالان‌اولدی

—

سایبالی ملا محمد او هرزه یانشاق
بها آلوب اوجوز ساتان قورومساق
اهل شهر اولسون باشکزه توپراق
سایبالی‌دا سیزی آلدادان اولدی

—

جماعت توکولوب باشکزه کوللر
جور ظلم اهلی یزید علی اکبر
اودا دوتوب ایندی جهانی یکسر
آدمه مقابل کور شیطان اولدی

—

آرامزدان چیخدی بیر بابا غزه‌ر ۱)
مشتری‌یه بو تنك ایتدی کذر
توخوم پایلیانلار کندلری کزر
بودا آغدامدا بیر بود آتان اولدی

---

۱) باباغزه‌ر: بر قوجا ارمنی ایمش.

باغشلیك منی ای اهل بازار هر چند ویردیم قلبکزه آزار
یالقوز من دکلم بو ایشه وادار شاعرلر جمله‌سی عیب آچان اولدی

—

اوزون دریا

به به کنه بو چای ندندر بو یقین‌در که بونك اصلنی آلله یارادوب خلقه ولی کیزلی ایمش تاپدی بو در عدنی خارجی مذهب. ایدوب آفاقه هویدا سالوب عالملره غوغا قیلوب هر عشرتی ایجاد ایلییوب چای خطانی آدینی قویدی خطایی بیله پرمکر خطادر بو خطایی بونی ایسته‌ر هامی جسم و هامی جان و هامی لبلرهامی‌غبغب. نجه تعریف ایلیوم چای خطانی بونامن جسم‌دیوام‌جانمی‌دیوم‌طعمینه‌شکرمی‌دیوم‌عطرینه‌عنبرمی‌دیوم‌نعمت‌صبوح‌دیوم جسملره‌روح‌دیوم رنکنه‌باخ عطرینه‌باخ لذتینه‌وجدتینه وحدتینه صحبتینه الفتینه برجه‌درست ملتفت‌اول کورندی مطلب. بینه حیفم کلی‌بوچایی‌ایچیربیرپارا نادان اولاغ آنلامیوب‌دهرده هیچ شور ندر شوربا ندر فرق قویار چایله آیرانه سوروشسان دییه‌ر آرتیخدی او آیران او حیوان او نادان کنه نخنکچی اولور چای ایچه‌نك چاینه بو ظلمدی بو چای ایچه‌نه ایلور او قانماز اوتانماز بیحیایه نظر ایت کور نه پیس آدمدی حقیقتده ملقب. قولاق آس عرض ایلیوم کور بو سیماورده نجه حسن و هم لذت هم عشرت‌وار اولی—سسدی که‌اونا سو توکه‌سن اود سالاسن تا اوقویا جمله مقاماتی تمام ایلیه هم بلبل اوله لال یویوب پادنوسی پاك ایلیوبن استکانك نلبکی‌سین هم سیله‌سن هم دوزه‌سن یولدیزه بکزر زهی خوشتر قاشوقی دست ایله یکسر آرالقدا اولا قنددان شکر دولدیراسان استکانا چای توکه‌سن که ایچه‌سن کاه باخاسان طرفه مصاحبله إودم اکلشه‌سن نشئه‌لی صحبت ایده‌سن عشق ایله محبتله مودتله ویره عقله صفا روحه ضیا اوله مؤدب. ولی ناچارم اوزیم پول یوخ آلام بیرجه سیماور اوره کیم چوخ عجب ایستر اولا ایویمزه زیور ایندی (قارا آفتافا) دا قاینادیرام سو ایدیر چایمی بد بو بو قرارله بودی باعث نه قدر چوخدا قازانسام آلور چای الیمدن‌الیمی اوزدی ائیلیمدن چکرم آه دلمدن کنه بورجلی‌دوشوبن‌ایلمشم‌مسکنی چوللر طلبکار کلئی‌ایلر کوکلم وطن‌ایستر ایکی عالمده کنه دردینه بوغم‌دیده‌نك امیدی او مولای جهانه ویره بیر کارینه رونق کناره چیخا زورق ایده عشرته ملحق اسدالله یدالله علینی چاغرور دادینه یت هر سحر و شب.

آغی

نورسته جواديم　　كلدسته جواديم
حيف اوله كه كيتدك سن　　ای خسته جواديم

—

قالدی بدوك جر كه دوزيلمش باشی باغلی
اوستی بزه‌نن خلعتك اسبابلی ياراغلی
هردم يولنی كوزله‌ر آتك اوخلی صداغلی

پيكانلی جواديم　　صاف قانلی جواديم
چيخدك نجه تيز ساندان　　ای سانلی جواديم

—

ديوان‌خانه كا باخوبنی قوللارك آغلار
قاپو كده الی باغلی دوروب ائيللرك آغلار
بلبلك اوخور باغدا قيزل كللرك آغلار

حرمتلی جواديم　　مروتلی جواديم
حسرتله يومان كوزلرين　　حسرتلی جواديم

—

كلزار كا آران كا ياياغكا قربان
كاشانه‌سی ويرانه بوش اوتاغكا قربان
كيتدك آی اوغول نجه دوزيم داغكا قربان

همتلی جواديم　　غيرتلی جواديم
قايت كرييه قاپلانم　　صولتلی جواديم

—

يا ينمه كوزيمدن دينم ايمانم اوغول وای
فكريم خيالم تنده شيرين‌جانم اوغول وای
دردیكی‌چكن ايللر ايلن يانم اوغول وای

هيبتلی جواديم　　قدرتلی جواديم
كل ايتمه فراموش منی　　عزتلی جواديم

—

منی کوزی یاشلی قویوب آتایه (؟) کیدیرسن
یعنی بوفنادن کوچوب عقبایه کیدیرسن
خیره دونه اوغلم یولڭ هرجایه کیدیرسن
کمالللی جوادیم زواللی جوادیم
طویی یاسا دونن قارا اقباللی جوادیم (۱)

میرزا آدیکوزل بکه (۲)

یوخدی هر چند جنابکده دیانت میرزا
اوزولی نعمتکا ایتمه خیانت میرزا
آیدا بیر یرده دولانماغکا انصاف ایله
هیچ کسه سن بو قدر ساتما متانت میرزا
شبه یوخ اویناديسن جمله‌سنی بیر سوز ایله
وار چون آل خلیلی‌ده حماقت میرزا
سویلیه‌ردیم غزل املح خوب و مرغوب
اولماسیدی مکا مانع بو نقاهت میرزا
(خلفا) بحثین ایدیر هند ایله روم و ایران
سالما بو شیشه‌یه سن بحث خلافت میرزا
صدق لافین نه روادر سکا ورماق ظالم
سن تك آدمده کورن وارمی صداقت میرزا
خیر ایله شرده بو شرط ایله دوتمن آدیکی
قویه‌سن کر اوتورام ایوده فراغت میرزا
هانسی خوانده اوتورورسن باش اورورسن خانه
دویمیسان آل خلیلی‌ده سفاهت میرزا
اوخویان دمده دیسه بیری فدمدمه دییور
بیری دامدان داما بیلمز که قباحت میرزا
تاپاجاق حج ثوابینی یقین شول کسلر
کنه اولماز ایده‌لر سیزه اهانت میرزا

---

(۱) حیف اولسون که بو مرثیه‌نك نیچه بندی اکسیکدر. بوتونی کیمده وار ایسه آرایه چیقارماسنی آرزو ایده‌رم. ممتاز.

(۲) بو میرزا آدیکوزل چار حکومتنك جاسوسی و اك غدار بر قاپیتان ایدی. بو حریفك بر «قاراباغ نامه»سی واردر. **اداره**

آدیدر (آدیکوزل) اما اوزی بد منظر
مبنع فتنه و آشوب شرارت میرزا

بودی مشهور که بیکار اولان دمده کیشی
میل ایدر صحبت نادانه نهایت میرزا

چولینی کر حمارك زربف ماهوت ایده‌سن
اصل ماهیته اوندان نه حمایت میرزا

تصنیف

جان نقدین اکر ایتسن — ای شوخ تمناسن
بر کوشهٔ چشم ایله — ایله مکا ایماسن

—

ساخلاردی عوض بالله — اوز یوسفینی یعقوب
کنعاندا کر اولسئیدك — ای شوخ دل آراسن

—

عاشق قانینی‌می تك — اول شوخ حلال ایتمش
ای پیر مغان یوخسه — ویردك بیله فتوا سن

سورغو قایتارغو

سورغو — تاکری بو دنیانی نچه کونده یاراتدی — اکر عارف‌سن سویله سن عاشق
نچه‌در بو کوزل قرآن سوره‌سی — اکر عارف‌سن سویله سن عاشق

—

ندن اولدی محمد فاطمات — ندن ظاهر اولدی زمزمده مات
نچه‌در قرآن ایچنده آیات — اکر عارف‌سن سویله سن عاشق

—

قایتارغو — تاکری بو دنیانی آلتی کونده یاراتدی — دیلیمده ازبردر کوزل افندیم
یوز اون دورتدر کوزل قرآن سوره‌سی — دیلیمده ازبردر کوزل افندیم

—

حضرت در کاهده اوخودی تحیات — خضر ایچدی ظلماتده آب حیات
آلتی مین آلتی یوز آلتمش‌در آیات — دیلیمده ازبردر کوزل افندیم

محمد شفاعتندن جنت فاطمات ذبیح حرمتیچون اولدی زمزمده مات
دوخسان مین دوخسان یوز قرآنده کلمات دیلیمده ازبردر کوزل افندیم

سوال

اکلن چوبان اکلن خبر سورایم چوبان بو یولدان مارال کیچدیمی
بیر جانم وار سکا فدا قیلایم چوبان بو یولدان مارال کیچدیمی

—

چوبان آردینده کزدیریر قوزی سیودیکیم کیمشدر آل و قیرمزی
سویله چوبان سویله آغلاتما بیزی چوبان بو یولدان مارال کیچدیمی

کوزلك

بویی صراحی‌دی کردنی مینا نسرین تك لطیفدر بوخاغی کوزلك
پستانلاری سانکه کعبه قندیلی قوینی ایچی جنت باغی کوزلك

—

باشینا اورتوبدی آل زرلی جونه یاخوبدر الینه قیرمزی خینه
جمالی طعن ایدیر آیه هم کونه دوداخلاری زر واراغی ۱) کوزلك

—

کورممشدیم سن تکی بیر نوجوان سکا قربان اولیم ای روح وروان
دان یری آتدی کوچدی کاروان شفقی قیزارتدی یکاغی کوزلك

آرتیخدی

باشی آشاغا کیدن دلبر بویك جینجاردان آرتیخدی
دوداغك قارپوز قابوغی بورونك خیاردان آرتیخدی

—

شانا کیمی بارماخلارك کرکی کیمی دیرناخلارك
کونتوی کونتوی آیاخلارك خارماندا وه‌لدن آرتیخدی

---

(۱) کیچنله‌رده کلینك اوزرینه (زر ورق) یاپیشدیرارلاردی.

(قارص) دعواسی

قالانك باشینده توپلار قوریلدی ایکی نظامی بیر بیرینه ووریلدی
آلا کوز عثمانلی تمام قیریلدی بو نه یمان آلله آمان کیدن کلمدی
کور اولاسان مختار پاشا جوان قالمادی

آتیمی باغلادیم قارصك داشینه کلله آتیلانده ده کسون دوشینه
نشانلوم کوکچکدر کیتدیم قوشونه بو نه یامان آلله آمان کیدن کلمدی
کور اولاسان مختار پاشا جوان قالمادی

یریدیم یریدیم یوریلدیم یاتدیم آینالی تفنکی ماسقووا آتدیم
آتامی اونودوب آنامی آتدیم بو نه یامان آلله آمان کیدن کلمدی
کور اولاسان مختار پاشا جوان قالمادی

قالانك باشینده قاودیم مارالی ساری ماسقوو کلیر جیبی پارالی
آلا کوز عثمانلی تمام یارالی بو نه یامان آلله آمان کیدن کلمدی
کور اولارسان مختار پاشا جوان قالمادی

تفنکم دیره کدن آسیلی قالدی پالتاریم بوخچایا باسیلی قالدی
نشانلوم مندن کوسیلی قالدی بو نه یامان آلله آمان کیدن کلمدی
کور اولاسان مختار پاشا جوان قالمادی

قالانك آلتینده بیر نار آغاجی یارپاغی شیرین دانه‌سی آجی
بیر درده دوشمشم یوخدر علاجی بو نه یمان آلله آمان کیدن کلمدی
کو راولاسان مختار پاشا جوان قالمادی

قالانك دیبنده بیر سوری قویون خینالی اللرك قوینومه قویون
یاریمی کورمدن من نجه دویوم بو نه یمان آلله آمان کیدن کلمدی
کور اولاسان مختار پاشا جوان قالمادی

قالانك آلتیندان بیر بولاغ آخار آنام آغلار باجیم یوللارا باخار
نشانلوم کوکچکدی دنیانی یخار بو نه یامان آلله آمان کیدن کلمدی
کور اولاسان مختار پاشا جوان قالمادی

آناما دیك سیز آتیمی ساتسون آینالی تفنکی چنکلدن آسسون
نشانلوم کوکچکدی قارداشم آلسون بو نه یامان آلله آمان کیدن کلمدی
کور اولاسان مختار پاشا جوان قالمادی

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

نشانلوم کوکچکدر قارداشم آلسون قارداشم آلماسا یولداشم آلسون
یولداشم آلماسا ایویمزده قالسون بو نه یامان آلله آمان کیدن کلمدی
کور اولاسان مختار پاشا جوان قالمادی

قالانك دیبنده سریلدیم یاتدیم یوز باشی کلنده قان تره باتدیم
آنامی باجیمی وطنه ساتدیم بو نه یامان آلله آمان کیدن کلمدی
کور اولاسان مختار پاشا جوان قالمادی

اکیل داغلار اکیل اوستوندن آشیم تازه تعلیم چیخدی نجه آلیشم
قسمت اولماز نازلی یارله دانیشم بو نه یامان آلله آمان کیدن کلمدی
کور اولاسان مختار پاشا جوان قالمادی

كتابك ايچينده كيلر

	صحيفه
بر نيچه سوز	٣
بوز آلاشا	١١
بو ليلى ليلى — آلا كوزلى	١٢
عريضه — جوانشيرلى ملا شكر «آتشى»	١٣
ايده‌سن — احمد پاشا	١٧
عاشق احمد پاشانڭ دئيشمه‌سى	١٨
يول ايسترم — اسماعيل	٢٣
دئيشمه	٢٤
اولسون — اصلان	٢٦
قايت ايندى — اوغلان	٢٨
كورنده — عاشقلى اصلان	٢٩
كوردىم — ايلدار	٣٣
جيغالى مخمس — شكى‌لى ده‌لى بير	٣٥
اولورام — پرى خانم	٣٧
ايروانا و شرورا — خويلى كور تقى	٣٨
پئت قپيك — خلفه محمد تقى	٤٠
ميشدى — كبيرلى ملا حيدر	٤٣
اس ايندى — حيدر	٤٥
سازا — خان چوبانى	٤٦
بيلمه‌ز —	٤٩
بالا دييه‌ن من — خانلار خانى	٥٠
دئيشمه —	٥١
مندن — سندن — عاشق دونى	٥٣
كرامت — شكى‌لى: رسول (دولكر)	٥٤
باغشلا — ارمنى داوود	٥٥
قهوه — شاه‌بالوتلى ملا يوسف (راجى)	٥٦
باشنه دوندىكيم — رضا	٥٧

نه بیلسون — داغستانلی «رجب» ۵۸
سلطان عبدالمجیده خطاباً — تبریزلی بابا (رمزی) ۵۹
دربنده کل — دربندلی (زرنکار) ۶۰
دی کلسون — زهره بانو ۶۱
دئیشمه ۶۲
باخ — تبریزلی: حاجی مهدی (شکوهی) ۶۵
آمان آنه — شوریده ۶۶
ویر بیر باخ — شیروانلی عاشق صالح ۶۷
تجنیس — » » » ۶۹
مستزاد — » » » ۷۰
اوخقای — » » » ۷۱
دردیمی — » » » ۷۱
زلفك — » » » ۷۲
مربع — » » » ۷۳
تجنیس — » » » ۷۳
ترس الفبا — » » » ۷۴
کوکلم سنی ایستر — » » » ۷۶
مربع — » » » ۷۷
منم صیادی — » » » ۷۸
سیماوار — قاراباغلی: میرزه احمد (صابر) ۷۹
جماعت — » » » ۸۰
بیره — » » » ۸۲
بلبل — ضابط ۸۳
کلور کیچر — ضروری ۸۴
کرایلی — طاهر میرزا ۸۵
کرایلی — قرق بولاغلی: خلیفه محمد (عاجز) ۸۶
کرایلی — » » » ۸۶
کرایلی — » » » ۸۷
کرایلی — » » » ۸۸
کرایلی — » » » ۸۸
کرایلی — » » » ۸۹
کرایلی — » » » ۸۹
(دربند)لی آغابکه — قاراباغلی: محمد بك (عارف) ۹۱
محمد بك (عارف)ه جواب — دربندلی آغا بك ۹۳
تجنیس — قارا داغلی: عاشق عبدالله ۹۴

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

سیندیرار — عاشق عباس ۹۶
اولدی — چادرالی: (عبدالله) افندی ۹۷
کل — » » » ۹۸
جیغالی مخمس — » » » ۱۰۰
تجنیس منشعبه » » » ۱۰۱
هجو ملیح — » » » ۱۰۳
یار اولدك — » » » ۱۰۵
چای دستکاهی — » » ۱۰۶
کرایلی — عباس ۱۰۹
قارا قورقو — قیاسلی (ملا عبدلله) ۱۱۰
فلك — ساریجالی (عمران) ۱۱۱
جیغالی مخمس — قاوورقالی: ابراهیم (غافل) ۱۱۲
کورونومز » » ۱۱۳
آغلارام — شکی‌لی: حسین (غمناك) ۱۱۴
سیماور — دربندلی: ملا احمد (فائز) ۱۱۵
قهوه — » » ۱۱۶
معما — شیروانلی: ملا قاسم ۱۱۸
کوردیم — » ۱۱۸
تجنیس — » » ۱۱۹
تجنیس — تیکمه داغلی (خسته قاسم) ۱۲۰
تجنیس — » » ۱۲۰
صنم کل — » » ۱۲۱
تجنیس— » » ۱۲۱
قال ایندی — » » ۱۲۲
قاری و شاه صنم — » » ۱۲۳
وننـد — وندلی: میر عبدالرحیم (قدسی) ۱۲۴
غزل — » » ۱۲۶
غزل — » » ۱۲۷
چشمك — پیچاقچیلی: (قدیر افندی) ۱۲۸
شاه پالوط — » » ۱۲۹
شاه — دیریلی: (قربانی) ۱۳۰
ایسترم — » » ۱۳۰
سمند آت — » » ۱۳۱
لبلرك — » » ۱۳۱
دیدیم دیدی — » » ۱۳۲

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

ندندر — دیریلی: «قربانی» ۱۳۲
کنجه هی — » » ۱۳۳
آباد ایلدیم — » » ۱۳۳
مندن — » » ۱۳٤
آل اولی — » » ۱۳٤
داندادی — » » ۱۳٥
یاره یوز — » » ۱۳٥
کلمشم — » » ۱۳٤
کزه کزه من — » » ۱۳٦
دوتوبدی — » » ۱۳٦
آچیلمش — » » ۱۳٦
ساقی‌نك — » » ۱۳۷
شاد ایله‌رلر — » » ۱۳۷
بو قیزك — مالك باللی: (قربان) ۱۳۸
باد صبادان — » » ۱۳۹
وقتی‌در — » » ۱۳۹
تجنیس — » » ۱٤۰
تجنیس — » » ۱٤۰
کنجه خانلارینا — حیدر اوغلی: (قربان بك) ۱٤۱
کرایلی — قلی— ۱٤۲
مشتاقم — قول حاجی ۱٤۳
الفبا — هاپوطلی: (ملا کاظم) ۱٤٤
چای نامه — واردانلی: ملا کریم (کشفی) ۱٤٦
سوختالار — » » ۱٤۸
تاپشیریق — واردانلی: (مجرم کریم) ۱٥۰
کوکلم سنی ایستر — » » ۱٥۰
قالدیم آرادا — » » ۱٥۱
تجنیس — » » ۱٥۲
یالواریش — » » ۱٥۲
یار کلدی — » » ۱٥۳
اولدی — » » ۱٥٤
بو یرلر — » » ۱٥٤
کوکلم سنی ایستر — » » ۱٥٦
کلمشم — کور اوغلی » » ۱٥۷
کوردیم — » » ۱٥۷

اوچ کوزه‌ل — لطیف واردانلی: (مجرم کریم) ۱۵۸
دئیشمه — » » ۱۵۹
ملا اسدالله (فائق) تخلصه قارادنلی: محمد علی بك (مجروح) ۱۶۰
هجو — محترم ۱۶۱
مشکات — دهنه‌لی: صمد افندی (محزون) ۱۶۴
کرایلی — محمد ۱۶۵
جیغالی مخمس — (واخییانلی محمد) ۱۶۶
باریشاق — » » ۱۶۷
اولماز — دللاك مراد ۱۶۸
فرهاد اولماز » » ۱۶۸
قارغیش — مشکل ۱۶۹
یادکار — بالملی: (ممی) ۱۷۰
قطعه — اهرلی: (میرزا آغاجان) ۱۷۱
سوال — جواب — میر مهدی ۱۷۲
جواب — » » ۱۷۳
میچك — شکی‌لی: لطیف (قاش) ۱۷۴
په‌لته‌ك آدامك دیلیندن غزل — ارشلی ملا نیاز (نیازی) ۱۷۵
تجنیس — شکی‌لی: عاشق (نوروز) ۱۷۶
کیمدی — همراه ۱۷۷
پری — » ۱۷۷
دونن دکلم—» ۱۷۸
سانبور — آبدال والهدن ۱۷۹
ندامت چکر — » » ۱۷۹
تجنیس — » » ۱۷۹
کوکل — » » ۱۸۰
تجنیس — » » ۱۸۰
دئیشمه — » » ۱۸۱

آدسز و تخلصسز شعرلر

بختوار ۱۸۵
قارغیش ۱۸۵
پیس آرواد ۱۸۶
ظرافتم وار ۱۸۶
واردر ۱۸۷
سیماور کرك ۱۸۷

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

تولکی ۱۸۸
قارداشم ۱۸۹
قارا پول ۱۸۹
اوستالار ۱۹۰
بو یرلر ۱۹۰
مجنون ۱۹۱
اینك ۱۹۱
تاپمادیم ۱۹۲
وصف حال ۱۹۳
کوکل ۱۹۳
قاضی ۱۹٤
یاراما ۱۹۵
اوزون دریا ۱۹٦
آغی ۱۹۷
میرزا آدیکوزه‌ل بکه ۱۹۸
تصنیف ۱۹۹
سورغو قایتارغو ۱۹۹
سوال ۲۰۰
کوزلك ۲۰۰
آرتیخدی ۲۰۰
قارص دعواسی ۲۰۱

Bibliothek der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18

87 Nr. 12,2

سلمان ممتاز

آذربایجان ادبیّاتی

ائل شاعرلری

ایکنجی جلد

آذرنشر
باکو-1928

14

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1192015415-88292799X-18